SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: ***office@svf.se***
HEMSIDA: ***www.svf.se***
TELEFONTID: 9.00–11.30, 12.30–16.30
(MAJ–AUGUSTI: 9.00–11.30, 12.30–16.00)

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande:
EVAMARI LEWIN, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-211 90 35
BOSTAD: 08-736 02 00
E-POST: ***evamari.lewin@svf.se***

Kansli- och ekonomichef:
PER CARLSSON, ***pol mag***
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
BOSTAD: 08-650 44 32
E-POST: ***per.carlsson@svf.se***

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 070-418 07 99
BOSTAD: 08-765 91 19
E-POST: ***anders.lefrell@svf.se***

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 070-717 73 19
BOSTAD: 08-651 09 65
E-POST: ***christina.arosenius@svf.se***

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
BOSTAD: 018-54 11 71
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

Ombudsman
AMELIE LOTHIGIUS, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-788 70 47
BOSTAD: 08-26 25 39
E-POST: ***amelie.lothigius@svf.se***

Ekonomiassistent
BIRGITTA LARSSON
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: ***birgitta.larsson@svf.se***

Sekreterare
MARIANNE LUNDQUIST, SVS
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: ***marianne.lundquist@svf.se***

Administrativ assistent
KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: ***karin.henriksson@svf.se***

Plusgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP

Hundsmugglingen tar fart igen

DET MESTA I TILLVARON går i cykler, tyvärr även smugglingen av hundar från Östeuropa till Sverige.

2005 uppmärksammade veterinärförbundet det svenska samhället på att allt fler hundar med misstänkt smuggelbakgrund dök upp på de svenska veterinärklinikerna. Det var hundar i dåligt skick, utan klara papper och med ovana och naiva ägare som köpt djuren via annonser på Internet. SVF slog larm på ett sätt som fick såväl media som myndigheter att uppmärksamma problemet. Det gjordes TV-program, kvällstidningslöp, upprop och namninsamlingar hos ideella organisationer, informationsblad och posters till gränskontrollstationer och hundklubbar, varningstexter på ”Blocket” och andra annonssajter m m. Tullen startade projekt ”Puppy” som efter några år hade kartlagt och stoppat flera organiserade hundsmugglarligor. Jordbruksverket skärpte sina rutiner och information kring hundsmuggling, både mot djurägare och veterinärer. Samverkansgrupper mellan myndigheter och berörda organisationer startades, och framtiden verkade ljus beträffande ett stopp för hundsmugglingen.

Så kom rapporter under sensommaren i år, genom en notis i Trelleborgs Allehanda. Bara vid färjorna från Polen hade tullen då tagit 53 smuggelhundar i beslag, mot 18 under hela 2009. Smugglingen har i tysthet tagit fart igen, med andra aktörer men med liknande metoder och hälsorisker som tidigare. Jonas Karlsson vid Tullverket sade till TV 2s Rapport den 27 september att tullen då hade beslagtagit ca 300 hundvalpar från början av året. Ofta är det småhundar: chihuahuor, franska bulldoggar och liknande, som betingar ett högt värde på marknaden. Kombinationen av små kullar hos dessa raser och stor efterfrågan, ”Paris Hilton-effekten”, gör att smugglarna kan få lika bra betalt som de seriösa uppfödarna. De upptäckta hundarna utgör enligt tullen sannolikt bara en bråkdel av alla hundar som nu smugglas in.

Riskerna för hund- och människopopulationen är desamma som tidigare: i värsta fall rabies och rävens dvärgbandmask, som båda finns i Ryssland och angränsande länder. I andra hand risker för spridning av virus, bakterier och parasiter som drabbar inhemska hundar och ökar smittrycket generellt. Sedan får man inte glömma det stora djurlidande som smugglingen medför. Smugglarna är oftast hänsynslösa mot djuren och transporterar dem i resväskor, reservdäck, bakluckor m m med hoptejpade nosar och ben. Djuren kommer många gånger från fabriksliknande hundfarmer, där tikarna hålls i hönsburar för att producera valpar så länge de kan. Den miljön i sig är en optimal grogrund för smittor. Även om smuggelhundarna inte sprider medhavda mikrober till andra individer finns det upprepade rapporter från landets veterinärmottagningar om hur sjuka djuren är.

Det är uppenbarligen dags att sätta in en informationskampanj om smuggelhundar igen. Drivkraften bakom smugglingen är att det finns villiga köpare – om köparna försvinner minskar även smugglingen. Det är därför ett veterinärt ansvar att informera och avskräcka alla som funderar på en smuggelhund. Tillsammans har veterinärkåren här åter en samhällsviktig uppgift att utföra.

JOHAN BECK-FRIIS
informationschef, SVF

innehåll

ledare av J Beck-Friis

Hundsmugglingen tar fart igen 3

reportage av S Fredriksson

Veterinären som älskar friskfaktorer: Jonas Carlsson 6

vetenskap – granskad artikel

Litteraturstudie
Friska djur för hållbar djurhållning
av E Selberg Nygren, U Magnusson och A Albihn 11

vetenskap

Tritrichomonas foetus-orsakad långvarig diarré hos katt av U Forshell och E Osterman-Lind 19

månadens epiztel 23

vilken är din diagnos?

– EKG 27
– Svar 56

allmänt

Smådjursfall i Agrias skadeprövningsnämnd
av L Gunnarsson 28

SÄV bland glasblåsare och kycklingar i sydost
av E Rennerfelt 31

Louis Pasteur – ett 125-årsminne:
Han löste rabies gåta
av U Nihlén 35

Nya normer från SVS Smådjurssektions normgrupp av W Stern Bertholtz 38

Nu är det dags för nästa val
av S Fredriksson 40

Kandidater till fullmäktige 43

Tack
Lyckad veterinärkryssning med musiktema på Donau av H och B Flodh 48

disputationer

Löpmagsförskjutning och ketos hos svenska mjölkkor 45

Bovint respiratoriskt syncytialt virus och bovint coronavirus i svenska mjölkkobesättningar 46

debatt

Veterinärmedicinens blinda fläck av A Darenius 49

insänt

Uppstart av Veterinärer utan gränser i Sverige
av JK Larsson 50

replik

Replik till SVFs djurskyddskommitté angående TNR
av J-Å Hillarp 52

Hur man får och inte får avliva katter
av C Berg och F Lundmark 54

in memoriam – Birger Schantz 57

in memoriam – Ulrica Borg 58

noterat

- Veterinär nekar till djurplågeri 37
- Livsfarliga elavhornare 37
- Ny rekommendation för behandling av artrit 47
- Hästforskningen förlorar statligt stöd 47
- Ny styrelse för ATG Hästklinikerna AB 47
- Regiondjursjukhuset nominerat till "Årets marknadsförare" 56
- Atypisk TSE kan övergå till klassisk 66

läkemedel 60

kongresser & kurser 60

kåseri

Tacka vet jag ölburkar av S Fredriksson 65

specialistkompetens 66

VETPOINT

Din leverantör av ultraljud

Kontakta oss 0416-246 60

www.vetpoint.se

Veterinären som älskar friskfaktorer:

JONAS CARLSSON

TEXT OCH FOTO:
SUZANNE FREDRIKSSON

När den första fascinationen att behandla sjuka djur lagt sig valde Jonas Carlsson definitivt väg i veterinäryrket. Sedan mitten av 1980-talet har han jobbat med friskfaktorer och hans brinnande intresse för produktionsdjurens hälsa har inte svalnat med åren. Tvärtom. I arbetet som djurhälsoexpert på Svensk Mjölk finns det ständigt nya mål att uppnå.

– ATT UPPNÅ HUNDRAPROCENTIG hälsa är förstås omöjligt, men kan man till exempel få ner behandlingsfrekvensen i en kobesättning från 30 till tio procent är det en stor vinst ur

många aspekter, inleder Jonas och berättar om vad man använder för verktyg i dagens nöthälsa.

Men för att börja från början. Redan under veterinärutbildningen fick Jonas upp ögonen för betydelsen av det förebyggande arbetet med produktionsdjuren när han jobbade som svinhälsoveterinär ”sista sommaren”. Jonas hade tidigt bestämt sig för att bli distriktsveterinär och efter examen 1983 blev det under ett års tid vikarierande från Pajala till Karlskrona.

I bakhuvudet fanns hela tiden intresset för det förebyggande arbetet kombinerat med trivseln att jobba tillsammans med lantbrukarna och deras djur. Valet att bli djurhälsoveterinär var lätt. Efter två år i Varberg blev en forskartjänst på Försöksgården i Skara Jonas nästa jobb. Det var under denna tid som det brinnande intresset grundlades att, enkelt uttryckt, vända sjukdomsfaktorer till friskfaktorer.

– Produktionssjukdomarna är multifaktoriella. Hur når man balans mellan hälsa och produktion? Det är en fråga som fortfarande fascinerar mig lika mycket som när jag började forska i Skara, säger Jonas.

Som forskningsledare i Skara och senare som djurhälsoveterinär på samma ort, har Jonas på nära håll kunnat se resultat av genomtänkta hälso- och kontrollprogram. Utfodringsfrågor är centrala i hälsoprogrammen.

– Av alla djurslag, inklusive människan, är nog svenska mjölkkor bäst utfodrade. Svenska bönder är fantastiskt duktiga på att producera bra grovfoder, säger Jonas.

– För en ko som dagligen ska producera 40–50 kg mjölk är det extremt viktigt att hålla rätt balans mellan protein och energi. För mycket protein kan dessutom få negativa effekter i form av kväveläckage. Vid Svensk Mjölks månatliga kokontroll, där 85 procent av landets mjölkbesättningar deltar, tas alltid mjölk–ureaprov, något som hjälper mjölkbonden att hitta rätt energi- och proteinbalans. Jonas avhandling handlade om detta.

Kalvhälsa är ytterligare ett ämne som Jonas engagerat sig i och under sex år var hans fokus riktat mot kalvuppfödning och effekterna av de system som används där. En viktig del i detta arbete är bekämpning och övervakning av bovin virusdiarré, BVD.

– Sverige och övriga Norden har haft stor framgång i att bekämpa BVD, inte minst tack vare Stefan Alenius som är ”mister BVD” i hela världen. I början på 1990-talet kunde man skönja resultatet av den forskningen och insatserna startade för att utrota virussjukdomen.

Friska djur gynnar folkhälsan.

– De flesta kalvar får en bra start i livet på mjölkgården, men den specialiserade kalvuppfödningen bäddar för problem med smittspridning. Kalvar från olika gårdar samlas ihop i mottagningsstall och självkart delar de med sig av diverse infektionssjukdomar, säger Jonas och berättar om ett försök som han var med och genomförde 1993.

– Vi följde kalvar från BVD-fria besättningar som hölls i en grupp och jämförde dessa med en blandad grupp. De kalvar som kom från BVD-fria besättningar var friskare i alla avseenden och krävde få behandlingar med antibiotika jämfört med den blandade gruppen. Det finns mycket att vinna på att hålla Sverige fritt från BVD, inte minst med tanke på de resistensproblem som blir allt påtagligare.

– Ett bra bekämpningsprogram kräver goda epidemiologiska kunskaper. Man måste känna till ”motorn” i infektionen. Svensk forskning ligger långt framme här. När ett fall av BVD upptäcks görs till exempel alltid en ”fingerprint”, berättar Jonas.

Idag är Sverige i mål med att vara friförklarat från BVD enligt EU, där normen är 99,8 procent. Enstaka gårdar drabbas dock fortfarande men upptäcks genom det omfattande övervakningsprogram som ständigt kontrollerar hälsostatusen hos djuren på svenska mjölkgårdar. Fyra gånger om året tas prov på all tankmjölk.

– Det var tack vare övervakningsproverna som förekomsten av bluetongue upptäcktes i tankmjölksprover under sommaren för två år sedan. I september, närmare bestämt den sjätte, tryckte Jordbruksverket på ”big red switch”. Alla kommer säkert ihåg hur restriktionsområden upprättades i Halland, Skåne och Blekinge. Självklart var den stora frågan hur långt norrut smittan hade spritt sig, berättar Jonas.

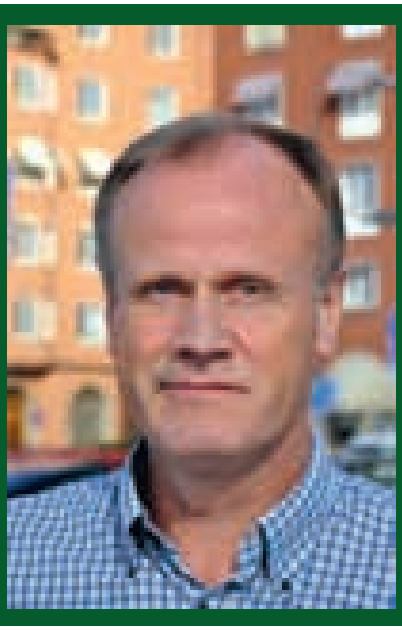

JONAS CARLSSON är aktuell som en av författarna i veterinärförbundets jubileumsbok. Han bor med Margareta (Ullberg) på gård med anor inom hästaveln, Lassegården i Kvänum. Jonas är VMD ”fråga mig inte om avhandlingens titel, jag kommer bara ihåg att den innehöll 27 ord!” och har specialistkompetens i nötkreaturens sjukdomar.

I oktober under en enda vecka togs det 2 700 tankmjölksprover, totalt omfattade dessa ca 135 000 kor, söder om Vättern. Jonas menar att det är ett exempel på hög effektivitet i ett fungerande system. Han gillar den svenska modellen som innebär ett nära samarbete mellan myndighet och näring.

– Näringen i Sverige har kooperativa inslag. Den demokratiska ordningen kan göra att det ibland tar lång tid att fatta beslut. Men när besluten väl finns där då är de också mycket väl förankrade, säger Jonas.

Friska djur är bra för folkhälsan. Med slogans som ”från jord till bord” och ”från gröda till föda” har lantbruksnäringen och veterinärväsendet försökt ”banka in” detta i allmänhetens medvetande.

– ”One health”-begreppet blir mer och mer vedertaget. Det bästa exemplet på detta är salmonellakontrollen, säger Jonas.

– I många länder försöker man lösa problemet i stekpannan, medan vi i Norden kontrollerar hela livsmedelskedjan. Det har visat sig vara ett mycket framgångsrikt koncept. Smittskyddsinstitutets statistik visar också att 85 procent av de fall av salmonella som drabbar svenskar gör det i samband med utlandsvistelse.

Jonas återkommer hela tiden till hur viktigt det är med samarbete, veterinärernas ”garantiroll” för folkhälsan och att den modell man arbetat fram under de senaste decennierna där alla aktörer tar stor del i ansvaret för smittskyddet är ett utmärkt sätt att jobba på.

– Jag är djupt oroad över en statlig utredning gällande de här frågorna som pågår nu. Den ”Wretbornska utredningen” går helt i strid med det nuvarande sättet att jobba med delat ansvar, ersättningar från staten till drabbade bönder och statens stöd till djurhälsan. Att kortsiktigt spara här kommer att bli mycket dyrt i längden både för djur- och folkhälsa. Här önskar Jonas att veterinären inte glömmer sin roll som ”garant” för folkhälsan.

I ”one-health”-resonemanget kommer även antibiotikaproblematiken upp.

– BVD drabbar ”bara” djuren, men sänker deras immunförsvar så att andra infektioner får större spelrum, ofta med antibiotikaanvändning som följd, förklarar Jonas och understryker vikten av bra hälsostatus på djuren för att bromsa resistensutvecklingen. Han tillägger att han tycker att SVS och Husdjurssektionen är

en bra plattform att jobba från när det gäller att ta fram en användbar antibiotikapolicy.

Idag arbetar Jonas Carlsson som djurhälsoexpert på Svensk Mjölk där han varit anställd sedan 1998. Det handlar mycket om det han kallar friskfaktorer som ventilation, hygien, utfodring och skötsel. En del i detta arbete är Svensk Mjölks ”Signaler Djurvälfärd”, en webbaserad tjänst som vänder sig direkt till lantbrukarna.

– Signaler Djurvälfärd bygger på nyckeltal från Kokontrollen och är en webbrapport som speglar djurvälfärden på den egna gården. Resultatet går att jämföra med andra besättningar av samma typ, berättar Jonas.

– Utformningen är enkel och lättfattlig. Varje huvudrubrik, till exempel ”foderbalans”, betygssätts med en ”smiley”. Är den egna besättningen bland de 50 procent bästa får man en grön, glad gubbe. En röd, ledsen gubbe visar att besättningen ingår bland de tio procent sämsta. Däremellan får man en neutral gul gubbe.

Jonas berättar entusiastiskt om de verktyg som används för att främja djurhälsan. Det gäller att få med sig mjölkproducenterna på ett positivt sätt och att visa att hälsa lönar sig.

– Fråga Kon är en rådgivningstjänst och ett sätt att göra en helhetsbedömning av besättningen. Husdjursföreningarna har djurbedömare som fått speciell utbildning för det här och tillsammans med lantbrukaren frågar de helt enkelt kon hur den har det. Finns det problem hjälper rådgivaren till att hitta lösningar.

Jonas har följt utvecklingen hos mjölkproducenterna under lång tid. I veterinärförbundets nyss utkomna jubileumsbok har han skrivit ett kapitel som heter ”Djurens hälsa och välfärd, från terapi till profylax”. Där nämns bland annat den snabba förändring som lantbruket genomgått de senaste 50 åren. ”År 1960 försörjde i genomsnitt en svensk mjölkbonde 40 svenskar med mejeriprodukter, idag är det snarare ett litet samhälle med 1 550 invånare”.

– Många mjölkgårdar har expanderat väldigt snabbt vilket kan skapa problem med djurvälfärden, menar Jonas.

– Det är ofta de växande mjölkföretagarna som behöver stöd i form av utbildning och rådgivning. Idag finns det 63 ”Hälsopaket Mjölkveterinärer” som utbildar mjölkföretagare. Det är ett organisationsneutralt nätverk av intresserade veterinärer som tillhandahåller tjänsten Hälsopaket Mjölk, såväl anställda som privatpraktiker. Vid ett par besök tillsammans med företagaren och all personal görs en noggrann analys av styrkor och svagheter i produktionen. Vid en telemarketingförfrågan tackade 90 procent av de tillfrågade ja till ett sådant besök.

Därmed återknyter Jonas till ett par ord i artikelns inledning, ”hundraprocentig hälsa”.

– Det kan man naturligtvis aldrig få. Vissa saker återkommer ständigt. Problem med juver, klövar och fruktsamhet kommer alltid att finnas. Men om man med förebyggande åtgärder kanske kan få ner behandlingsprocenten från till exempel 30 procent till tio, då har man gjort en väldigt stor vinst. På många sätt, avslutar Jonas Carlsson. ■

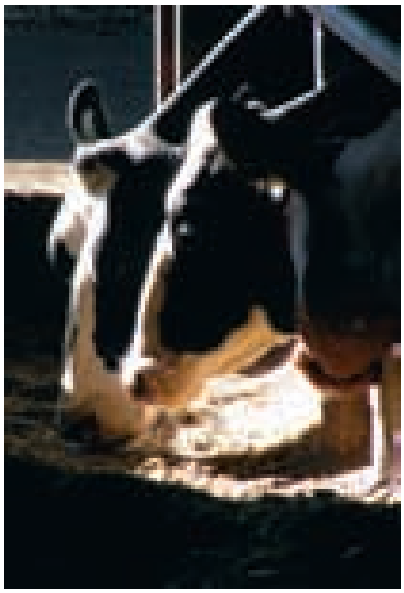

Från gröda till föda – Jonas är engagerad i hela kedjan.

EMMA SELBERG NYGREN, husdjursagronom,
ULF MAGNUSSON, leg veterinär, professor och
ANN ALBIHN, leg veterinär, docent*

Litteraturstudie

Friska djur för hållbar djurhållning

Djurhållning påverkar miljön negativt men fruktsamma, snabbväxande, högproducerande och hållbara djur ger lägre miljöpåverkan. Djur kan vara produktiva under ett långt liv men hälsoproblem ger ofta tidig utslagning. Djurens livsproduktion nämns sällan i debatten, utan det är t ex årsproduktionen av mjölk eller smågrisar som är i fokus. Författarna har gått igenom relevant litteratur utifrån perspektivet att god djurhälsa avseende infektionssjukdomar och fruktsamhet ger en lägre miljöbelastning per kg producerat livsmedel.

granskad artikel

FOTO: JUSTIN JEREZ

FIGUR 1. *Djurhållningen måste kunna möta den ökande efterfrågan på animala livsmedel och samtidigt förvalta jordens resurser på ett hållbart sätt.*

VARFÖR HÅLLBAR DJURHÅLLNING?

Tillgången till mat varierar kraftigt världen över. Drygt en miljard människor svälter, samtidigt som övervikt är ett stort problem i västvärlden. Befolkningen på jorden ökar och väntas nå nio miljarder år 2050. Dessutom växer medelklassen i länder som Indien och Kina, vilket ytterligare ökar efterfrågan på animala livsmedel (48). Djurhållningens negativa miljöpåverkan är betydande, men varierar mycket mellan olika regioner och typ av djurhållning (48, 49). Avskogningen i Sydamerika till förmån för utökad djurhållning är ett exempel på en mycket negativ miljöpåverkan.

Vi lever i en alltmer globaliserad värld med ökande handel och utbyte mellan länder, varför förutsättningarna för svensk djurhållning påverkas i hög grad av skeenden i Europa liksom i världen i övrigt. Vi måste därför anlägga ett globalt perspektiv när vi diskuterar hållbarheten i svensk djurhållning.

Miljöpåverkan i form av klimatförändringen, kväveöverskott och förlust av biologisk mångfald är tre områden där gränsvärdena för vad planeten bedöms klara av att hantera redan har överskridits (44). Djurhållningen bidrar i hög utsträckning till dessa miljöproblem. Djurhållningen måste kunna möta den ökande efterfrågan på animala livsmedel och samtidigt förvalta jordens resurser på ett hållbart sätt (Figur 1).

Ibland motstridiga ambitioner

Hållbar utveckling definierades på 1980-talet i Bruntlandrapporten som ”en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”. En effektivare produktion av animala livsmedel är viktig för att lösa denna globala utmaning, liksom att rika länder slutar överkonsumera animala livsmedel (48). Med effektiv animalieproduktion menar vi här att djuren ska producera så mycket livsmedel som möjligt per enhet areal, energi, foder etc, vilket ger ett så litet miljöavtryck som möjligt per kilo kött, mjölk eller ägg. Dessutom ska producenterna ➤

➤ få en rimlig ekonomisk avkastning, djurvälfärden vara god och miljöbelastningen i hela produktionen vara låg.

Dessa ambitioner går inte alltid ihop. En hög produktion kan t ex ha en koppling till storskaliga intensiva system med ökad förekomst av produktionssjukdomar och begränsade möjligheter för djuren till naturligt beteende. En hög intensitet är dessutom ofta beroende av importerade fodermedel med högt näringsvärde, såsom i soja. Produktionen av soja har ofta en mycket negativ miljöpåverkan där den odlas. Vid mer extensiv djurhållning där djuren hålls mycket utomhus kan istället risken för smittor från omgivningen och den lägre produktiviteten vara problem. Djurhållningens miljöpåverkan kan minskas genom förbättringar inom en rad områden såsom för djurhälsa inklusive fruktsamhet och genom fortsatt arbete med avel, utfodring och anpassning av djurhållningens geografiska läge (35). Förbättrad stallgödselhantering, minskad energi- och mineralgödselanvändning och närproducerade proteinfoder (2) är andra betydande åtgärder.

Mål och förutsättningar

I denna artikel diskuterar vi miljömässigt hållbar djurhållning men avgränsar oss till ett veterinärmedicinskt perspektiv med fokus på infektionssjukdomar och reproduktion. Friska och fruktsamma djur är grunden för en etisk djurhållning med låg miljöbelastning. Dessutom är spridningen av antibiotikaresistens i miljön ett stort hot mot både djur- och folkhälsa, vilket är ytterligare ett skäl att förebygga infektionssjukdomar.

Vi har i stort hållit oss till svenska studier, men även tagit med några exempel från andra nordiska länder. Forskningen om betydelsen av friska djur för en lägre miljöpåverkan är fortfarande begränsad (35) och det finns få vetenskapliga studier *(peer-reviewed)* som förutsättningslöst sökt lösningar för en mer hållbar djurhållning. Därför har vi även delvis refererat till icke vetenskapligt granskade rapporter och liknande. Vidare finns det ett antal vetenskapliga studier som jämför produktion, reproduktion och hälsa i konventionell och ekologisk produktion. Med ekologisk produktion menar vi djurhållning som är certifierad enligt EUs regler och/eller enligt landets certifiering, vilket i Sverige är enligt KRAVs regelverk. Ekologisk produktion har en uttalad ambition att vara mer miljövänlig och även om syftet här inte är att ställa ekologisk och konventionell produktion mot varandra, finns det intressanta skillnader. Vi använder begreppet produktionsform i texten och med det menar vi typ av inhysnings- och skötselsystem.

DJURENS PRODUKTION UNDER HELA DERAS LIV

Medelåldern hos suggor och mjölkkor är låg jämfört med den potential de har för ett långt och fruktsamt liv. Hälften av de svenska suggorna byts ut varje år, i genomsnitt efter 4,4 kullar och 20 procent av suggorna grisar bara en gång. Av mjölkkorna byts 40 procent ut varje år efter i genomsnitt mindre än 2,5 laktationer. Fruktsamhets- och juverproblem är de vanligaste utslagsorsakerna för både suggor och mjölkkor. I ekologisk mjölkproduktion blir korna lite äldre (50), vilket kan bero på ett lägre produktionstryck eller på lantbrukarens beslutsfattande (50).

Under uppfödningen kostar rekryteringsdjuren både ekonomiskt och miljömässigt i form av foder, inhysning, arbetskraft med mera. Dessutom producerar de gödsel som dels är en resurs, men som också påverkar miljön och klimatet. Idisslarnas ämnesomsättning genererar också växthusgaser. En tidig utslagning av moderdjur innebär att uppfödningstiden, alltså den tid djuret enbart ”kostar” utgör en stor del av djurets liv. Dessutom ökar både kullstorlek och suggans mjölkproduktion upp till en viss ålder, detsamma gäller för kornas mjölkproduktion. Många djur hinner därför inte uppnå full produktion innan de slaktas.

Dålig hänsyn till genetiska förutsättningar

Djurens gener spelar också en viktig roll

FIGUR 2. *Tillväxten försämras då djur drabbas av infektioner, vilket leder till förlängd uppfödningsperiod och därmed högre miljöbelastning. Kalvarna är jämngamla, men den vänstra är drabbad av BVDV.*

FOTO: STEFAN ALENIUS

för såväl produktion som hälsa. Som exempel har hälsa och reproduktion prioriterats i aveln av SRB-rasen, medan Holsteinrasen främst har avlats för hög mjölkproduktion. Holsteinkor har också en generellt högre sjuklighet och sämre fertilitet än SRB-kor (26).

Idag används djur av samma raser och avelslinjer i vitt skilda produktionsformer, trots att de är genetiskt anpassade för en hög produktion i en relativt skyddad miljö. Vid mer extensiv djurhållning är det viktigt att djuren är robusta nog att klara den tuffare miljö som utevistelse och större ytor innebär. Kanske är det omöjligt att bedöma djurens hållbarhet i olika produktionsformer utan att först hitta de genetiskt bäst lämpade djuren för just den typen av djurhållning?

INFEKTIONSSJUKDOMAR

Globalt sett orsakar infektionssjukdomar ett kraftigt produktionsbortfall i djurhållningen (Figur 2). Även om vi i Sverige har ett jämförelsevis gott läge för många infektionssjukdomar, orsakar infektioner i främst juver och luftvägar problem i många besättningar (26). Många av infektionerna är sekundära till miljöfaktorer, spentramp ger t ex juverinflammation och för lite råmjölk kan göra kalven mer mottaglig för luftvägsinfektioner.

Förekomsten av infektioner varierar mycket mellan besättningar. För kvigor varierar andelen djur med infektioner från 0 till 61 procent mellan olika besättningar (23), hos kalvar varierar förekomsten av luftvägsinfektioner mellan 4 och 50 procent och förekomsten av diarré med mellan 2 och 38 procent (55). Kronisk mastit hos suggor har visats kunna variera mellan 0 och 50 procent (18). De stora skillnaderna mellan besättningar visar att det finns potential att generellt minska antalet infektioner. En god miljö avseende ventilation, strötillgång, foder och vatten av bra kvalitet, låg stressnivå samt god hygien är kopplat till bördan av infektionssjukdomar i en besättning. Omgångsuppfödning med rengöring och tomhållning mellan djuromgångarna har t ex en klart positiv effekt på bördan av infektionssjukdomar. Förutsättningarna för att uppnå god hygien, låg stressnivå hos djuren och många andra faktorer av betydelse för djurhälsan varierar dock mellan olika produktionsformer.

MJÖLKKOR

Utvecklingen går mot allt större besättningar med högre produktion hos djuren, samtidigt som det rapporteras att förekomsten av mastit och andra sjukdomar generellt är högre i dessa stora besättningar (26). Ekologiska besättningar är idag i medeltal större än de konventionella (50), medan mjölkproduktionen generellt är något lägre (50) och juverhälsan bättre enligt vissa studier. Det har visats på ett genetiskt samband mellan hög produktion och mastitförekomst hos svenska kor (1). Då kor med samma mjölkavkastning i ekologisk och konventionell produktion jämförts påvisades inga skillnader i juverhälsa (50). Resultaten indikerar att en hög mjölkproduktion påverkar juverhälsan i högre utsträckning än om det är ekologisk eller icke-ekologisk produktion (Figur 3). Detta kanske inte är konstigt med tanke på att skillnaderna när det gäller stallutformning och skötsel är små inom mjölkproduktionen i Sverige.

Skötselrutiner som att ha spån i stället för halm i kalvningsboxen och att låta kon vara kvar där två dagar eller mer efter kalvning har visats bidra till sämre juverhälsa hos förstagångskalvare (37). Kvigor som var uppbundna en månad innan kalvning jämfördes med kvigor i lösdrift, vilket visade på lägre risk för klinisk mastit hos de uppbundna förstakalvarna. Orsaken tros vara lägre risk för smittspridning från äldre kor (37).

KALVAR OCH UNGDJUR

De mest förekommande infektionssjukdomarna hos rekryteringsdjur i Sverige är diarré, luftvägssjukdomar och ringorm (23). Lunginflammation har rapporterats som både den vanligaste slaktanmärkningen hos mellankalvar och den vanligaste dödsorsaken hos kalvar totalt sett (56). Tarminfektioner orsakar flest dödsfall hos kalvar upp till en månads ålder (56). Enligt en studie drabbas 74 procent av kalvarna av en eller flera infektionssjukdomar.

Kalvar som hålls i mindre grupper eller i ensambox löper lägre risk att drabbas av luftvägsproblem jämfört med om de hålls i grupper med fler än tio djur och utfodras med kalvamma (55). En god närmiljö är viktig för kalvhälsan. Förekomsten av diarré ökar t ex när kalvar placeras längs stallets ytterväggar, där kyla och fukt oftare förekommer.

GRIS

I stora besättningar är smittrycket oftast högre än i mindre besättningar, och i stallar med hög djurtäthet och otillräcklig ventilation är luftvägsinfektioner vanliga. Ökade problem med brösthåleinflammation *(Actinobacillus pleuropneumoniae)* och utbrott av PMWS (postweaning multisystemic wasting syndrome) tros bero på det högre smittrycket i de allt större besättningarna (28). ➤

FOTO: BENGT EKBERG

FIGUR 3. *Mjölkavkastning tycks påverka juverhälsan och fertiliteten i högre utsträckning än om produktionen är ekologisk eller konventionell. Att kunna röra sig fritt i stallet och gå på bete stimulerar fruktsamheten.*

➤ **Konventionellt kontra ekologiskt**
Slaktanmärkning för brösthåleinflammation och lunginflammation är vanligare hos grisar i konventionell produktion än hos grisar i ekologisk produktion (15). Däremot har problem med lunginflammation typ SEP ökat stadigt hos de ekologiska grisarna över åren, samtidigt som problemen kraftigt har minskat hos de konventionella. Orsaken kan vara att de ekologiska grisarna numera hålls inomhus i högre utsträckning (15).

De ekologiska grisarna har fler slaktanmärkningar på leder än konventionella grisar, vilket till viss del tros bero på infektion med rödsjukebakterier som finns i mark och halmbäddar, men även på tillväxtstörningar (osteokondros). Men förekomsten av ledinfektioner kan vara låg även när grisarna hålls ute på bete eller på betongplatta (51). Andelen slaktanmärkningar för parasitär leverskada är högre för ekologiska grisar och har dessutom ökat över åren (15). Smågrisar smittas lätt av spolmask och det är därför extra viktigt att smågrisarna får vistas i en parasitfri miljö. Förekomsten av både rödsjuka och spolmask har visats vara signifikant högre hos utegrisar jämfört med hos grisar som föds upp inomhus (25). Skillnaderna i stallmiljö och uppfödning skiljer sig vanligtvis väsentligt mellan ekologisk och konventionell grisproduktion i Sverige, liksom hälsoproblemen (Figur 4).

Stallmiljö och skötselrutiner
Serogrisproduktion är en typ av SPF-uppfödning (specific pathogen free) i Sverige med strikt smittskydd och lågt infektionstryck. Djuren rapporteras vara friskare, växa snabbare samt ha en bättre foderomvandlingsförmåga än vid konventionell produktion. Därmed blir både medicinförbrukning och miljöpåverkan lägre. Andra produktionsformer såsom suggpooler utgör i stället en ökad risk för smittspridning till andra besättningar. Gott smittskydd och god hygien lönar sig, gårdar som har minst sex dagars tomhållning mellan omgångarna i grisningsavdelningen och de som använder desinfektionsmedel vid stallsanering har uppvisat lägre förekomst av kronisk mastit hos suggorna (18). Samma studie visar att grisningsboxar med spaltgolv i en del av boxen ger lägre mastitförekomst jämfört med hela betonggolv, vilket anses bero på bättre gödsel- och urindränage och därmed lägre bakterietillväxt (18).

Digivande suggor som blötutfodras med vassle har visats ha lägre förekomst av mastit än de som utfodras med torrfoder, vilket kan bero på ändrad bakterieflora i stallmiljön orsakad av ändrad tarmflora och/eller av foderspill (18). Det kan också bero på att kultingarnas orala bakterieflora ändras så att färre patogena bakterier överförs till juvret vid diandet. Att kultingarna börjar äta foder tidigt minskar också förekomsten av mastit hos suggan (18).

MEDICINANVÄNDNING
Internationellt sett är djurhälsan i Sverige god och antibiotikaanvändningen låg. Trots detta behandlas var tredje ko för mastit under sin livstid. Mastitbehandling utgör två tredjedelar av antibiotikaanvändningen till nötkreatur (26). Hos gris finns ingen lika vanlig diagnos men den vanligaste orsaken till injektionsbehandling med antibiotika är problem i ben och leder (26). Till gris är terapeutisk antibiotikaanvändning i foder och vatten vanlig, vilket kan bero på att

Foto: Bengt Ekberg

Figur 4. *Utevistelse ger grisar stora möjligheter till naturligt beteende. Däremot drabbas ekologiska grisar i högre utsträckning av ledproblem och parasitangrepp. En mer extensiv produktion kan kräva robustare grisar än de som används idag.*

det är mer praktiskt att gruppbehandla snarare än individbehandla djur i de allt större besättningarna (28).

Djur i ekologisk produktion får inte behandlas med läkemedel i förebyggande syfte, därför avmaskas ekologiska djur inte rutinmässigt. Det finns en oro för att avmaskningsmedel kan påverka den biologiska mångfalden av dynglevande djur negativt, eftersom preparaten även finns i gödseln (63). En studie har dock inte kunnat påvisa några negativa miljöeffekter hos dynglevande nematoder vid avmaskning av unga nötkreatur med Ivermectinbolus (63). Betesrotation och behandling med biologiska medel är exempel på alternativ till läkemedel (3). I dagsläget har dock ekologiska djur en mycket högre parasitbörda jämfört med konventionella. Här finns en konflikt mellan olika mål – låta djuren gå ute och få utöva sitt naturliga beteende och kanske infekteras, låta djuren gå ute och avmaska i förebyggande syfte eller hålla dem inne och därmed minska risken för angrepp (Figur 5)?

Foto: Scott Bauer

Figur 5. *I dagsläget har ekologiska djur en mycket högre parasitbörda jämfört med konventionella. Här finns en konflikt mellan olika mål.*

Färre veterinärbehandlingar i ekoproduktion

Det finns farhågor att ekologiska djur inte alltid veterinärbehandlas vid behov, eftersom karenstiden vid läkemedelsbehandling är den dubbla jämfört med konventionell produktion. Flera studier visar att ekologiska mjölkkor får färre veterinärbehandlingar än de konventionella, men också att den lägre användningen tycks spegla den faktiska djurhälsan. Enligt norska studier har de ekologiska korna lägre eller samma celltal i mjölken som de konventionella, vilket indikerar att de färre veterinärbehandlingarna inte medför fler subkliniska kroniska mastiter. För ekologiska respektive konventionella mjölkkor som hölls på samma försöksgård och hade ungefär samma mjölkavkastning påvisades dock ingen skillnad i antal veterinärbehandlingar (6).

För grisar finns få uppgifter i litteraturen, men en dansk studie har visat på tre gånger högre antibiotikaanvändning till konventionella grisar jämfört med till ekologiska. Ingen skillnad i dödlighet eller antal obehandlade sjuka grisar sågs dock mellan de två produktionsformerna (14).

REPRODUKTIV HÄLSA

Mjölkkor

Risken för reproduktionsproblem tycks vara större hos kor med hög mjölkproduktion (45). Precis som för mastit har det också påvisats ett genetiskt samband mellan hög mjölkproduktion och låg fruktsamhet (45).

Ekologiska mjölkkor har visats ha lika bra eller bättre fruktsamhet än konventionella (50). När kor med samma mjölkavkastning jämfördes, tycktes fruktsamheten däremot vara något sämre hos de ekologiska korna (50). Då ekologiska och konventionella kor på samma försöksgård jämfördes sågs inga tydliga skillnader i mjölkavkastning eller fruktsamhet, förutom att konventionella kor i laktation nummer tre och uppåt hade längre intervall mellan kalvning och första insemination än de ekologiska (6). En studie där skillnaden i mjölkavkastning korrigerades för visade att ekologiska kor hade kortare kalvningsintervall än konventionella (36).

I större besättningar har risken för symtomlös omlöpning visats vara mindre, vilket kan bero på en bättre brunstövervakning. Intervallet mellan kalvning och första insemination är också kortare (36). Atypisk progesteronprofil, som kan orsaka utebliven brunst, förekommer oftare hos uppbundna kor och de har även längre kalvningsintervall än kor i lösdrift. Samma skillnad ses när det gäller intervallet mellan kalvning och första och sista insemination (36). Kor som mjölkas på båspallen har också visats ha sämre fruktsamhet jämfört med kor som mjölkas av robot, i grop eller i karusell (36). Bete före och/eller efter kalvningen stimulerar fruktsamheten hos mjölkkor, med bättre dräktighetsresultat och kortare intervall mellan kalvning och ny dräktighet. Luftkvalitén påverkar fruktsamheten och en feldimensionerad ventilation kan ge mer ammoniak i stallet, vilket kan påverka könsmogna kvigor så att de kan komma att kalva in senare (23).

Gris

Smågrisdödligheten är högre i besättningar där suggorna hålls i grupp jämfört med där de hålls individuellt. I ekologisk produktion är smågrisdödligheten 25–40 procent medan den är 18 procent i konventionell produktion. Bland äldre suggor var också kullarna mindre och färre suggor var betäckta/inseminerade inom tio dagar efter avvänjning i besättningar där suggorna hölls i grupp. I eko- ➤

➤ logisk produktion är antalet smågrisar per sugga och år 18,2 jämfört med 22,4 i konventionell uppfödning. I ekologisk produktion hålls suggorna i grupp under en längre digivning.

Det är vanligt med brunst under digivningen, men ofta utan att suggan visar det tydligt. Detta leder till ett längre intervall från avvänjning till betäckning/insemination (19, 59). För att öka antalet smågrisar per sugga och år har försök gjorts med att separera kultingar och sugga delar av dagen för att inducera brunst och man har betäckt suggor i ekologisk produktion under digivningen, dock med varierande framgång.

SLUTORD

Vi har här gått igenom relevant litteratur utifrån perspektivet att god djurhälsa avseende infektionssjukdomar och fruktsamhet ger en lägre miljöbelastning per kg producerat livsmedel. En viktig frågeställning är om ambitionerna med god djurhälsa och fruktsamhet står i konflikt med andra hållbarhetsambitioner?

För att djurhållningen ska utvecklas mot ökad hållbarhet, är friska och fruktsamma djur en förutsättning. En god djurhälsa är däremot inte tillräckligt för att en typ av djurhållning ska kunna betraktas som hållbar. Diskussionen om det är extensiv eller intensiv djurhållning som är mest hållbar omfattar allt från markanvändning, insatsmedel och foder till djurvälfärd. För att bedöma den totala miljöpåverkan vid olika typer av djurhållning krävs därför omfattande livscykelanalyser som tar hänsyn till all miljöpåverkan som produktionen orsakar.

Vad gäller infektionssjukdomar varierar såväl spektrumet som förekomst i olika produktionsformer. Risken att djur infekteras under extensiva förhållanden med utevistelse tycks vara högre, medan konsekvensen av en ny infektion oftast är större vid intensiva produktionsformer. En hög produktion hos mjölkkor verkar ofta negativt på fruktsamhet och juverhälsa, medan exempelvis effektiv brunstkontroll har visat sig svårare att uppnå i extensiva produktionsformer. I extensiv smågrisproduktion försvårar utspridda brunster den av smittskyddsskäl gynnsamma omgångsuppfödningen.

Sammantaget är det svårt att ge ett generellt och entydigt svar om vilka produktionsformer som är bäst ur ett hälso- och fruktsamhetsperspektiv. Men att öka den miljömässiga hållbarheten genom förbättrad djurhälsa och fruktsamhet oavsett produktionsform, går vanligen hand i hand med andra aspekter av djurvälfärd och produktionsekonomi. Veterinärmedicinen har därför en viktig roll i utvecklingen mot en miljömässigt mer hållbar djurhållning.

SUMMARY

Healthy animals for a sustainable livestock production

With an increasing population and a growing middle class in the world, the demand for food of animal origin is increasing rapidly. It is well known that the livestock sector contributes to environmental degradation more or less in various regions of the world. Thus the challenge to reduce the environmental impact of livestock and at the same time produce food for the increasing population of the world is major. Improved health and reproductive performance in livestock reduce the environmental footprint per kg produced meat, egg or milk and thus contribute to a more sustainable livestock sector.

Here we review literature relevant primarily for Swedish conditions with the perspective that good animal health regarding infectious diseases and good reproductive performance reduce the environmental footprint. We look into different production systems for cattle and pigs in this perspective and elaborate on how ambitions for good health and reproduction relates to other sustainability ambitions.

We conclude that it is not possible to give a general or unambiguous recommendation about which production system is the best from a health and reproduction perspective. However, to increase the environmental sustainability by improved health and reproductive performance, often goes hand in hand with other aspects of animal welfare and production economy. Veterinary medicine has thus an important role to play in the development towards a more environmental sustainable livestock sector.

Referenser

1. Carlén E, Strandberg E & Roth A. Genetic parameters for clinical mastitis, somatic cell score, and production in the first three lactations of Swedish Holstein cows. J Dairy Sci, 2004, 87, 3062–3070.
2. Cederberg C, Sonesson U, Henriksson M, Sund V & Davis J. Greenhouse gas emissions from Swedish production of meat, milk and eggs 1990 and 2005. SIK-rapport 2009, 793.
3. Dimander S-O, Höglund J, Uggla A, Spörndly E & Waller JP. Evaluation of gastro-intestinal nematode parasite control strategies for first-season grazing cattle in Sweden. Vet Parasitol, 2003, 111, 193–209.
6. Fall N, Forslund K & Emanuelsson U. Reproductive performance, general health, and longevity of dairy cows at a Swedish research farm with both organic and conventional production. Livestock Science, 2008, 118, 11–19.
14. Hegelund L & Bonde M. Ingen forskel på dødeligheden mellem økologiske og konventionelle slagtesvinbesætninger. Forskningsnytt, 2006, 1, 10–11.
15. Heldmer E, Lundeheim N & Robertsson JÅ. Sjukdomsfynd hos ekologiskt uppfödda grisar. Svensk VetTidn, 2006, 13, 13–19.
18. Hultén F, Persson A, Eliasson-Selling L, Heldmer E, Lindberg M, Sjögren U, et al. Evaluation of environmental and management-related risk factors associated with chronic mastitis in sows. Am J Vet Res, 2004, 65, 1398–1403.
23. Hultgren J, Svensson C, Maizon OD & Oltenacu AP. Rearing conditions, morbidity and breeding performance in dairy heifers in southwest Sweden. Prev Vet Med, 2008, 87, 244–260.
25. Høøk Presto M, Andersson HK, Wallgren P & Lindberg JE. Influence of dietary amino acid level on performance, carcass quality and health of organic pigs reared indoors and outdoors. Acta Agric Scand, Section A, 2007, 57, 61–72.
26. Jordbruksverket. Djurhälsa år 2008. Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 25 SM 0901, 2009.
28. Jordbruksverket. Rapport över djurläkemedelsanvändning för år 2007. SJV 2008.
35. Lundström J, Albihn A, Gustafson G, Bertilsson J, Rydhmer L & Magnusson U. Lantbrukets djur i en föränderlig miljöutmaningar och kunskapsbehov. SLU & SVA, 2009.
36. Löf E, Gustafsson H & Emanuelsson U. Associations between herd characteristics and reproductive efficiency in dairy herds. J Dairy Sci, 2007, 90, 4897–4907.
37. Nyman AK, Emanuelsson U, Gustafsson AH & Persson Waller K. Management practices associated with udder health of first-parity dairy cows in early lactation. Prev Vet Med, 2009, 88, 138–149.

44. Rockström J, Steffen W, Noone K, Persson Å, Chapin S, Lambin EF, et al. A safe operating space for humanity. Nature, 2009, 461, 472–475.
45. Roxström A, Strandberg E, Berglund B, Emanuelsson U & Philipsson J. Genetic and environmental correlations among female fertility traits and milk production in different parities of Swedish red and white dairy cattle. Acta Agric Scand, 2001, 51, 7–14.
48. Steinfeld H, Gerber P, Wassenaar T, Castel V, Roseales M & De Haan C. Livestock's long shadow – environmental issues and options. Food and Agricultural Organization of the United Nations (FAO). Rome, Italy, 2006.
49. Steinfeld H, Mooney HA, Schneider F & Neville LE. Livestock in a changing landscape – drivers, consequences, and responses. Washington, Island press, 2010, volume 1.
50. Sundberg T, Berglund B, Rydhmer L & Strandberg E. Fertility, somatic cell count and milk production in Swedish organic and conventional dairy herds. Livestock Science, 2009, 126, 176–182.
51. Svendsen J, Wallgren P & Olsson AC. Kliniska och serologiska studier av rödsjuka i ekologisk grisproduktion – en jämförelse mellan vaccinerade och inte vaccinerade grisar. Rapport, Jordbruksverket, 2008.
55. Svensson C & Liberg P. The effect of group size on health and growth rate of Swedish dairy calves housed in pens with automatic milk-feeders. Prev Vet Med, 2006, 73, 43–53.
56. Svensson C, Linder A & Olsson SO. Mortality in Swedish dairy calves and replacement heifers. J Dairy Sci, 2006, 89, 4769–4777.
63. Yeates WG, Dimander S-O, Waller JP & Höglund J. Environmental impact on soil nematodes following the use of the Ivermectin sustained-release bolus or the nematophagous fungus Duddingtonia flagrans to control nematode parasites of cattle in Sweden. Acta Agric Scand, Section A, 2002, 52, 4, 233–242.

En fullständig referenslista (64 referenser) kan fås från försteförfattaren.

***EMMA SELBERG NYGREN,** husdjursagronom, Sektion för miljö och smittskydd, Enhet för kemi, miljö och foderhygien, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, 751 87 Uppsala.
ULF MAGNUSSON, leg veterinär, professor, Avdelningen för reproduktion, Institutionen för kliniska vetenskaper, Sveriges Lantbruksuniversitet, Box 7054, 750 07 Uppsala.
ANN ALBIHN, leg veterinär, docent, Sektion för miljö och smittskydd, Enhet för kemi, miljö och foderhygien, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, 751 87 Uppsala.

Noromectin vet pasta Rx
ivermectin pasta 18,7mg/g mot rundmaskar och styngflugelarver hos häst. Dosspruta á 7,49g räcker till 700 kg häst

Samma spruta men med mer pasta
Naturligtvis till samma pris!

Äntligen en spruta som passar dina händer och ett pris som passar din plånbok

- Noromectin-sprutan har betydligt kortare grepp än andra ivermectinsprutor och passar alla händer
- Pastan är fri från smaktillsatser och dessutom vit så att eventuellt spill lätt kan upptäckas
- N-vet erbjuder hästägare vid behov gratis träckprovsanalys
- Hållbarhet från produktionsdatum: 3 år
- Kontakta N-vet för beställning av receptblock
  Tel: 018 - 57 24 31 / 30, fax: 018 - 57 24 32

Datum för senaste översyn av SPC:2007-01-18
För ytterligare information, se Fass.se

Uppsala Science Park,
751 83 Uppsala

N-vet LÄKEMEDEL

20100310

ULRIKA FORSHELL, leg veterinär, laboratorieveterinär och
EVA OSTERMAN-LIND, leg veterinär, laboratorieveterinär*

Tritrichomonas foetus-orsakad långvarig diarré hos katt

Sedan de första fallen 2008 finns det inga tecken på att *Tritrichomonas foetus*-orsakad diarré hos katter i Sverige är i avtagande. Författarna vill med följande artikel höja medvetenheten hos den svenska veterinärkåren om sjukdomsbild och behandling associerad till denna encelliga parasit.

TRICHOMONAS SPP

Trikomonaderna är ett stort släkte protozooer som har flageller, vilket ger dem rörlighet. Man skiljer dem åt morfologiskt på antalet rostrala flageller, som anges med prefixen ”penta-”, ”tri-” osv. De kännetecknas vidare av en enda kaudal flagell samt ett undulerande membran, som sträcker sig längs hela längsaxeln (Figur 1). Detta membran ger ett säreget rörelsemönster. Till skillnad från många andra flagellater, exempelvis *Giardia duodenalis*, bildar inte trikomonaderna inerta, miljöstabila cystor. Trofozoiten (den rörliga formen) är mycket känslig för torka och dör inom en till sex timmar i kontakt med luft (7).

Organismerna är kända sedan länge i egenskap av patogen hos såväl människor som djur. På den veterinära sidan känner man till arter som infekterar bland annat fåglar och gnagare. *Tritrichomonas foetus* är känd för att orsaka reproduktionsstörningar hos nöt och är anmälningspliktig i Sverige. Efter det att man började utföra artificiell inseminering har inga fall förekommit.

Sedan några år har man känt till att just *T foetus* kan orsaka långvariga koliter hos katt (8). Nyligen sekvenserades isolat från såväl katt som nöt, och det konstaterades att det rör sig om två olika genotyper av samma art (10).

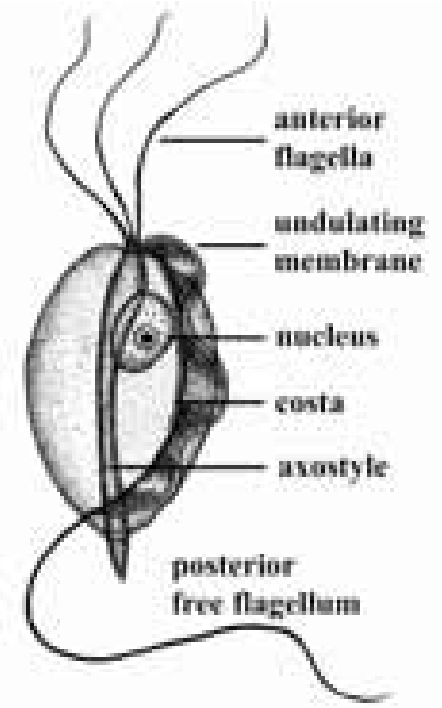

FIGUR 1. *Trikomonaderna kännetecknas av en enda kaudal flagell samt ett undulerande membran, som sträcker sig längs hela längsaxeln.* Tritrichomonas foetus, *illustration Jarrod Wood, Kansas State University.*

KLINIK

Symtom hos katt omfattar utdragen diarré, med eller utan tillblandning av blod och slem. Diarrén kommer i skov för att till slut läka ut konservativt efter 6–36 månader. Avföringen är ofta lös men inte rinnig, och avger en otrevlig lukt. Infektionen kan i vissa svårare fall ge avföringsinkontinens (3). Smittvägen är fekal-oral, men det är inte uteslutet att andra, idag okända smittvägar finns. Inkubationstiden har rapporterats vara fyra till 14 dagar från det att friska katter exponeras för parasiten (3).

Infektion med *T foetus* uppvisar snarlika symtom som giardiainfektion. Det är viktigt att differentiera mellan dem då behandling, prognos och miljöåtgärder avsevärt skiljer sig åt. Eftersom *T foetus* koloniserar grovtarmen och inte tunntarmen, påverkas inte upptaget av näringsämnen. Kattens allmäntillstånd förblir därför oförändrat och den tappar inte i hull (Figur 2). Patienterna är alltså i det närmaste symtomfria bortsett från diarrén och en ibland inflammerad analöppning. Det senare leder inte sällan till anal inkontinens.

BEHANDLING

Metronidazol- eller fenbendazolbehandling ger en tillfällig, skenbar förbättring men kan i själva verket fördröja läkningstiden (4). I många länder används substansen ronidazol med framgång (3). Den har dock flera allvarliga biverkningar, t ex neurotoxicitet och teratogenicitet, och kliniker rekommenderas att nogsamt informera djurägare om eventuella biverkningar (9). I USA är ronidazol förbjuden för användning till livsmedelsproducerande djur av det amerikanska livsmedelsverket FDA, eftersom medlet kan ge allvarliga biverkningar hos människa, inklusive neurotoxiska symtom och fosterskador. I Sverige finns ronidazol endast tillgängligt på individuell licens (Henrik Holst, pers medd 2010).

Ronidazol ska bara ges i ren form, i dosen 30 mg/kg/dygn i 14 dagar (4). Det förekommer att katter ges en mer ➤

FIGUR 2. *Typiskt för infektion med* T foetus *är att katten inte uppvisar symtom utöver diarrén, utan rent av kan öka i vikt.*

➤ lättillgänglig tioprocentig form av substansen, avsedd för behandling av duvor. Av praktiska skäl är detta dock olämpligt då pulvret smakar illa och det är svårt att få i katten tillräckligt mängder under den 14 dagar långa behandlingstiden. Dessutom utsätter pulverformen djurägaren för onödiga risker. Rent ronidazol kan doseras i kapslar på begäran hos apotek.

Tritrichomonas foetus har sedan "upptäckten" hos katt hittats i flertalet länder i väst, med en prevalens på 15–30 procent. SVA har ett pilotprojekt igång för att få en uppfattning om förekomsten i Sverige och tar regelbundet emot prover för analys. En norsk fallbeskrivning kopplar samman pyometra hos en katt med fynd av *T foetus* (1), men en amerikansk studie utförd senare avskriver *T foetus* som viktig faktor vid infektion i reproduktionsorganen (6).

FALLBESKRIVNING

En tioårig huskatt inkom i december 2008 till Nyköpings smådjursklinik med kronisk diarré sedan en månad, ibland upp till nio gånger per dygn. Inga andra kliniska symtom noterades. I hemmet fanns sedan början av september samma år en birmakattunge utan symtom. Den insjuknade katten hade en brokig bakgrund som halvt förvildad och hade tillbringat tre veckor på ett omplaceringshem för katter. Patienten svarade dåligt på probiotika och skonkost. Efter inledande negativ analys för *Giardia* gjorde laboratorieteknikern på kliniken ett direktutstryk där hon såg mandelformade organismer, stora som vita blodkroppar. Det måttet ligger inom referensvärdena för *T foetus* och organismen kunde konstateras efter odling i selektivt medium.

Det positiva mediet skickades därefter till Capital Diagnostics, Edinburgh, Skottland, för verifiering med PCR.

Den yngre raskatten i hushållet testades också, då misstanke fanns att han utgjorde smittkällan. Han var emellertid negativ.

Man vet att katter som lidit av tritrikomonasorsakad diarré och som fått läka ut konservativt kan få återfall vid t ex stress. De fortsätter även att vara subkliniska bärare av organismen och utgör därmed en smittkälla (2).

I januari avlivades den smittade katten och obduktionsfynden sammanföll med dem som finns rapporterade i litteraturen: organismer på grovtarmens mukosa och i körtlar, hypertrofi och hyperplasi av epitelceller, vita blodkroppar i basalmembranet och minskat antal bägarceller (11).

Våren 2010 testades den yngre katten igen för *Tritrichomonas* då den led av diarré, men utan att organismen påvisades vid det tillfället heller.

RÅDGIVNING TILL DJURÄGARE

Infektionen läker ut med tiden med konservativ behandling, men djurägare med smittade katter bör noggrant informeras i smittskydds- och saneringsfrågor. Infekterade katter bör inte användas i avel, inackorderas på pensionat eller omplaceras. Det rekommenderas att nyförvärv alltid placeras i karantän i minst tre veckor för att i bästa fall kunna upptäcka *T foetus*- eller giardiaorsakad diarré innan hela besättningen smittas. Samma gäller för katter som återvänder till ett hushåll efter t ex parning.

Man har i en studie kunnat finna ett starkt samband mellan antalet katter i ett smittat hushåll och utläkningstiden – till förmån för hushåll med få katter (2).

DIAGNOSTIK

T foetus är mycket svår att påvisa om inte katten har diarré vid själva provtagningstillfället. Det finns tre analysmetoder att tillgå idag: mikroskopering av direktutstryk, odling i selektivt medium (In-Pouch™ TF) och PCR.

Direktutstryk kräver kunskaper i att kunna särskilja olika flagellater under mikroskop (Figur 3). Det selektiva mediet måste inokuleras med färsk faeces eftersom trikomonaderna inte överlever längre än en till sex timmar i luft och inte bildar cystor (5). Organismerna är mycket miljökänsliga. Analys med PCR påvisar *T foetus* med stor sensitivitet i avföring, även om den optimalt först bör förökas i medium för att undvika eventuella inhibitionsproblem (Bruno Gottstein, Universitetet i Zürich, pers medd 2010).

Behandlande veterinär ska noga beakta den behandling katten fått innan prov skickas för analys, eftersom metronidazol och fenbendazol hämmar organismens tillväxt och därmed gör den svårare att påvisa. Minst två veckor ska förlöpa

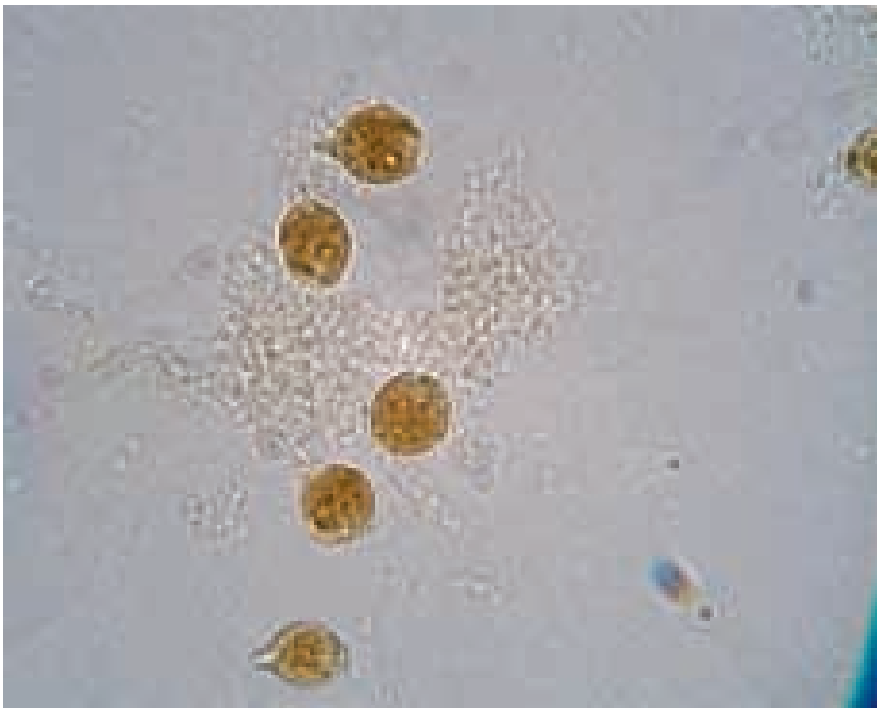

Foto: SVA

FIGUR 3. Tritrichomonas foetus *i direktutstryk och 1 000 gångers förstoring. Storleken ligger normalt mellan 10 och 15 µm. Flageller och axostyl kan skönjas.*

från det att behandling sätts ut till dess att prov tas.

NULÄGESRAPPORT

T foetus är en förhållandevis ”ny” parasit i Sverige. Under 2009 analyserade SVA 94 prov med den frågeställningen, varav 19 var positiva. SVA företar en pilotstudie för att undersöka prevalensen, och studien förväntas vara klar till årsskiftet. En PCR-analys är under framtagande i skrivande stund.

SUMMARY

Chronic diarrhoea caused by Tritrichomonas foetus in the cat

Tritrichomonas foetus, a causative agent of chronic diarrhoea in cats, has been recognized in Sweden for the past couple of years. Practicing clinicians are however widely unaware of its existence. This article provides relevant clinical information including symptoms, diagnosis and treatment as well as other relevant facts.

The case study included in the article concerns a 10 years old domestic shorthair cat which arrived at a Swedish small animal clinic with persisting diarrhoea without other symptoms. The cat was diagnosed with *T foetus* and subsequently euthanized. In Sweden, there is currently no readily available substance to treat the condition. In other countries, ronidazole is the drug of choice, which however can have severe side effects on both pet and owner.

Referenser

1. Dahlgren SS, Gjerde B & Pettersen HY. First record of natural *Tritrichomonas foetus* infection of the feline uterus. J Small Anim Pract, 2007, 48, 654–657.
2. Foster DM, Gookin JL, Poore MF, Stebbins ME & Levy MG. Outcome of cats with diarrhoea and *Tritrichomonas foetus* infection. J Am Vet Med Ass 2004, 225, 888–892.
3. Gookin JL, Breitschwerdt EB, Levy MG & Gager RB. Diarrhoea associated with trichomoniasis in cats. J Am Vet Med Ass, 1999, 215, 1450–1454.
4. Gookin JL, Copple CN, Papich MG, Poore MW, Stauffer SH, Birkenheuer AJ, Twedt DC & Levy M. Efficacy of ronidazole for treatment of feline *Tritrichomonas foetus* infection. J Vet Intern Med, 2006, 20, 536–543.
5. Gookin JL, Foster DM, Poore MF, Stebbins ME & Levy MG. Use of a commercially available culture system for diagnosis of *Tritrichomonas foetus* infection in cats. J Am Vet Med Ass, 2003, 222, 1376–1379.
6. Gray SG, Hunter SA, Stone MR & Gookin JL. Assessment of reproductive tract disease in cats at risk for *Tritrichomonas foetus* infection. Am J Vet Res, 2010, 71, 1, 76–81.
7. Hale S, Norris JM & Slapeta J. Prolonged resilience of *Tritrichomonas foetus* in cat faeces at ambient temperature. Vet Parasitol, 2009 (Epub ahead of print).
8. Levy MG, Gookin JL, Poore M, Birkenheuer AJ, Dykstra MJ & Litaker RW. *Tritrichomonas foetus* and not *Pentatrichomonas hominis* is the etiologic agent of feline trichomonal diarrhoea. J Parasitol, 2003, 89, 99–104.
9. Rosado TW, Specht A & Marks SL. Neurotoxicosis in 4 cats receiving ronidazole. J Vet Intern Med, 2007, 21, 2, 328–331.
10. Slapeta J, Craig S, McDonell D & Emery D. *Tritrichomonas foetus* from domestic cats and cattle are genetically distinct. Exp Parasitol, 2010, 126, 2, 209–213.
11. Yaeger MJ & Gookin JL. Histologic features associated with *Tritrichomonas foetus*-induced colitis in domestic cats. Vet Pathol, 2005, 42, 797–804.

***ULRIKA FORSHELL,** leg veterinär, laboratorieveterinär, Enhet för virologi, immunbiologi och parasitologi, SVA, 751 89 Uppsala.

EVA OSTERMAN-LIND, leg veterinär, laboratorieveterinär, VMD, Enhet för virologi, immunbiologi och parasitologi, SVA, 751 89 Uppsala.

Skånska Veterinärföreningen

hälsar
gamla och nya medlemmar
välkomna till

Höstmöte

den 21 nov 2010 kl. 13:00
Ringsjö Krog och Wärdshus

Björn Bengtsson, SVA
föreläser om
RESISTENSPROBLEMATIK

Anmälan sker genom att sätta in 200 kr på BG 5020-1904 senast den 7 nov 2010.

För mer information kontakta
Agneta Johnsson
flackarp@dataphone.se
alt. 070-6410739

månadens epiztel

Epizteln rapporterar bland annat om att provtagning inför friförklaring från bluetongue pågår och om influensainfektion i en smågrisbesättning. Texten är ett samarbete mellan Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Helena Ohlsson, SVA och Charlotta Lindqvist, Jordbruksverket.

PROVTAGNING INFÖR FRIFÖRKLARING FRÅN BLUETONGUE

Under september och oktober provtas 300 nöt- och 300 fårbesättningar för bluetongue. Urvalet har skett bland de små besättningar som inte behövt vaccinera sina djur. Om inga positiva djur hittas kommer restriktionerna för bluetongue att tas bort så snart som möjligt. Efter två veckors arbete har 179 besättningar provtagits och sammanlagt 838 individprover undersökts, samtliga negativa för bluetongue. Provtagningen beräknas vara klar i mitten av oktober.

SMÅGRISAR INSJUKNADE

På en gård med smågrisuppfödning insjuknade nyavvanda smågrisar med hög feber, andnöd och i vissa fall kramper och hosta. Antibiotikabehandling hade ingen märkbar effekt. Sex smågrisar avlivades agonalt och vid obduktion påvisades förtätningar i lungorna samt blödningar i mjälten. Åtgärder vidtogs för att minimera eventuell spridning av sjukdom från grisarna.

På grundval av den kliniska bilden, som inte tidigare setts i besättningen, och obduktionsfynden provtogs grisarna för att utesluta klassisk och afrikansk svinpest, PRRS och AD. Samtliga analyser utföll negativt. Ytterligare provtagning vid obduktionerna visade att grisarna var smittade med influensa. Efter knappt en veckas sjukdom började majoriteten av de sjuka grisarna

Foto: Bengt Ekberg

Under september och oktober provtas 300 nöt- och 300 fårbesättningar för bluetongue. Om inga positiva djur hittas kommer restriktionerna för bluetongue att tas bort.

■■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

att tillfriskna. Totalt dog/avlivades 14 smågrisar av 500 på nio dagar. Normalt bortfall under en sjuveckorsperiod i stallet är ca elva grisar totalt. Den svåra sjukdomsbilden kan bero på att grisarna på gården var naiva för influensaviruset samt att de smittades i en känslig avvänjningsfas. Rutinerna på gården för att skydda mot smittor exempelvis vid i- och urlastning av djur i transporter har ytterligare förstärkts efter denna händelse.

MISSTANKE OM MJÄLTBRAND

En djurägare i Västergötland hittade två av sina highland cattle döda på bete. Vid undersökning av veterinär konstaterades att inget av djuren var likstela och små mängder blod rann ur nos, ögon och anus. Ett av djuren hade okoagulerat blod. Eftersom det var oklart när djuren dött var likstelheten svår att värdera. Djuren hade gått på ett nyavverkat skogsbete med mycket markskador och därför bedömdes att en svag misstanke om mjältbrand förelåg. Blodprover togs in från djuren men dessa visade sig vara negativa för mjältbrand.

PARAMYXOVIRUS HOS DUVOR I VÄSTERÅS

I slutet av augusti rapporterades det om omfattande död bland vilda duvor i Västeråsområdet. SVA tog emot duvor för undersökning och fann att ett par duvor bar på duvvarianten av paramyxovirus-1, PPMV-1. Paramyxovirus kan hos tamfågel orsaka newcastlesjuka, som omfattas av epizootilagstiftningen. För att förebygga smitta till fjäderfän fattade därför Jordbruksverket beslut om att alla utegående fjäderfän och tamfåglar ska hållas inomhus tills vidare i Västerås kommun.

Med anledning av den ökade medvetenhet som beslutet gav upphov till samt uppmaning till djurägare att vara extra vaksamma har det kommit in misstankar om smitta på tamfågel, men hittills har alla kunnat avfärdas som negativa. ■

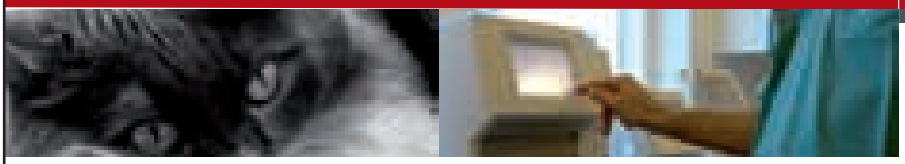

IDEXX LABORATORIES

Dags för ny labutrustning?

IDEXX Catalyst Dx™ blodkemi system

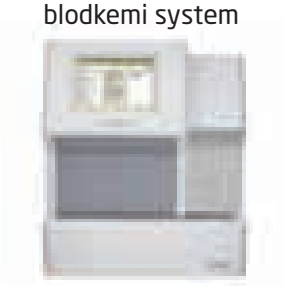

- Enkelt arbetsflöde.
- Full flexibilitet i testval: 7 färdigpackade paneler samt 27 individuella tester.
- Möjlighet att analysera flera blodprover samtidigt.
- Inbyggd Statspin centrifug för helblodsprover.

IDEXX LaserCyte® hematologi analyssystem

- Enkelt arbetsflöde.
- Hematologi analyssystem med 5-parts differentialräkning, inkl. retikulocyter.
- Totalt 24 parametrar.

KRUUSE
08-85 02 00
www.kruuse.com

Vilken är din diagnos? – EKG

En nioårig blandrastik utvecklade bradykardi postoperativt efter en komplicerad pyometra-operation. Fallet är insänt av Andreas Lervik, Regiondjursjukhuset Bagarmossen, Ljusnevägen 17, 128 48 Johanneshov. Svaret är skrivet av Anna Tidholm

Blandras, tik, nio år

Anamnes och status: Hunden utvecklade septisk chock till följd av rupturerad pyometra och peritonit med hypotension och laktatacidos (90 mm Hg resp 4,2 mmol/l). Tiken sövdes med en kombination av diazepam och propofol, och metadon och lidokain-infusion användes som analgesi intra- och postoperativt. Bradykardi detekterades postoperativt.

EKG: Se Figur 1.

SVAR SE SIDAN 56

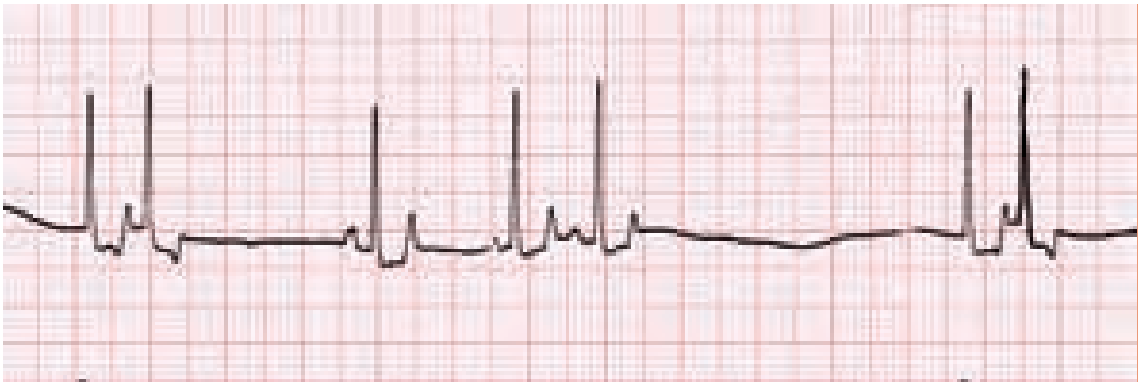

Figur 1. *EKG, avl II, 1 cm = 1 mV, pappershastighet 25 mm/s (observera att pappershastigheten är långsammare än vanligt).*

Sorbact® gel

NYHET!

Fuktig nyhet för torra sår!

I **Sorbact gel** har vi kombinerat Sorbact´s unika bakterie- och svampbindande egenskaper med en hydrogel. **Sorbact gel** finns i 2 storlekar 7,5x7,5 och 7,5x15 cm.

Finns att köpa hos din grossist!

Sorbact för alla sår

Sorbact är effektivt vid alla typer av sår och svampinfektioner, vare sig man vill rensa upp eller minska risken för infektion. Med Sorbact finns ingen risk för resistensutveckling eller negativa miljöeffekter. Sortimentet består av kompress, tamponad, rundtork, gelkompress samt absorptions- och filmförband. Hela sortimentet är tillgängligt via era grossister. Kontakta oss för mer information! pharma@abigo.se

abigo

ABIGO Medical AB, Ekonomivägen 5, 436 33 ASKIM
Tel 031-748 49 50 • Fax 031-68 39 51 • www.abigo.se

Smådjursfall i Agrias skade-prövningsnämnd

LOTTA GUNNARSSON, leg veterinär, specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar, VMD*

I nio tidigare nummer (13/01, 1/02, 13/03, 15/04, 1/06, 11/06, 8–9/07, 11/08 och 11/09) av Svensk Veterinärtidning har Agria dels redogjort för vilka uppgifter Agrias skadeprövningsnämnd har och hur den är sammansatt, dels återgett totalt 32 av de ärenden som behandlats av nämnden. Här beskrivs ytterligare fyra fall som kan vara av intresse för smådjurspraktiserande veterinärer.

INLEDNING

Agrias skadeprövningsnämnd brukar sammanträda tre till fyra gånger per år. Skadeprövningsnämnden smådjur består av en ordförande som ska vara en utomstående jurist med domarerfarenhet, två ledamöter från Svenska Kennelklubben, två ledamöter från Länsförsäkringsbolagens förening varav en från Agria Djurförsäkring, en ledamot vardera från Sveriges Veterinärförbund och Svenska Jägareförbundet samt en ifrån SVERAK. Agrias veterinärer är också närvarande när nämnden sammanträder, men de har ingen rösträtt.

Agria Djurförsäkring reglerade drygt 178 500 smådjursskador under 2009, av dem behandlades 37 stycken i Agrias skadeprövningsnämnd. Nämnden avgjorde fem av dessa fall till försäkringstagarens fördel. I de övriga 32 fallen bedömde nämnden att Agrias skadereglering var korrekt utförd enligt gällande försäkringsvillkor. Under första halvåret av 2010 har skadeprövningsnämnden behandlat 19 smådjursskador. I sex fall har nämnden beviljat försäkringstagaren ersättning.

Försäkringstagarnas missnöje med Agrias bedömning beror ofta på okunskap om villkoren. Det är alltid försäkringstagarens ansvar att sätta sig in i villkoren för det egna djurets försäkring, men veterinären kan vara till stor hjälp genom att uppmana djurägaren att kontrollera hur försäkringsbolaget ställer sig till ersättningsfrågan vid olika typer av ingrepp innan större kostnader uppstår. Förhoppningsvis bidrar följande fyra fall till att klargöra några av Agrias villkor och på så sätt minska risken för missförstånd. Villkoren i sin helhet finns publicerade på Agrias hemsida, www.agria.se.

FALLBESKRIVNING, FALL 1

Bakgrund

Ärendet gäller en tik som haft veterinärvårdsförsäkring hos Agria sedan drygt åtta års ålder. Nio månader efter det att försäkringen hade börjat gälla inkom en begäran om direktreglering till Agria. Av journalen framgick att tiken hade juvertumörer som hade uppstått i samband med att den löpte cirka sex veckor tidigare. På veterinärens inrådan opererades juvertumören bort och i samband med det kastrerades hunden.

Agrias bedömning

Agria avvisade begäran om ersättning för kastrationen. Enligt villkoren ersätts kastration av tik endast vid vissa specificerade sjukdomar eller skador. Eftersom juvertumörer inte hör till de angivna tillstånden ersätts inte kostnaderna för operationen. Djurägaren var inte nöjd med Agrias beslut utan ville att ärendet skulle prövas av skadeprövningsnämnden.

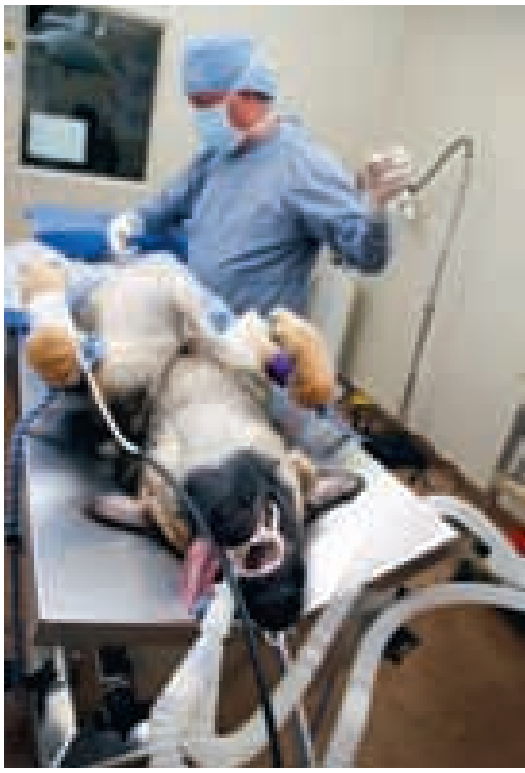

Foto: Scott Griessel

Nio månader efter det att försäkringen hade börjat gälla inkom en begäran om direktreglering för kastration i samband med operation av juvertumör.

Skadeprövningsnämndens bedömning

Skadeprövningsnämnden fann att Agria hade haft fullt stöd i försäkringsvillkoren att inte ersätta operationskostnaderna.

Agrias kommentar

Enligt de försäkringsvillkor som gäller från och med första januari 2010 ersätts kastration av tik vid diabetes mellitus eller akromegali, livmodersjukdomar med kliniska symtom, förlossningsskador,

vaginalprolaps, tumörer i vagina eller äggstockar. Förutom vid dessa sjukdomar kan det finnas en mängd andra orsaker till att veterinären bedömer att det är lämpligt att låta kastrera en tik. I dessa fall ersätter emellertid inte försäkringen de kostnader som uppstår utan djurägaren får bekosta det själv.

FALLBESKRIVNING, FALL 2

Bakgrund

Fallet rör en hund vars ägare tecknade en veterinärvårdsförsäkring när hunden var drygt tre månader gammal. Försäkringen hade en karenstid på 20 dagar. Tre dagar efter det att karensen upphört sökte djurägaren veterinär på grund av att hunden verkade vara inkontinent. Av journalen framgår att hunden hade varit inkontinent och druckit onormalt mycket vatten den senaste veckan, dvs symtomen började fyra dagar innan karensen upphörde.

Agrias bedömning

Agria avvisade försäkringstagarens anspråk på ersättning från veterinärvårdsförsäkringen med hänvisning till att hunden var sjuk i karensen.

Skadeprövningsnämndens bedömning

Skadeprövningsnämnden gjorde samma bedömning som Agria och menade att villkoren för ersättning inte var uppfyllda.

Agrias kommentar

I aktuellt fall var hunden sjuk i karensen och det är lätt att förstå varför ingen ersättning utbetalades. I andra fall kan det vara svårare att förstå hur karenstiden tillämpas. I de gällande villkoren från första januari 2010 står det att försäkringen har en karenstid som är 20 dagar. Vid olycksfall tillämpas emellertid ingen karenstid. Eftersom definitionen på vad som är olycksfall eller inte, kan ge upphov till diskussioner har Agria i sina villkor en ordlista som förtydligar vad vi menar med några olika ord och uttryck, t ex ordet olycksfall. I ordlistan står det bland annat ”Med olycksfall avses kroppsskada som drabbar det försäkrade djuret genom plötslig yttre händelse. Med olycksfall jämställs att veterinär konstaterat att djuret svalt ett främmande föremål eller blivit akut förgiftat. Med olycksfall avses inte värmeslag eller fästingbett och dess följdsjukdomar. Med olycksfall avses heller inte sådant tillstånd som – även om det konstateras efter ett olycksfall – enligt veterinärmedicinsk erfarenhet har sin grund i sjukdom eller sjukliga förändringar.”

För att förstå den sista meningen kan man tänka sig att det fyra dagar tidigare har tecknats en försäkring för en åtta år gammal tax som släpps ut till synes frisk i sin rastgård och när ägaren ska hämta in hunden några timmar senare kan den inte stå på bakbenen. Vid undersökning hos veterinär konstateras att hunden drabbats av diskbråck. Den förtvivlade djurägaren anser förstås att det är ett olycksfall och tycker att försäkringen ska betala ersättning för de veterinärvårdskostnader som uppstår men från försäkringssynpunkt betraktas detta inte som ett olycksfall eftersom symtomen, trots att de uppträtt plötsligt, ”har sin grund i sjukdom eller sjukliga förändringar”.

FALLBESKRIVNING, FALL 3

Bakgrund

Ägaren till en knappt tvåårig rhodesian ridgeback gjorde anspråk på ersättning för utlägg i samband med operation av en dermoid sinus. Djurägaren ansåg att ersättning borde utbetalas från uppfödarens Dolda fel-försäkring. Hunden var veterinärbesiktigad utan anmärkning vid åtta veckors ålder, strax innan leverans till den nya ägaren. Då hunden var knappt två år gammal upptäckte ägaren att den hade en vätskande fistel i nacken. När hunden undersöktes av veterinär konstaterade man att det rörde sig om en dermoid sinus som opererades bort. Såret läkte utan komplikationer och hunden blev helt besvärsfri.

Agrias bedömning

Agria avvisade skadan med motivering att dermoid sinus är ett medfött fel som borde ha upptäckts vid besiktningen.

Skadeprövningsnämndens bedömning

Skadeprövningsnämnden konstaterade också att dermoid sinus är ett medfött fel men menade att denna missbildning ibland kan vara svår att upptäcka och att man därför inte kunde kräva att vare sig uppfödaren eller den veterinär som besiktigade valpen skulle ha uppmärksammat defekten. Därför rekommenderade skadeprövningsnämnden att Agria skulle ersätta veterinärvårdskostnaderna från uppfödarens Dolda fel-försäkring.

Agrias kommentar

I detta fall är det helt klart att ingen ersättning för den medfödda defekten utgår från hundens enskilda försäkring. Den ersätter inte sådant som funnits före det att försäkringen tecknades, oavsett om hunden har visat några symtom eller inte. Vad gäller Dolda fel-försäkringen är Agrias definition av vad som är ett dolt fel i försäkringssammanhang ”en sjukdom eller defekt som har börjat utvecklas före besiktningen respektive leveransen men som inte dessförinnan har visat symtom eller annars varit känd. Varken sjukdomar eller defekter som enligt veterinärmedicinsk expertis borde ha upptäckts vid veterinärbesiktningen, eller sådana som är av ärftlig karaktär och inte har börjat utvecklas före leveransen, är ett dolt fel”. Exempel på vad som kan vara ett dolt fel är porta cava shunt, ektopisk uretär och andra miss- ➤

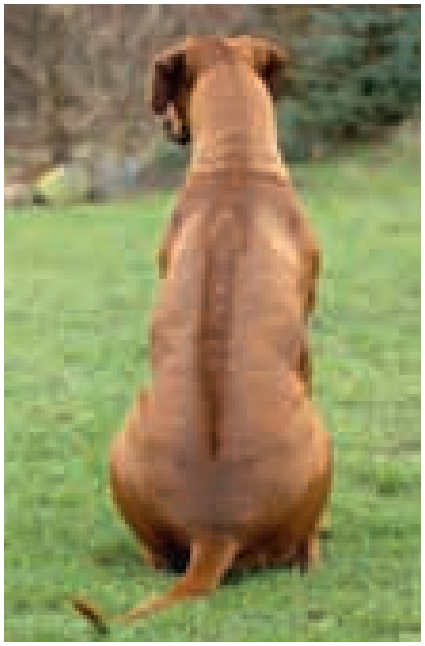

Foto: Nancy Dressel

Ägaren till en knappt tvåårig rhodesian ridgeback gjorde anspråk på ersättning för utlägg i samband med operation av en dermoid sinus.

➤ bildningar, under förutsättning att uppfödaren inte har märkt några symtom och att valpen är besiktigad utan anmärkning. Men om veterinären på besiktningsintyget skrivit exempelvis att pälsen runt vulva är fuktig av urin och att det senare visar sig att valpen har en ektopisk uretär så är felet inte att betrakta som dolt även om man vid besiktningstillfället inte visste vad orsaken var.

När det gäller dermoid sinus är Specialklubben Rhodesian Ridgeback Sverige (SRRS) mycket medvetna om problemet. På deras hemsida finns följande information: ”Dermoid sinus är en ärftlig defekt som kan upptäckas redan hos den nyfödda valpen. Valpar med dermoid sinus ska avlivas. Uppfödaren bör därför omsorgsfullt undersöka kullen och om man själv saknar tillräckliga kunskaper ta hjälp av en erfaren uppfödare eller SRRS, som genom Uppfödarkommittén samt Avelsrådet skall medverka till att kullen blir undersökt vid späd ålder. SRRS tillhandahåller denna service till självkostnadspris.”

I början på 1990-talet hade Agria en dialog med styrelsen för SRRS och då menade styrelsen att om uppfödarna var noga med att själva undersöka sina valpar eller låta undersöka dem av en kunnig person skulle man kunna upptäcka eventuella sinus-dermoider. Därför var de av åsikten att denna defekt borde upptäckas allra senast vid veterinärbesiktningen och alltså inte skulle betraktas som ett dolt fel enligt Agrias definition.

Trots allt är verkligheten den att det ibland kan vara mycket svårt att upptäcka defekten, både för en erfaren uppfödare och för en veterinär. Av den anledningen kommer Agria att, i normalfallet, betrakta dermoid sinus som en defekt som kan ersättas från uppfödarens Dolda fel-försäkring.

FALLBESKRIVNING, FALL 4

Bakgrund

Fallet gäller en hund som avlivades på grund av epileptiska anfall. Av journalen framgick att hunden, vid drygt två års ålder, hade fått fem epilepsiliknande anfall inom loppet av en månad. Hunden undersöktes av veterinären några timmar efter det första anfallet som hade varat i cirka tre minuter. Vid klinisk undersökning var hunden utan anmärkning. Som en del av utredningen togs blodprover och samtliga provsvar visade sig vara normala. Veterinären skrev ut recept på valium att ge rektalt om hunden skulle få flera anfall. En månad efter den första konsultationen kom djurägaren tillbaka med hunden till veterinären. Under den tiden hade hunden haft ytterligare fyra anfall som varat några minuter per gång. Efter anfallen var hunden orolig i några timmar. Djurägaren hade inte, vid något tillfälle, gett valium enligt de instruktioner som hade givits vid första besöket. Veterinären informerade om möjligheten att prova behandling med fenemal men eftersom djurägaren hade flera hundar hemma och tyckte att det kändes oroligt att lämna dem ensamma tillsammans valde hon att avliva hunden. Därefter skickade ägaren in en ansökan om liversättning till Agria.

FOTO: PAMELA MOORE

Vid klinisk undersökning efter det första anfallet var hunden utan anmärkning. Djurägaren lät senare avliva hunden utan att prova någon behandling.

Telefonnummer till Agrias veterinärer under kontorstid klockan 9–17
Smådjur: 08-588 420 90
Stordjur: 08-588 421 70

Jourtelefon för veterinärer vardagar till klockan 22 och helger klockan 10–22
Samtliga djurslag: 08-588 421 70

Agrias bedömning

Agria avvisade djurägarens begäran om liversättning eftersom inga försök till behandling av hundens anfall hade gjorts. Det fanns inte heller något som visade att den var så svårt sjuk att den måste avlivas. Försäkringstagaren var missnöjd med beslutet och överklagade till skadeprövningsnämnden.

Skadeprövningsnämndens bedömning

Skadeprövningsnämnden gjorde samma bedömning som Agria och avvisade försäkringstagarens krav på ersättning.

Agrias kommentar

Enligt villkoren lämnar Agria liversättning om hunden ”genom sjukdom insjuknar eller genom olycksfall skadas så svårt att den dör eller enligt veterinärmedicinsk expertis inte kan leva vidare och måste avlivas”. I det aktuella fallet är Agrias åsikt att behandling med fenemal borde ha provats och visat sig ge otillfredsställande effekt för att liversättning skulle kunna komma ifråga.

***LOTTA GUNNARSSON,** leg veterinär, specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar, VMD, Agria Djurförsäkring, Box 70306, 107 23 Stockholm.

SÄV bland glasblåsare och kycklingar i sydost

ELISABETH RENNERFELT, leg veterinär, sekreterare i SÄV*

SÄV, Sällskapet Äldre Veterinärer, har åter haft årsmöte, i år förlagt till Småland och Öland. SÄV-deltagarna besökte en kycklinguppfödning och ett fjäderfäslakteri i området, och sammanfattar här sina intryck från anläggningarna.

Så var det dags igen för SÄV, Sällskapet Äldre Veterinärer, att samlas för sitt vår- och årsmöte. 2010 hade det förlagts till Småland och Öland. Eftersom SÄV ska vara en rikstäckande förening har vi valt att sprida ut mötena över landet. Vi hoppas att på detta sätt även locka kolleger på den lokala orten att komma med.

SAMLING I KOSTA BODA

Den 29 maj samlades vi alla vid Hotell Björkängen utanför Kosta i Småland. Hela 46 personer, veterinärer med anförvanter, deltog denna gång. Väl framme vid glasbruksmuseet möttes vi av den internationellt välkände glaskonstnären Göran Wärff. Wärff, som ursprungligen är gotlänning, finns representerad på design- och glasmuseer, inte bara på vårt Nationalmuseum, utan också i övriga Europa, USA, Japan och Sydafrika. Vi bjöds på välkomstdrink och blev guidade runt på museet av denne blygsamme konstnär. Han t o m lät oss komma in i sin privata ateljé och det hörde visst till undantagen. Göran talade om glas och sin konst i poetiska former: ”Glas är syre – ljus är energi – glas är ljus. Det är ljuset som får glaset att leva!” Detta är något han inte upphör att fascineras av.

Som alltid under SÄVs möten bjöds på mycket god mat och dryck, blandat med kulturella inslag. Såväl kroppen som själen fick sitt lystmäte. Bland annat intogs ”afternoon tea” på Halltorps Gästgiveri, detta fyrstjärniga mattempel på Öland. Där blev vi sedan också inkvarterade.

KYCKLINGUPPFÖDNING I KASTLÖSA

Söndagen den 31 maj gick färden till Ventlinges kycklinguppfödning i Kastlösa, en av två uppfödningsanläggningar ➤

Glada SÄV-medlemmar under årsmötesförhandlingarna i Småland. Formalia varvades med god mat och dryck och flera studiebesök.

Göran Wärff lät SÄV komma in i sin privata ateljé och talade där om glas och sin konst i poetiska former.

➤ som ägs av Guldfågeln. Det var inte alldeles lätt att hitta dit men tack vare mobiltelefonerna kunde vi till slut lotsas rätt. Väl framme möttes vi av Claes Görrel, produktionsansvarig för anläggningen. Han berättade att Ventlinges Uppfödning AB byggdes 1983 och efter *Campylobacter*-larmen 1986 stramades hygienrutinerna upp och strikta hygiengränser infördes.

Uppfödningsrutiner

De nykläckta kycklingarna köps idag från Blenta AB (som också ingår i koncernen) i Skåne. Inga burar förekommer utan djuren får gå lösa i stora, välventilerade hallar, där det i början finns gott om plats. Temperaturen i hallen är först 35 grader, men trappas sedan ned till 21 grader. Man har funnit att det från dag sju är lämpligt med sex timmars nattmörker. Djuren har fri tillgång till vatten och foder. Fodret består till största delen av vete, korn, havre och majs med tillsats av sojamjöl. Det går i snitt åt 1,7 kg foder per kg tillväxt. Den nykläckta kycklingen väger ca 40 gram. De växer fort, sista dygnen 80–100 gram/dygn. Det tar mellan 31–34 dagar att uppnå den ideala slaktvikten på ca 1,9 kg.

Det är viktigt att fåglarna har en bra ströbädd, som kan bestå av hackad halm eller flis. En gång i tiden smakade kycklingen fisk. Det kunde bero på att de utfodrades med allt för stor mängd fiskmjöl. En annan orsak till fisksmak kunde vara att underlaget av kutterspån innehöll pentaklorfenol, som använts för att motverka svampangrepp på timret.

Bevattning har ordnats genom ett fiffigt nippelsystem. Ursprungligen levde de vilda hönsen på Borneo, där de drack vattendroppar från bladens undersidor. På Ventlinge får kycklingen på samma sätt höja huvudet för att kunna dricka, något den lär sig snabbt. Det är viktigt att vattnet inte läcker ut i ströbädden och att det är rent. Renheten uppnås genom att det först filtreras och sedan UV-bestrålas för att eliminera risken för *Campylobacter*. När vi såg kycklingarna hade de två dagar kvar till slakt och de såg ut att ha det litet trångt. Men vi såg inga tecken på att det fanns hackkycklingar.

Dödligheten sades vara så låg som 1,6 till 1,7 procent av totala antalet. Vid infångandet inför transporten till slakteriet används en speciell lastningsmaskin. Proceduren sker i mörker, vilket anses vara minst oroande för djuren. När hallen är tömd körs ströbädden snabbt ut och hela lokalen inklusive all utrustning tvättas med högtryck och efterbehandlas med varierande desinfektionsmedel. Sedan är det bara att ha på nytt strö och ta in en ny omgång kycklingar.

Det är viktigt att djuren mår bra, sade Claes Görrel. Visserligen har man avlat på stora bröstfiléer men kycklingen ska kunna röra på sig och inte ha ledproblem. Man kollar kycklingarnas fötter för att se hur miljön har varit. På 1980-talet skapades ett speciellt omsorgsprogram, som regleras av myndigheter och branschfolk. Tillsyn sker fyra gånger per dygn av specialutbildad personal.

För en mönsteranläggning måste det skapas goda rutiner. Det förebyggande arbetet är oerhört viktigt, slutade Claes Görrel.

BESÖK PÅ GULDFÅGELN

Sedan var det dags att hasta till Guldfågelns fjäderfäslakteri i Mörbylånga där SÄV togs emot av Jimmy Samuelsson, VD för företaget. Guldfågeln är ett av Sveriges ledande företag när det gäller svenskproducerad kyckling av högsta kvalitet, sade han. Företaget startades 1975 och införlivades 1985 i Blentakon-

Det är viktigt att djuren mår bra, sade Claes Görrel. Kycklingen ska kunna röra på sig och inte ha ledproblem.

Totalt slaktar Guldfågeln ca 27 miljoner kycklingar per år, vilket innebär 55 000 ton levande fågel varav 33 500 ton säljs som livsmedel.

cernen, som 1999 förvärvade Ingelsta kalkon, 2003 Lantfågel i Simrishamn och 2006 Torsåsen (med slakteri/förädling i Falkenberg). Det senare marknadsförs idag under Guldfågelns namn. Ungefär 350 personer är anställda vid anläggningen i Mörbylånga och dessa tar hand om 80 000 djur/dag. Totalt slaktar Guldfågeln (Mörbylånga och Torsåsen) ca 27 miljoner kycklingar per år, vilket innebär 55 000 ton levande fågel varav 33 500 ton säljs som livsmedel. Koncernomsättningen är mer än en miljard kronor.

Detaljhandeln är stora kunder. Amerikanen äter i snitt 40 kg/år, men svensken bara 18 kg, varav 30 procent är importerat. Jimmy Samuelsson önskade att man i Sverige skulle konsumera mera kyckling till vardags. Kanske det var därför som vår lunchmeny var dillkött på kyckling, en ovanlig, men mycket smaklig kombination.

Guldfågeln säger att kycklingen är klimatsmart, dvs bidrar mycket lite till de negativa växthuseffekterna. Man använder sig av svenskt spannmål, halm som strömaterial och energikälla (stora halmpannor, i vilka de döda djuren eldas) och gödseln återgår till åkrarna. Allt detta ger korta transporter – kycklingbonden har sitt eget kretslopp.

Smittskyddet har stärkts i samband med fågelinfluensan. I helt färska studier ➤

➤ har MRSA-bakterier påvisats hos kyckling i Holland, en ny problematik att ta hänsyn till. Fåglarna i stallarna löper dock liten risk att bli smittade. Alla som hanterar djuren är utbildade. Man måste också se till att personalen mår bra så att de sköter djuren på bästa sätt, sade Jimmy Samuelsson.

Avslutningsvis nämnde han, som en kuriositet, att kycklingens fötter exporteras till Kina för att användas som cocktailtilltugg.

SALMONELLA OCH CAMPYLOBACTER

Sist talade Lars-Eric Johansson, inbjuden expert från Anticimex, om aktuella skydds- och bekämpningsåtgärder mot dagens stigande salmonella- och campylobactertryck.

Sverige har haft *Salmonella*-kontroll sedan 1970. Mer än 80 procent av salmonellafallen kommer från utlandet t ex genom import av smittat foder och via utlandsresenärer. Beträffande *Campylobacter* har förekomsten stadigt minskat i Sverige sedan 1980-talet. Infektioner orsakade av båda dessa bakterier förekommer frekvent inom övriga EU. De sprids via vatten, foder, flugor/insekter och mänskliga faktorer.

Som företrädare för Anticimex beskrev Johansson särskilt flugbekämpningen. Desinfektion är ingen patentlösning, man måste angripa orsaken, sa han. Man provade ett tag att sätta ut gödselbaggar som skulle äta upp fluglarverna. Men sedan de gjort det gav de sig på inredningen, åt upp lister, ledningar etc. De lär eventuellt också ha varit bärare av *Salmonella.*

Utvecklingsbetingelserna för flugorna är beroende av temperaturen, ju högre den är desto fortare går utvecklingen av nya flugor. Det måste vidare vara nät över luftintagen för att förhindra att insekter och flugor kommer in. Även omgivningen runt anläggningen måste kontrolleras. Inga stillastående vattensamlingar får förekomma t ex i stuprör där löv kan stoppa upp. Personalen måste utbildas och ges information om skadedjur, miljötillsyn etc, underströk Lars-Eric Johansson.

Såväl smittskyddsåtgärderna som uppfödningen och slakten av kycklingar verkade vara väl planerade och professionellt utförda. Slutorden blev: Konsumera med tillförsikt svensk kyckling! Det fick också bli slutklämmen för SÄVs vårmöte 2010.

***ELISABETH RENNERFELT,** leg veterinär, sekreterare i SÄV, Lövdalsvägen 55, 132 41 Saltsjö-Boo.

STARTVAC®

Nytt mastit-vaccin mot *Staphylococcus aureus*, koagulas negativa stafylokocker (KNS) och koliforma bakterier.

STARTVAC® vaccinationsprogram

I besättningen ger Startvac den bästa effekten, när varje enskild ko vaccineras på rätt tidspunkt i förhållande till kalvningsdatum. Startvac introduceras därför i besättningen över en period, och den totala effekten ses först, när alla kor har börjat en ny laktation.

ATC VET-KOD QI02AB.
RECEPTBELAGT. GODKÄND SPC 11/02/09.

NORDVACC AB.
Box 112, 129 22 Hägersten.
Tel:08-449 46 50 Fax: 08-449 46 56
vet@nordvacc.se
www.nordvacc.se

NORDVACC

Tillverkare: LABORATORIOS HIPRA, S.A. Avda. La Selva, 135 - 17170 Amer (Girona) Spain. E-mail: hipra@hipra.com - www.hipra.com

Louis Pasteur – ett 125-årsminne:

Han löste rabies gåta

ULF NIHLÉN, frilansjournalist*

I år är det 125 år sedan den snillrike franske kemisten och mikrobiologen Louis Pasteur för första gången lyckades vaccinera någon mot rabies. Den 6 juli 1885 kom en tioårig skolpojke från Elsass, Josep Meister, till Pasteur. Pojken hade två dagar tidigare fått ett 15-tal bett av en rabiessmittad hund och borde inte haft en chans. Men Pasteur lyckades mot alla odds rycka den bitne ur dödens käftar.

Louis Pasteur (1822–95) övervakar den första lyckade vaccinationen mot rabies 1885 – för 125 år sedan. Då Pasteur inte var läkare utan kemist kunde han inte själv utföra det historiska ingreppet.

Pasteur vaccinerade pojken med ett extrakt av torkad ryggmärg från rabiessmittade kaniner. Det var första gången någon med rabies botades – en historisk dag i medicinens historia. Denna epokgörande händelse var en följd av ett misstag.

1878 gav sig Pasteur i kast med en sjukdom hos höns, hönskoleran, och lyckades även isolera kolerabakterierna i lösningen. Av någon anledning glömde han sedan bort en av bakteriekulturerna som därför förlorade i virulens. Det var en glömska som fick världshistoriska konsekvenser. På försök ympade Pasteur in den ”avslagna” lösningen på några höns, som insjuknade men – till skillnad från dem som tidigare fått färsk lösning – överlevde. Det visade sig att dessa höns blivit immuna mor hönskolera. Pasteur insåg att kroppen mot en svag sjukdomsalstrare mobiliserar naturliga skyddsmedel, som senare verkar mot farligare arter av samma mikroorganism.

REVOLUTIONERANDE UPPTÄCKT

Det var en stor upptäckt, i själva verket en av de viktigaste medicinska insikterna i modern tid. Ty liksom man hade vaccinerat ett djur, kunde man nu också vaccinera människor. Man hade funnit en allmängiltig metod att försvaga smittämnen, en metod som kunde tillämpas på många olika smittsamma sjukdomar.

Det är ingen överdrift att säga att Pasteurs insats förändrade världen. Hans långa ensamma timmar vid mikroskopet har räddat otaliga liv. Han lade grunden till mikrobiologin liksom anti- och aseptiken, och revolutionerade därmed hela läkekonsten.

INSÅG FÖREKOMST AV MIKROORGANISMER

Pasteurs första stora upptäckt gällde vinsyrans optiska aktiviteter och blev utgångspunkten för hans epokgörande undersökningar av jäsningens natur. 1857–63 kom han underfund med att det inte, som man då allmänt trodde, var luftens syre utan levande mikroorganismer som bland annat gjorde att alkohol jäser, smör härsknar och kött ruttnar. Ville man förhindra dessa processer måste man alltså ”sila” bort eller döda mikroorganismerna.

Upptäcktens betydelse för medicinen stod strax klar – det bevisades inte minst av att tidens medicinska auktoriteter var minst sagt irriterade över att en ”vanlig kemist” trängde in på ”deras” revir.

Ändå fick Pasteur sitt främsta stöd just av en medicinare, den engelske kirurgen och narkosspecialisten Joseph Lister, som var upprörd över den då stora dödligheten i ”sjukhussjukdomen”. Han förstod nu att det måste vara Pasteurs bakterier som vållade varbildning och blodförgiftning, och började använda karbolsyra som desinfektionsmedel.

MOTBEVISADE URALSTRING

Men det var inte bara med de medicinska celebriteterna i Paris – som betraktade honom som en obildad fantast – som Pasteur hade sina sammandrabbningar. Han lyckades också irritera andra ledande vetenskapliga auktoriteter, särskilt när han tog upp det brännande problemet om uralstring (tron att vissa djur och andra organismer skulle uppstå ur död materia).

Den gängse uppfattningen var då att mikroberna skapades av sig själva ur död materia. Pasteur visade genom en rad experiment att bakterierna i stället kom från luften, vilken nästan överallt – från de djupaste gruvorna till de högsta bergstopparna – är förorenad med levande organismer. Pasteur hävdade alltid att ”liv kan inte uppstå ur död materia”. ➤

➤ Denna övertygelse var säkert också orsaken till hans starka religiositet.

BESTÄLLD MÅLFORSKNING

Åtskilliga av sina upptäckter gjorde Pasteur i samband med beställd målforskning, där uppdragsgivarna sällan knusslade med honoraren. Innan han löste rabies gåta hade Pasteur t ex studerat mikroorganismernas roll vid jäsning och funnit att efterjäsning i vin kan förhindras genom upphettning, en upptäckt som fick stor ekonomisk betydelse för vinodlarna. Metoden kallades efter sin upphovsman för pastörisering.

Ett annat stort problem som Pasteur löste, det var 1865, gällde en sjukdom hos silkesmasken, som höll på att ödelägga hela den franska silkesindustrin. Pasteur fann att boven i dramat var en protozo *(Nosema bombycis)*, som han också lyckades isolera. Sedan dröjde det inte länge förrän ett botemedel mot sjukdomen fanns.

VETENSKAPLIG FRAMGÅNG OCH PERSONLIG SORG

När Pasteur under många år sysslat med att rädda miljontals franc åt den franska vin- och silkesindustrin drabbades han, i sorg över en av sina döttrars död, av ett svårt slaganfall som gjorde honom till invalid för livet. Ändå var det efter denna incident han utförde den allra mest betydelsefulla delen av sin livsgärning. Efter det att Pasteur gjort sina framgångsrika rabiesvaccineringar hyllades han över hela den vetenskapliga världen, rabiessmittade människor från när och fjärran strömmade till hans laboratorium för att bli räddade från en annars säker död.

1888 bildades Pasteurinstitutet i Paris, i första hand som en dispensär för rabiessjuka, senare centrum för mikrobiologisk forskning över huvud taget. Sedan 1910 delar institutet vart tionde år ut Pasteurmedaljen till framstående forskare inom bakteriologi eller hygien.

De sista åren av sitt liv var Pasteur så gott som arbetsoförmögen, han hade fått ännu ett slaganfall, och den 28 september 1895 avled han 73 år gammal. Han ligger begravd i en krypta under Pasteurinstitutet, under en häll av svart svensk marmor.

Pasteur i sitt laboratorium. Oljemålning av Albert Edelfelt 1885. Pasteur är ett av de största namnen inom den biologiska och medicinska världen.

***ULF NIHLÉN,** frilansjournalist, Kulturreportage AB, Box 2023, 220 02 Lund.

VETPOINT
• Snabba och säkra leveranser
• Brett sortiment
• Bästa service

Veterinär nekar till djurplågeri

Med en elfösare, slag, sparkar och piskor ska en veterinär från Skåne ha plågat sina hästar enligt ett åtal som i början av september togs upp i Lunds tingsrätt. Rättegången beskrevs av Skånska Dagbladet i en serie artiklar under september. Veterinärens advokat tycker att det hela lutar åt en vendetta.

– Vi anser att anmälaren har bakomliggande motiv, säger advokat Jonas Carlsson som företräder veterinären. Veterinären nekar till anklagelserna.

Åklagaren hävdar att veterinären slagit, sparkat och använt elfösare på ett föl, sparkat och piskat en häst som försökte slita sig samt kört på en häst med en bobcat för att få hästen att ställa sig på en presenning. Efter den påstådda påkörningen fick hästen avlivas.

Försvaret tryckte hårt på att anmälaren vill hämnas på veterinären. Kvinnan som anmälde händelserna arbetade hos veterinären under hösten 2006. "Det finns inte i mitt register att hålla på med sådan verksamhet", sade veterinären under rättegången.

Dom väntas i början av oktober, efter denna tidnings pressläggning. ■

Livsfarliga elavhornare

Svenska veterinärer utsätter sig för livsfara när de avhornar kalvar med icke-godkända verktyg, rapporterade tidningen ATL den 21 september. Vanliga lödkolvar från en svensk tillverkare säljs helt öppet, men utan tillstånd, som avhornare. När veterinären Till Pevec skulle avhorna en kalv utanför Vara small det bara till i verktyget. Lödkolven/avhornaren blev strömförande och kalven dog senare under dagen av skadorna.

– Det har hänt mig en gång tidigare, men då tänkte jag att det bara var otur, säger Till Pevec, som nu blev rädd för att avhornaren kan vara farlig. Företaget Swevet, som i många år marknadsfört elavhornare med beteckning LV 22 och LV 25, bekräftar att liknande händelser har inträffat några gånger.

– Jag har försökt få våra kunder att också köpa jordfelsbrytare, säger företagets huvudägare Jan Alexandersson till ATL. Han ställer sig oförstående till att det verktyg han säljer som avhornare i själva verket är en typ av lödkolv som är olämplig att använda både utomhus och i fuktiga miljöer.

Enligt Elsäkerhetsverket kan det vara ytterst farligt att använda de här lödkolvarna i fel miljö, alltså utomhus eller i fuktiga miljöer, skriver ATL. ■

Noromectin Rx

Effektiva och säkra avmaskningsmedel innehållande ivermectin till låga priser!

Priser och förpackningar:
Cirkapriser 2010-10-01 (kr).

HÄST

Pasta oral, 18,7 mg/g	
Förpackning	*Pris*
1 x 7,49	103
2 x 7,49	164 (82/st)
10 x	529 (53/st)
5 x 10 x	2250 (45/st)

Senaste uppdat. av SPC:2007-01-18

NÖT, SVIN OCH REN

Injektionslösning, 10 mg/ml	
Förpackning	*Pris*
50 ml	209 (4,19/ml)
250 ml	452 (1,81/ml)
500 ml	687 (1,37/ml)
6 x 250 ml	2049 (1,36/ml)

Senaste uppdat. av SPC:2009-11-02

NÖTKREATUR

Pour-On lösning, 5 mg/ml	
Förpackning	*Pris*
250 ml	203
1L	623
2,5L	1267

Senaste uppdat. av SPC:2009-11-02

FÅR

Oral lösning, 0,8 mg/ml	
Förpackning	*Pris*
1L	242
2,5L	499

Senaste uppdat. av SPC:2006-12-08

N-vet 2010-09-27

Jämför gärna priset innan Du skriver ut avmaskningsmedel.
Det lönar sig!

Telefon: 018 - 57 24 30 / 31, Fax: 018 - 57 24 32
E-post: info@n-vet.se, Hemsida: www.n-vet.se

N-vet LÄKEMEDEL

Nya normer från SVS Smådjurssektions normgrupp

Smådjurssektionens normgrupp har sedan 2007 utarbetat normer för rekommenderade behandlingar och hantering av veterinärmedicinska frågor inom smådjurssjukvården. Gruppen offentliggör här dels en reviderad tidigare norm, dels en helt ny norm angående kirurgisk kastration av friska hundar. Normgruppen har dessutom fått ny sammansättning som presenteras i artikeln.

från sektionerna

OM NORMGRUPPEN

Oklarheter angående lämplig behandling eller hantering av veterinärmedicinska frågor inom smådjurssjukvården förekommer ibland. SVS Smådjurssektions styrelse tillsatte därför en normgrupp 2007 som varit aktiv och fastställt normer sedan dess.

Gruppen sammanträder fyra till fem gånger per år och arbetet baseras på frågeställningar som inkommer från SVFs medlemmar. Normerna sammanställs efter noggrann prövning för att uppfylla kraven på vetenskap och beprövad erfarenhet. Hjälp tas ofta från veterinärer utanför gruppen med särskild kompetens inom respektive område samt med hjälp av uppgifter i vetenskaplig litteratur. Hänsyn tas även till allmänna veterinäretiska ståndpunkter i frågan. Normgrupppens arbetsmetoder finns närmare beskrivna på SVS Smådjurssektions del av SVFs hemsida.

Normerna publiceras löpande i Svensk Veterinärtidning och ligger därefter på SVS Smådjurssektions del av veterinärförbundets hemsida www.svf.se.

NORMERNA UPPDATERAS VID BEHOV

Normgruppen vill att normerna ska vara dynamiska och inbjuder gärna till diskussion. Vi kommer att framföra en presentation av vårt arbete på Veterinärkongressen 2010 och ser fram emot synpunkter på de normer som hittills framställts och även förslag på nya frågeställningar.

NORMGRUPPENS MEDLEMMAR

Smådjurssektionens normgrupp har delvis bytt laguppställning sedan halvårsskiftet. Gruppen består idag av följande medlemmar:

Maria Karlsson (sammankallande), leg veterinär med inriktning hud, antibiotikafrågor och internmedicin, specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar. Arbetsplats: Djursjukhuset Gammelstad.
E-post: maria.karlsson@djursjukhuset.se

Elisabeth Hernblad Tevell, leg veterinär med inriktning dermatologi och internmedicin, specialistkompetens i dermatologi hos hund och katt. Arbetsplats: Regiondjursjukhuset Bagarmossen.
E-post: lisa_hernblad@telia.com

Wiwian Stern Bertholtz, leg veterinär med specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar, specialistkompetens i kirurgi på hund och katt. Arbetsplats: Djurkliniken Västerås.
E-post: wsb@regdjsh.se

Henrik Merin, leg veterinär med inriktning kirurgi, specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar, Arbetsplats: Veterinärgruppen i Tygelsjö AB.
E-post: merin@telia.com

Birgitta Andrén, leg veterinär, universitetsadjunkt med inriktning internmedicin. Arbetsplats: Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, smådjur.
E-post: birgitta.andren@kv.slu.se

Ida Möller, leg veterinär med inriktning oftalmologi, reproduktion, specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar, specialistkompetens i oftalmologi hos hund och katt. Arbetsplats: Djurkliniken i Löberöd.
E-post: info@djurkliniken.biz

UPPDATERAD NORM

Normgruppen antog i maj 2009 en norm om rekommenderad kastrationsålder för katt. Normen publicerades i SVT nummer 12/09, men togs i våras tillbaka av normgruppen för revidering. Den uppdaterade normen publiceras nu här, efter revidering i september 2010.

Norm om rekommenderad kastrationsålder för katt

Bakgrund

Normgruppen har på uppdrag av den veterinära intresseföreningen Jamaren diskuterat om det finns anledning att sänka den nu rekommenderade kastrationsåldern för katt. Frågan uppkom då en del uppfödare av raskatter har önskemål om att få kastrera sina kattungar innan leverans. Skälen till detta varierar, men ofta anges en önskan om att enbart lämpliga individer går vidare i avel och att det är en fördel för köparen att få en redan kastrerad katt. Ett annat skäl kan vara att vissa uppfödare inte vill dela med sig av sina avelslinjer. Önskemål kan också komma från ägare till huskat-

Foto: Eivor Rasehorn

Uppfödares önskan att begränsa avelsmaterialet för eget bruk och på det viset minska raskatternas genpool är en hälsorisk för varje kattras.

ter som uppvisar tecken på könsmognad mycket tidigt.

Den tidigare rekommenderade gränsen på sex månader sattes år 2000 av de svenska intresseföreningarna Jamaren och Sällskapet för smådjursreproduktion. Innan dess ansågs att katten skulle visa tecken på könsmognad eller vara minst ett år gammal innan den kastrerades. En av anledningarna till att en ny rekommendation uppkom var att många huskatter hann bli könsmogna innan kastration och att därför ett stort antal oönskade kattungar föddes.

Kastration före sex månaders ålder utförs redan idag av en del veterinärer i Sverige.

Diskussion

I dagsläget kastreras i stort sett alla tamkatter som inte används i avel i Sverige. Katterna blir lättare att ha som sällskapsdjur efter kastrering och det kan ha fördelar men även nackdelar från hälsosynpunkt. Katter uppvisar få komplikationer efter kastrering.

Kastrering vid sex månaders ålder kan normalt utföras av alla praktiserande veterinärer, både vad avser teknik och anestesi.

Det är viktigt att den enskilda kattens säkerhet kommer i första hand, särskilt som kastration är ett profylaktiskt ingrepp.

Uppfödares önskan att begränsa avelsmaterialet för eget bruk och på det viset minska raskatternas genpool är en hälsorisk för varje kattras. Då ärftliga sjukdomar tycks bli allt vanligare är det av största vikt att värna om den biologiska mångfalden.

Normgruppens rekommendation

Normgruppen rekommenderar även fortsättningsvis sex månader som lägsta ålder för kastration av katt generellt, oavsett ras och kön.

De veterinärer som har adekvat kompetens avseende kirurgi, anestesi och perioperativ vård och som utför ingreppet vid klinik som har lämplig utrustning för tidig kastration av katt kan fortfarande välja att, när särskilda skäl föreligger, kastrera katter tidigare än vid sex månaders ålder.

Kontaktperson för normen: Henrik Merin.

NY NORM

Smådjurssektionens normgrupp har efter förfrågan arbetat med att presentera en norm angående kirurgisk kastration av friska hundar. Normen antogs i juni 2010.

Norm angående kirurgisk kastration av friska hundar

Bakgrund

Orsakerna till att låta kastrera sin hund kan vara rent medicinska eller relaterade till ägarens villkor och anpassning av hundhållningen.

Argumentationen för eller emot kastration är något som inte kan extrapoleras länder emellan då kulturella skillnader i hundhållningen förekommer mellan och inom olika nationer och världsdelar. I många länder finns en tradition att kastrera generellt eftersom problemen med en population av oönskade hundar har överskuggat de flesta andra argument. Problemet med lösdrivande, ägarlösa hundar är försumbart i Sverige. Endast ca sju procent av våra tikar är kastrerade och antalet kastrerade hanhundar är ännu lägre.

En mängd vetenskapliga artiklar rör ämnet och det finns flera medicinska argument som talar såväl för som mot en kirurgisk kastration.

Normgruppens rekommendation

För de tikar och hanhundar som inte kastreras av medicinska skäl rekommenderar normgruppen att en särskild diskussion med ägaren föregår det kirurgiska ingreppet. Diskussionen ska baseras på övervägande av fördelar och nackdelar för den enskilda individen med hänsyn till hundens ras, ålder, övriga eventuella föreliggande sjukdomar, andra djur i hushållet, hundens mentalitet och levnadsbetingelser i övrigt.

Kontaktperson för normen: Henrik Merin.

För Normgruppen
Wiwian Stern Bertholtz

Nu är det dags för nästa val

Har du hämtat dig från spänningen kring riksdagsvalet? Bra, för nu är det dags att välja igen. Den här gången till Sveriges Veterinärförbunds styrelse och fullmäktige. Lika spännande blir det kanske inte, någon kamp om platserna är det inte då en av de nominerade, Karin Bredelius, avsagt sig sin kandidatur. De nominerade till förbundsstyrelsen har fått tre frågor att svara på, fullmäktigekandidaterna presenteras endast med personalia.

ANDERS FORSLID, 55 år, Höör. Universitetsveterinär

Du ställer upp för omval till posten som vice ordförande i SVF, beskriv drivkraften bakom ditt engagemang.

Det är en förmån att tillhöra veterinärkollektivet. Veterinärmedicinen har en stor och spännande bredd och därmed potential. Vi måste ständigt arbeta med att tydliggöra vår veterinärmedicinska profil och visa var vår insats kan spela roll.

I förra årets presentation nämnde du vikten av att sprida information om veterinärkårens kompetens. Har det tillkommit någon ny fråga som är lika viktig, viktigare?

Vår bredd och kompetens är fortsatt viktiga frågor. Just vår veterinärmedicinska profil är viktig att tydliggöra när andra yrkesgrupper knackar på och vill komma in på några av våra traditionella arbetsmarknader.

Vilken är din starkaste sida som styrelseledamot?

Med några års erfarenhet av styrelsearbete i SVF i kombination med mitt engagemang i våra frågor hoppas jag kunna bidra till utveckling av både samhällets syn på svensk veterinärmedicin och vårt eget förbund.

OLOF SKARMAN, 39 år, Stockholm. Klinikveterinär

Du ställer upp för omval som ledamot i förbundsstyrelsen, beskriv drivkraften bakom ditt engagemang.

Det är roligt att försöka bidra till hela veterinärkårens bästa. Det är också väldigt kul att träffa trevliga kolleger från andra veterinära områden än mitt eget.

För två år sedan nämnde du i din presentation att veterinärernas arbetsvillkor och arbetsmarknad är frågor som engagerar dig. Har det tillkommit någon ny fråga som är lika viktig, viktigare?

Det är fortfarande den veterinära arbetsmarknaden och arbetsvillkoren som engagerar mig mest. En aktuell del av detta är om det i framtiden kommer att bli ett överskott av veterinärer eller inte. Utvecklingen med legitimerade djursjukskötare och omregleringen av apoteksmarknaden är också viktiga frågor.

Vilken är din starkaste sida som styrelseledamot?

Jag har en entreprenörsbakgrund och det gör att jag ofta ser saker från ett annat perspektiv. Jag tror att jag på det sättet kan bidra på ett bra sätt till styrelsearbetet.

LARS-ERIK STABERG, 55 år , Skillingaryd. Distriktsveterinär

Du ställer upp för nyval i förbundsstyrelsen efter att ha varit aktiv i AVF i flera år. Beskriv drivkraften bakom beslutet.

Förfrågan att ställa upp kom främst från distriktsveterinärer som tycker att vi som yrkesgrupp bör vara representerade i förbundsstyrelsen. Det är en uppfattning som jag stöder och framför allt bör veterinärernas fackliga engagemang representeras i veterinärförbundets beslutsorgan. Vi är ju ett yrkesförbund med hemvist i SACO-familjen. Anställda Veterinärers Förening, AVF, är en produkt av medlemmarnas uppfattning att förbundet ska tillhandahålla en facklig funktion för anställda veterinärer. Företagande Veterinärers Förening, FVF, har sin egen form inom veterinärförbundet. Mitt tidigare engagemang i Distriktsveterinärföreningen och AVF kan sammanfattas med: förändrad och bättre arbetsmiljö, ökad rättvisa och gemensam yrkesstolthet.

Vilken eller vilka frågor ligger dig närmast om hjärtat?

Förändrad och bättre arbetsmiljö – ett individualistiskt samhälle skapar inte bara möjligheter utan även begränsningar. Idag ökar gruppen anställda veterinärer numerärt inom en mängd verksamhetsområden. Sannolikt kommer vi att fortsätta att öka tack vare generöst tillträde till utbildningsplatser över hela Europa. Hur vår arbetsmiljö förändras genom detta scenario återstår att se. Arbetsgivare utnyttjar redan idag unga kolleger på sådant sätt som inte gagnar vår gemensamma uppfattning om yrket.

Rättvisa i form av lika uppskattning oavsett ursprung och bakgrund är ett mål. Förbundsstyrelsen bör ännu mer betona vikten av veterinären som samhällets stöd för att bevaka smittskydd och djurskydd.

Vårt gemensamma – och mitt – engagemang i detta ska förhoppningsvis skapa en ökad respekt för yrket som ger återbetalning i form av fler arbetstillfällen och bättre status för yrkesgrupperna inom veterinärmedicin. SVF har förändrats genom den omorganisation som genomförts. Resultatet av denna förändring är under analys och konsekvenser kan förväntas. Min förhoppning är att dessa konsekvenser samordnas på ett sådant sätt att den enskilde medlemmen kan se påtagliga förbättringar – ekonomiskt men ännu hellre administrativt – genom ett ökat utbud av tjänster och stöd. Exempel på detta, som jag ser det, är specialiserat förhandlingsstöd vid avtalsförhandlingar, samt en expertpanel som finns tillhands vid olika frågor och utökad kvalité och normbevakning.

Om du blir vald som styrelseledamot, vilken är din starkaste sida?

Genom mitt tidigare engagemang i den fackliga verksamheten för anställda veterinärer har jag ett brett kontaktnät som ger mig en bra omvärldsuppfatt- ➤

ning inom ”veterinär-Sverige”. Detta hoppas jag ska stödja det arbete som ligger framför mig. Mina tidigare yrkeserfarenheter både som anställd och egenföretagare bör dessutom vara en tillgång i styrelsearbetet.

Att ha många bollar i luften samtidigt är stimulerande. Den eventuellt kommande arbetsuppgiften som styrelseledamot innebär en möjlighet för den fackliga dimensionen av SVF att få en egen plattform i styrelsearbetet.

JK LARSSON, 56 år, Luleå. Företagare inom apoteksbranschen

Beskriv drivkraften bakom ditt beslut att ställa upp som kandidat till en plats som ledamot i styrelsen. (Nyval)

Jag har under många år engagerat mig i veterinära branschfrågor framför allt inom Djursjukhusföreningen och servicebolaget ARBIO. Jag sålde mina djursjukhus för några år sedan och lämnade det veterinära organisationslivet då. Nu har jag fått frågor från ett stort antal kolleger om jag inte kan ställa upp och jobba för förbundet. Denna tanke har slagit rot och känns bra. Jag hoppas och tror att mitt affärsintresse och organisationsintresse är användbart för SVF. Jag har haft åtskilliga organisations- och styrelseuppdrag över tiden och det har gett en hel del erfarenhet.

Vid förra årets presentation angav du de affärsmässiga aspekterna av den veterinära branschen som en av dina hjärtefrågor, liksom utbildning och profilering. Har något ändrat sig sedan dess?

Profileringen av veterinären i samhället och utbildningsfrågor samt de affärsmässiga aspekterna av den veterinära branschen ligger mig fortfarande varmt om hjärtat. Jag skulle dessutom gärna se att svenska veterinärer engagerade sig mer internationellt, till exempel i en svensk del av Veterinärer utan gränser. Om jag blir vald kommer jag att jobba för att SVF ska vara med och starta upp en sådan verksamhet.

Om du blir vald som styrelseledamot, vilken är din starkaste sida?

Min starka sida är att hitta lösningar och möjligheter – inget är omöjligt! Jag brukar ha lätt för att hitta modeller och fatta beslut och därefter se till att de blir genomförda.

Jag tror att veterinärförbundet har stor potential att göra ännu mer för sina medlemmar och jag kommer aktivt att driva konkreta medlemsfrågor om jag blir vald.

TORKEL EKMAN, 62 år, Uppsala. Prefekt

Du har varit engagerad och haft flera olika poster inom veterinärförbundets styrelser och föreningar, varför väljer du att ställa upp som vice ordförande för SVS? (Nyval)

Jag fick frågan! De senaste åren har jag tillbringat mycket tid på resande fot i mitt jobb inom försvarsmakten vilket omöjliggjort uppdrag inom SVF. När jag från och med oktober blir stationär i Uppsala som prefekt för Institutionen för kliniska vetenskaper har jag återigen möjlighet att stå till förbundets förfogande. Kanske kan jag också bli en bra länk mellan SVS och SLU.

Vilken är din hjärtefråga inom SVS område?

Jag har fått lite helikoptersyn på saker och ting i det militära jobbet. Veterinärens roll i samhället och för folkhälsan skulle möjligtvis kunna kallas hjärtefråga. Men det finns många andra frågor också som engagerar mig.

Vilken är din starkaste sida som vice ordförande för SVS?

Jag vill att alla ska delta i samtalet, gruppen är alltid starkare än individen. Sedan har jag en förmåga att se möjligheter, det är en stark sida. ■

Stipendier ur Kerstin Orstadius Minnesfond

Härmed ledigförklaras två stipendier på vardera 20 000 kr ur Kerstin Orstadius Minnesfond. Stipendiebeloppet är avsett att användas till understödjande av vetenskaplig forskning rörande veterinärmedicinsk dermatologi, i första hand hundens och kattens hudsjukdomar.

Sökande ska vara medlem i något av de nordiska ländernas veterinärförbund och lämna skriftlig rapport till **Regiondjursjukhuset Helsingborg AB, Att: Med chefvet smådjur Linda Toresson, Box 22097, 250 23 Helsingborg**, inom tre månader efter stipendiets utnyttjande, eller senast 12 månader efter mottaget stipendium.

Skriftliga ansökningar ställda till **Stiftelsen Svensk Djursjukvård, Fondkommittén**, med samma adress som ovan angivet, **skall ha inkommit före den 15 november 2010**. Utdelning av stipendier sker den 4 december 2010.

Mer information finns på www.djursjukhus.com.

REGIONDJURSJUKHUSET HELSINGBORG

Kandidater till fullmäktige

Namn: Anna Bergh
Bor: Uppsala
Födelseår: 1962
Veterinärexamen: 1995
Nuvarande sysselsättning/anställd: Forskarassistent vid Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi, SLU.
Tidigare veterinär sysselsättning: Olika anställningar inom SLU.
Förtroendeuppdrag inom SVF: Har varit ledamot i SYVF, är nu sammankallande för ett initiativärende (alternativmedicin för djur).

Namn: Åsa Bergström
Bor: Tibro, Västra Skaraborg
Födelseår: 1972
Veterinärexamen: 1999
Nuvarande sysselsättning/anställd: Distriktsveterinär Tibro.
Tidigare veterinär sysselsättning: Djurhälsoveterinär Skara Semin.

Namn: Johan Blix
Bor: Ågesta, Stockholm
Födelseår: 1953
Veterinärexamen: 1980
Nuvarande sysselsättning/anställd: Veterinär vid Agria Djurförsäkring med huvudansvaret inom hästförsäkring.
Tidigare veterinär sysselsättning: Vikariat som klinik-, distrikts- och besiktningsveterinär, adjunkt vid SLU (patologi), privat smådjurspraktik i Stockholm.
Förtroendeuppdrag inom SVF: Styrelseledamot i SVS Hästsektion.

Namn: Björn Dahlén
Bor: Klavreström, Kronoberg
Födelseår: 1956
Veterinärexamen: 1986
Nuvarande sysselsättning/anställd: Djurskyddschef, Jordbruksverket.
Tidigare veterinär sysselsättning: Länsveterinär i Kronobergs län, distriktsveterinär, besiktningsveterinär, seminveterinär, privatpraktiserande lantbruksdjur, veterinärinspektör vid Jordbruksverket.
Förtroendeuppdrag inom SVF: Har varit ordförande och sekreterare i VIAT, ledamot av SVF fullmäktige, delegat i AVF representantskapsmöte.

Namn: Zoltán Dobolyi
Bor: Västerås
Födelseår: 1943
Veterinärexamen: 1966 i Bukarest, svensk legitimation 1992.
Nuvarande sysselsättning/anställd: Distriktsveterinär i Råda och besiktningsveterinär.
Tidigare veterinär sysselsättning: Distrikts-/länsveterinär Covasna (Rumänien), diverse vikariat som besiktningsveterinär på olika orter i Sverige samt distriktsveterinär i Sunne.
Förtroendeuppdrag inom SVF: Styrelseledamot i DVF

Namn: Bo Eberhardson
Bor: Kalix, Norrbotten
Födelseår: 1948
Veterinärexamen: 1975
Nuvarande sysselsättning/anställd: Distriktsveterinär, Jordbruksverket.
Tidigare veterinär sysselsättning: Länsveterinär 1994–1995.
Förtroendeuppdrag inom SVF: Ledamot i förbundsstyrelsen 2003–2006.

Namn: Therese Edström
Bor: Mölndal
Födelseår: 1957
Veterinärexamen: 1986
Nuvarande sysselsättning/anställd: Veterinär vid AstraZenecas forskningsenhet i Mölndal.
Tidigare veterinär sysselsättning: Ett år vid Djursjukhuset i Umeå och jourtjänstgöring vid Umeå distriktsveterinärområde under 1,5 år (1991–92) samt sex månader som universitetsveterinär vid Göteborgs Universitet.
Förtroendeuppdrag inom SVF: Tidigare ledamot i SVS kollegium, tidigare ordförande i SVS Försöksdjurssektion.

Namn: Eva Eriksson
Bor: Hudiksvall
Födelseår: 1976
Veterinärexamen: 2002
Nuvarande sysselsättning/anställd: Vid Hudiksvalls smådjursklinik.
Tidigare veterinär sysselsättning: Djursjukhuset Gammelstad, Regiondjursjukhuset Strömsholm.

Namn: Kerstin Erlandsson
Bor: Nybro, Kalmar län
Födelseår: 1965
Veterinärexamen: 2000
Nuvarande sysselsättning/anställd: Länsveterinär i Kalmar län.
Tidigare veterinär sysselsättning: Privatpraktiserande stordjursveterinär vid Kalmar Veterinärstation.
Förtroendeuppdrag inom SVF: Delegat på AVFs representantskapsmöte 2008–2009, i övrigt ny i fackliga sammanhang.

Namn: Eleonor Fredler
Bor: Stockholm
Födelseår: 1967
Veterinärexamen: 1998
Nuvarande sysselsättning/anställd: Klinikveterinär på Södra Djursjukhuset sedan 2001.
Tidigare veterinär sysselsättning: Distriktsveterinärvikarie 1999–2001.
Förtroendeuppdrag inom SVF: Suppleant i AVF sedan 2008–09 och vice sekreterare sedan 2009.

Namn: Karin Granath
Bor: Bromma, Stockholm
Födelseår: 1962
Veterinärexamen: 1992
Nuvarande sysselsättning/anställd: Försvarsmakten, Generalläkaren – kontroll av livsmedel, djurskydd, djurhälso- och djursjukvård, dricksvatten.
Tidigare veterinär sysselsättning: Stadsveterinär och enhetschef på Miljöförvaltningen, Stockholm 2001–09. Veterinärinspektör vid Livsmedelsverket ➤

➤ 1995–2001. Diverse vikariat på distrikt, smådjur och ambulansen, SLU 1993–95.
Förtroendeuppdrag inom SVF: Tidigare sekreterare, utbildningsansvarig och ordförande i SVS Livsmedelssektion. Tidigare ledamot i SVS kollegium.

Namn: Lennart Granström
Bor: Stockholm
Födelseår: 1950
Veterinärexamen: 1978
Nuvarande sysselsättning/anställd: Företagare under avveckling. Nyligen sålt Södra Djursjukhuset.
Tidigare veterinär sysselsättning: Smådjursveterinär vid Regiondjursjukhuset Bagarmossen, Djurakuten, Södra Djurkliniken, Nynäshamns Djurklinik, Sorunda Veterinärpraktik.
Förtroendeuppdrag inom SVF: DaVF, SVS Smådjurssektion, FVF.

Allt inom Röntgen

Försäljning, Service och Underhåll

CR och DR digitalsystem inkl.utbildning

Klassisk våtframkallning inkl. film och kemi

Lyftord, Förkläden m.m.

SVK RÖNTGENTEKNIK JEPPSSON AKTIEBOLAG

www.svk-xray.com, info@svk-xray.com
Tel 08-96 85 00

SVK – vi som kan Röntgen!

Namn: Jessica Ingman
Bor: Knivsta, Uppsala län
Födelseår: 1975
Veterinärexamen: 1999
Nuvarande sysselsättning/anställd: Tjänstledig från SVA (biträdande statsveterinär) för att göra internship på Bilddiagnostiska kliniken, UDS.
Tidigare veterinär sysselsättning: Karlstad smådjurssjukhus 2000, Upplands Väsby veterinärmottagning 2000, Regiondjursjukhuset Bagarmossen 2001–2007.
Förtroendeuppdrag inom SVF: 2010 vald till styrelseledamot i SVS Smådjurssektion.

Namn: Lars Kristensen
Bor: Fjärås, Halland
Födelseår: 1969
Veterinärexamen: 1995
Nuvarande sysselsättning/anställd: : Distriktsveterinär/klinikchef, DV Kungsbacka.
Tidigare veterinär sysselsättning: Distriktsveterinär, DV Kristianstad.
Förtroendeuppdrag inom SVF: Suppleant i DVF.

Namn: Karin Lambertsson
Bor: Umeå, Västerbotten
Födelseår: 1968
Veterinärexamen: 1993
Nuvarande sysselsättning/anställd: Distriktsveterinär i Vännäs.
Tidigare veterinär sysselsättning: Diverse vikariat som distriktsveterinär.
Förtroendeuppdrag inom SVF: Tidigare sekreterare, vice ordförande i DVF, numera suppleant.

Namn: Maria Lindberg
Bor: Uppsala
Födelseår: 1961
Veterinärexamen: 1998
Nuvarande sysselsättning/anställd: Djurhälsoveterinär vid Svenska Djurhälsovården.
Tidigare veterinär sysselsättning: DVO
Förtroendeuppdrag inom SVF: Är styrelsemedlem i Husdjurssektionen SVS.

Namn: Anna Lindhe
Bor: Uppsala
Födelseår: 1967
Veterinärexamen: 1994
Nuvarande sysselsättning/anställd: Laboratorieveterinär, SVA, Enhet för virologi, immunbiologi och parasitologi.
Tidigare veterinär sysselsättning: Diverse vikariat som smådjursveterinär, laboratorieveterinär vid Avdelningen för patologi, SVA.
Förtroendeuppdrag inom SVF: Tidigare styrelseledamot i FVVI.

Namn: Tina Mannerfelt
Bor: Västerås
Födelseår: 1956
Veterinärexamen: 1985
Nuvarande sysselsättning/anställd: Klinikveterinär (och ägare) av Djurdoktorn i Västerås samt konsult i djurtandvård på UDS.
Tidigare veterinär sysselsättning: Klinikveterinär på Regiondjursjukhuset Strömsholm samt kortare vikariat som distriktsveterinär och svinhälsoveterinär.
Förtroendeuppdrag inom SVF: Styrelsemedlem i SYVF och revisor i SVS smådjurssektion.

Namn: Olle Rydell
Bor: Borlänge, Dalarna
Födelseår: 1953
Veterinärexamen: 1980
Nuvarande sysselsättning/anställd: Länsveterinär i Dalarnas län.
Tidigare veterinär sysselsättning: FAO/SLV/Distriktsveterinär.
Förtroendeuppdrag inom SVF: Sekreterare i VIAT.

Namn: Alexandra Vilén
Bor: Helsingborg
Födelseår: 1971
Veterinärexamen: 2001
Nuvarande sysselsättning/anställd: Klinikveterinär vid Regiondjursjukhuset i Helsingborg (smådjur).
Tidigare veterinär sysselsättning: Vid Regiondjursjukhuset Bagarmossen 2002–2003, tf distriktsveterinär i Laholm 2001.
Förtroendeuppdrag inom SVF: 2005 informationsansvarig, 2006 utbildningsansvarig och sedan 2007 internationellt ansvarig inom SVS Smådjurssektion. Styrelseordförande i FECAVA Working Group on Hygiene and the Use of Antimicrobials in Veterinary Practice, medlem i SVS vårdhygiengrupp.

Löpmagsförskjutning och ketos hos svenska mjölkkor

Veterinär Lena Stengärde, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, försvarar fredagen den 22 oktober sin avhandling för veterinärmedicine doktorsexamen med titeln: Displaced abomasum and ketosis in dairy cows. Blood profiles and risk factors. Opponent är professor Geert Opsomer, Gent University, Belgien.

disputationer

Kor kan ha svårt med förändringar kopplade till kalvning, mjölkproduktion och skötsel. De måste anpassa sig till ett högre energibehov och de flesta kor är i negativ energibalans i tidig laktation. Ämnesomsättningssjukdomar kan utvecklas som en följd av djup negativ energibalans. I avhandlingen undersöktes samband mellan blodvärden och hull hos mjölkkor och de två ämnesomsättningssjukdomarna löpmagsförskjutning och ketos. Vidare studerades riskfaktorer på besättningsnivå för de båda sjukdomarna. Hull och blodvärden som avspeglar energiomsättning, skador på leverceller, inflammationer och ett ämnesomsättningsindex (RQUICKI) som används hos människa för att bedöma insulinkänslighet studerades. Korna provtogs under sinperioden och i tidig laktation. I studierna jämfördes blodprofiler hos kor med löpmagsförskjutning och friska kor i samma besättningar, skillnader i blodprofiler och hull mellan besättningar med hög förekomst av löpmagsförskjutning och/eller ketos, samt skillnader i blodprofiler och hull mellan besättningar med hög respektive låg förekomst av de båda sjukdomarna.

Lena Stengärde har visat att hög förekomst av löpmagsförskjutning eller ketos är kopplad till större besättningsstorlek och högre mjölkavkastning.

Kor med löpmagsförskjutning hade en kraftigt störd energimetabolism, levercellskador och ett inflammatoriskt påslag. I besättningar med hög förekomst var hull, hullförändring och en av de metabola markörerna (fria fettsyror, NEFA) mest användbara för att utreda besättningsproblem. På besättningsnivå hade korna en störd energimetabolism i besättningar med hög förekomst av löpmagsförskjutning och ketos jämfört med kor i besättningar med låg förekomst av sjukdomarna. RQUICKI, NEFA, glukos, insulin och kolesterol skiljde sig åt mellan besättningskategorierna. Markörerna för levercellskada och inflammation skiljde sig inte åt mellan besättningskategorierna. Större besättningar, högre individuell daglig mjölkavkastning, alla sinkor hållna i en grupp, och att inte rengöra foderbordet dagligen var riskfaktorer för hög förekomst av löpmagsförskjutning och/eller ketos på besättningsnivå.

Avhandlingen bekräftar att det finns en skillnad i blodprofiler mellan kor med löpmagsförskjutning och friska kor provtagna i samma besättningar. Studierna har också påvisat skillnader i markörer för energimetabolism hos kor i besättningar med hög förekomst av löpmagsförskjutning och/eller ketos jämfört med kor i besättningar med låg sjukdomsförekomst. Riskfaktorerna för hög förekomst av löpmagsförskjutning eller ketos var kopplade till större besättningsstorlek, högre avkastning och skötselfaktorer som kan tänkas vara vanligare i stora besättningar där mindre tid finns per djur. Eftersom mjölkavkastning och besättningsstorlek kommer att fortsätta öka är det viktigt att komma fram till förebyggande åtgärder som kan minska förekomsten av ämnesomsättningssjukdomar i perioden kring kalvningen. ■

Lätt och effektivt
med verktyg i topptrim
Slipning saxar och skär 70:-
Service klippmaskiner
Skicka idag!
Vinn en klippmaskin!
Läs mer...
www.lyckliga.nu
Lyckliga Fåret Skärsliperi
Prästavägen 254, 263 91 Höganäs
Ring 042-722 83, Gerhard

Bovint respiratoriskt syncytialt virus och bovint coronavirus i svenska mjölkkobesättningar

Veterinär Anna Ohlson, institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, försvarade fredagen den 8 oktober sin avhandling för veterinärmedicine doktorsexamen med titeln: Bovine coronavirus and bovine respiratory syncytial virus infections in dairy herds, prospects for control. Opponent var professor Hans Houe, Department of large animal sciences, Köpenhamns universitet, Danmark.

disputationer

Anna Ohlson har visat att det på ett praktiskt genomförbart sätt går att organisera ett frivilligt kontrollprogram mot BCV och BRSV.

Varje år drabbas ett stort antal svenska mjölkkobesättningar av infektioner med bovint coronavirus (BCV) och bovint respiratoriskt syncytialt virus (BRSV). BCV ger upphov till diarré hos kalvar och vuxna djur och kan även orsaka varierande grad av luftvägssjukdom. En infektion med BRSV ger hög feber och respiratoriska symtom och det händer att djuren dör i akut lunginflammation. För närvarande finns inga bevisat effektiva vacciner tillgängliga mot BCV och BRSV.

Avhandlingen visar att gårdar fria från BCV och BRSV hade signifikant lägre celltal i tankmjölken jämfört med positiva gårdar och de låg dessutom konsekvent bättre till på alla analyserade hälso- och reproduktionsparametrar. Fria gårdar hade i större utsträckning gårdsegna stövlar till besökare jämfört med antikroppspositiva, vilket avspeglar

Nyhet! E-recept för alla veterinärer. Apovet DJURAPOTEKET

Direktleverans av läkemedel till kund och klinik. Mer information hittar du på www.apovet.se eller 0774-42 14 00

en skillnad i smittskydd gentemot de indirekta smittvägarna som besökare utgör. Smittade gårdar bildade inte kluster jämfört med fria gårdar, vilket innebär att luftburen och lokal (t ex via gnagare) smittspridning av BCV och BRSV mellan gårdar inte är troligt över längre avstånd.

Dynamiken av BCV och BRSV följdes under tre års tid i Halland, Gotland, Jämtland och Västerbotten. Infektionerna cirkulerade frekvent i Halland och på Gotland medan det var lägre förekomst i Jämtland och Västerbotten. Alla gårdar inkluderade från Jämtland blev fria från BRSV under studieperioden, vilket visar att det går att få frihet från cirkulerande BRSV inom ett geografiskt område. Gårdarna har kontinuerligt fått veta sin status tillsammans med smittskyddsråd, vilket sannolikt påverkat den positiva utvecklingen. Resultaten visade även att BCV och BRSV inte ligger kvar någon längre tid i besättningarna då många gick från antikroppspositiva till negativa. Detta tyder på att infektionerna nyintroduceras, t ex via besökare och inköp av djur, snarare än på förekomsten av kroniska smittbärare.

Resultaten pekar på att det på ett kostnadseffektivt och praktiskt genomförbart sätt, genom ett ökat smittskydd, går att organisera ett frivilligt kontrollprogram mot BCV och BRSV. Övervakning av infektionsstatus kan enkelt ske genom att analysera antikroppar i mjölken på samlingsprov från förstakalvare. Ett stärkt smittskydd skulle inte bara förhindra spridningen av BCV och BRSV utan också minska spridningen av andra smittämnen. En minskad frekvens av BCV- och BRSV-infektioner skulle förbättra djurvälfärden, vara ekonomiskt viktigt för djurägaren och minska användningen av antibiotika. ■

noterat

Ny rekommendation för behandling av artrit

Läkemedelsverket publicerade den 27 september en ny veterinärmedicinsk rekommendation för ledbehandling vid artrit hos häst. Rekommendationen berör de mest använda läkemedlen såsom glukokortikoider, NSAID och hyaluronsyra, men även läkemedel som har en mer begränsad användning och där det vetenskapliga stödet i vissa fall är bristfälligt. Även olika fodertillskott och vissa medicintekniska produkter tas upp i sammanställningen.

Rekommendationen i sin helhet, inklusive en omfattande vetenskaplig bakgrundsdokumentation, finns att ladda ner på verkets hemsida www.lakemedelsverket.se Materialet kommer även att distribueras i pappersform till landets veterinärer som supplement 1:2010 till skriften "Information från Läkemedelsverket". ■

Hästforskningen förlorar statligt stöd

Stiftelsen Hästforskning (SHF) finansierar en stor del av hästforskningen i Sverige. Totalt fördelas ca 14 miljoner kronor per år. Hittills har SHF fått hälften av sina medel från hästnäringen och den andra hälften via regeringen. Från och med 2012 finns inga statliga medel garanterade. Att säkerställa en fortsatt statlig medfinansiering av hästforskningen är en av de viktigaste frågorna för hästnäringens utveckling, skriver SHF i ett pressmeddelande den 14 september.

– Vi ser fram emot många intressanta ansökningar från forskare både i Sverige och i Norge. Förra året fick vi in rekordmånga bra ansökningar och det var svårt att få anslagen att räcka till alla angelägna projekt. Liksom tidigare prioriterar vi projekt med högsta vetenskapliga kvalitet och relevans för hästnäringen, säger Peter Kallings, forskningschef vid Stiftelsen Hästforskning. ■

Ny styrelse för ATG Hästklinikerna AB

Hästnäringens Nationella Stiftelse (HNS) har beslutat att tillsätta en ny styrelse för ATG Hästklinikerna AB, rapporterade HNS i ett pressmeddelande den 24 september. Styrelsen kommer att arbeta fram till bolagsstämman under våren 2011 med två tydliga uppdrag: att kraftfullt stödja ledningen att skapa lönsamhet i ATG Hästklinikerna samt att utvärdera olika utvecklingsalternativ för klinikerna och för HNS som ägare.

Inom bolaget ATG Hästklinikerna finns 24 hästkliniker från Boden i norr till Jägersro i söder. Klinikerna tar emot ca 60 000 besök per år. Ungefär 40 procent av dem utgörs av trav- och galopphästar, resten är framför allt ridhästar.

– Vi upplever att det sker stora omvärldsförändringar inom hästsjukvården. Ny teknik, ökad mobilitet och nya marknadsförutsättningar är bland annat faktorer som ställer nya krav på verksamheten, säger Stefan Johanson, VD i HNS.

I den nya styrelsen ingår Hans Ljungkvist, ordförande, Hans Hansson, Stefan Johanson, Claes Lundell, Ylva Thörn och Johanna Unghanse. ■

Kåsörer sökes

Veterinärtidningen publicerar sedan flera år tillbaka ett veterinärt kåseri i varje nummer. Vi vill därför gärna ha kontakt med nya veterinära kåsörer som vill publicera sig i SVT. Hör av er!

Redaktionen

Tack

Lyckad veterinärkryssning med musiktema på Donau

Veterinären KG Linderholm ordnade i augusti för kolleger och vänner en privatarrangerad niodagars musikkryssning med ett exklusivt kryssningsfartyg (River Cloud II) på floden Donau hela vägen från Svarta Havet till Budapest. Denna del av Donau går genom ett historisk sett mycket intressant område. Under kryssningen passerade vi sju länder med start i det magnifika Ukrainska Donaudeltat. Bland de intressanta kulturutflykterna kan nämnas besöket i den ungerska staden Pécs, europeisk kulturhuvudstad 2010. Kryssningen var en upplevelse med alla ingående gourmetmåltider, strålande väder och intressanta historiska föredrag.

Som ett fint huvudprogram hade KG Linderholm lyckats engagera konsertpianisten Hans Pålsson känd från TV-serierna ”I döda mästares sällskap” och alla Beethovenkonserterna i Grunewaldsalen i vintras.

Detta var en mycket lyckad och minnesvärd veterinärkryssning. Det ryktas att fler planeras, så håll utkik i Svensk Veterinärtidning efter information för att kunna ta vara på ett sådant tillfälle.

HANS OCH BIRGITTA FLODH
för de deltagande kollegerna

ATC VETKOD Q109AB08 RECEPTBELAGT GODKÄND SPC 2010-04-16

Nordvacc introducerar SUISENG med dubbeladjuvans, aluminiumhydroxidgel och ginsengextrakt (Hipramune-G), det enda vaccinet som förebygger neonatal diarré hos spädgrisar orsakat av *E. coli* och *Cl. perfringens* typ C och neutraliserar alfatoxiner från *Clostridium novyi* som orsakar plötslig död hos digivande suggor.

MARKNADSFÖRS AV
NORDVACC AB
Box 112, 129 22 Hägersten
Tel:08-449 46 50.
Fax:08-449 46 56
E-mail:vet@nordvacc.se
Hemsida:www.nordvacc.se

NORDVACC

Tillverkare: LABORATORIOS HIPRA, S.A. Avda. La Selva, 135 - 17170 Amer (Girona) Spain. E-mail: hipra@hipra.com - www.hipra.com

Veterinärmedicinens blinda fläck

Inspirerad av en insändare (SVT 11/10) som efterlyste mer debatt kring djurskydd i veterinärtidningen, belyser följande debattör etiska problem vid hästkapplöpningar. Istället för att undersöka orsaken till strypt luftflöde hos tävlingshästar behandlas bara symtomen, menar författaren.

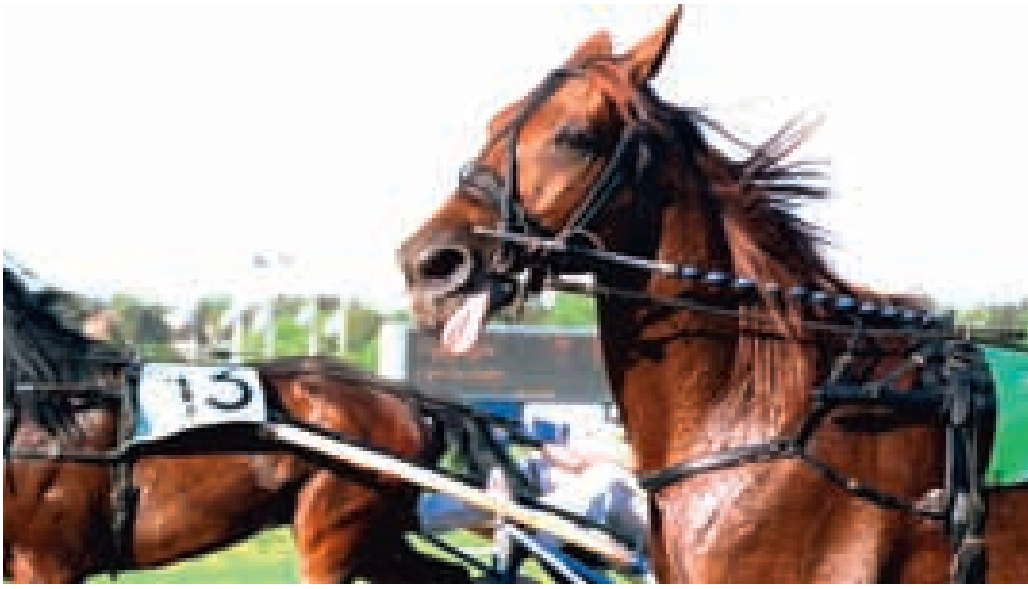

Foto: Lars Karlsson/Hovtramp.

De hästpraktiserande veterinärerna har inriktat sig på att avlägsna symtomen och återställa ett obehindrat luftflöde. Ingen har ifrågasatt etiken, skriver insändaren.

Hos vissa kapplöpningshästar i arbete hörs nu och då missljud från övre luftvägarna. Fenomenet är välkänt och lika gammalt som kapplöpningssporten. ”Roarers”, ”whistlers”, ”gurglers” är några av lekmännens diagnoser. Även om missljudet uppkommer på lite olika sätt så härrör det alltid från nasofarynx och/eller larynx och medför att luftflödet påverkas negativt och i många fall försämras hästens tävlingsprestationer. Etiologin är väsentligen okänd men teorin har framförts att bettet i munnen på ett eller annat sätt är inblandat.

I försöken att lösa hästägarnas problem har de hästpraktiserande veterinärerna inriktat sig på att avlägsna symtomen och återställa ett obehindrat luftflöde. Man tar emot uppdrag och försöker lösa problem. Man har inte tvekat att amputera gomsegel och sätta in proteser. Amerikanarna är som alltid mest på hugget med att praktisera nya terapeutiska idéer men framgångarna är begränsade och svåra att vetenskapligt utvärdera. Biverkningar förekommer men frekvensen är okänd. Ingen har ifrågasatt etiken. Väldigt få bland hästpraktiserande veterinärer har höjt sin röst för att åstadkomma ett rejält forskningsprogram för att kartlägga etiologin. Övriga kolleger tycks redan från början betrakta hästkapplöpningar som något suspekt som man gör klokt i att inte lägga sig i.

SJÄLVSTYRANDE ENKLAV

Resultatet har blivit att veterinärmedicinen lämnat över bestämmanderätten över kapplöpningshästens villkor till dem som är starkt ekonomiskt beroende av kapplöpningssporten. Hit hör inte bara tränare och veterinärer utan också alla dem som får sin lön från organisationer som är beroende av det organiserade spelet på hästar. Hästkapplöpningssamhället har blivit en självstyrande enklav med egna etiska principer. Det politiska samhället lutar sig tungt mot experter. När det omgivande samhället inte har skaffat sig egen kompetens som kan mötas med respekt av näringen och de hästpraktiserande veterinärerna förblir kapplöpningshästens villkor något som väsentligen bestäms av näringen själv.

Det pågår nu en statlig utredning som ska se över den svenska lagstiftningen på djurskyddsområdet. Det är dags för den svenska veterinärmedicinen att se sin blinda fläck och agera.

Anders Darenius
leg veterinär, Gränna

Några ekonomiska fakta kring hästkapplöpningar

Statens intäkter från totalisatorspelet är ca 1300 miljoner kronor/år. ATGs marknadsföringsbudget är 200 miljoner/år. Banveterinärerna kostar kapplöpningssamhället 5,5 miljoner/år. De statliga hästforskningsanslagen på nio miljoner kronor/år fördelas av en stiftelse som ägs av näringen. Näringens eget bidrag är för närvarande sju miljoner per år.

Uppstart av Veterinärer utan gränser i Sverige

Insändaren har under många år arbetat med veterinära projekt i tredje världen, och vill nu starta en svensk version av Veterinärer utan gränser. Efter initiala kontakter med den europeiska moderorganisationen hoppas han få med sig tillräckligt många kolleger för att kunna starta verksamhet även i Sverige.

insänt

Foto: Läkare utan gränser/Espen Rasmussen.

"Läkare utan gränser" (Médecins sans frontières) har framgångsrikt skapat ett förtroende för sin organisation och sitt arbete.

Vad är det som får oss att engagera oss? Äventyret? Lusten att förkovra sig? Ansvaret att dela med sig? Beroende på ålder och livsinställning tror jag statistiken skulle ge helt olika besked hos den som svarar. Är jag ung lockar äventyret, är jag halvgammal vill jag antagligen förkovra mig och är jag äldre vill jag kanske bara dela med mig.

Oaktat ålder har vi som veterinärer ett ansvar, inte bara för att skapa en egen situation. Vi har givits möjligheterna att kunna dela med oss av vår kunskap och vår tid och samtidigt vinna erfarenhet. Den möjligheten har vi tack vare en bra utbildning, ett välbeställt land och goda förhållanden.

LÄKARNA FRAMGÅNGSRIKA

Våra akademiska själsfränder humandoktorerna har sedan årtionden arbetat inom organisationen "Läkare utan gränser" (Médecins sans frontières) och framgångsrikt skapat ett förtroende för denna organisation och dess arbete. Förtroendet är idag så stort att när det är politiska spänningar i vissa delar av världen välkomnas "Läkare utan gränser" men ingen annan.

Detta känns som ett gott betyg för deras verksamhet, och känns som ett upprop till oss veterinärer att inom vårt kompetensområde försöka göra detsamma.

VETERINÄRER KAN MER

Under min yrkesverksamma bana har jag haft förmånen att många gånger arbeta i tredje världen, framför allt inom Försvarsmaktens organisation, men också i egen regi. Det finns bara en sak jag kan säga om det – det känns bra! I det lilla och i det stora kan en svensk veterinär göra nytta i många avseenden "out there".

En del tänker på "typiskt veterinära jobb" med att kastrera hundar och katter i slumområdena i de större städerna i tredje världen, men vi ska inte glömma att en veterinär kan så mycket mer. Mat och vatten är fundamenta och vår veterinärutbildning innehåller stora portioner av livsmedelshygien och mikrobiologi. Arbetsområdena för en svensk veterinär

Arbetsområdena för en svensk veterinär ute i världen är näst intill obegränsade. Bilden visar uppställning av minhundar inför veterinärundersökning av författaren vid Cambodian Mine Action Center, Kambodja.

ute i vida världen är näst intill obegränsade.

SVENSKT VETERINÄRER UTAN GRÄNSER

I andra europeiska länder finns det Veterinärer utan gränser-organisationer som arbetar med allehanda projekt.

Sveriges veterinärkår har dock inte engagerat sig i dessa organisationer i någon nämnvärd omfattning. Jag tycker det är dags att ändra på det.

Under 2010 har jag tagit kontakt med den europeiska Veterinärer utan gränser-organisationen och berättat att vi i Sverige är mogna att skapa en svensk motsvarighet. Därför kommer det under hösten 2010 att skapas en interimsstyrelse och en begynnelse till att formulera en svensk Veterinärer utan gränser-organisation.

Målsättningen är att under Veterinärkongressen 2010 hålla organisationens första offentliga möte för att sedan gå vidare mot att sprida svenska veterinärers bistånd och stöd till dem som behöver denna hjälp. Först som en del av den europeiska Veterinärer utan gränser och sedan som en självständig aktör. Svensk veterinärmedicin kan, har råd och borde göra detta.

MÖJLIGHET TILL UTVECKLING

Svenska veterinärer kan se det som en möjlighet att utveckla sig om man åker ut tidigt i karriären, och att leda och ge kunskap om man har längre erfarenhet. Den gemensamma faktorn, oaktat ålder, kompetens eller uppgift, när man arbetar med bistånd är att man utvecklas som människa. CV:t tar inte heller stryk av att innehålla en internationell tjänstgöring och till sist: Det finns både djur och människor i den stora världen som behöver just din hjälp.

Delar du min uppfattning eller bara är lite nyfiken på vad detta kan bli? Skriv ned några rader via e-post till mig, så kan vi förhoppningsvis gemensamt skapa en svensk Veterinärer utan gränser-organisation.

Svenska veterinärer kan se u-landsarbete som en möjlighet att utveckla sig, att leda och att ge kunskap. Den intresserade kan kontakta JK Larsson (bilden).

JK Larsson
leg veterinär, Luleå
jk.larsson@telia.com

Replik till SVFs djurskyddskommitté angående TNR

Veterinärförbundets djurskyddskommitté publicerade i SVT 3/10 sin syn på TNR (trap, neuter, return) som metod att kontrollera populationen av förvildade katter. Följande debattör har kompletterande synpunkter på djurskyddskommitténs åsikter, vilka också debatterades i SVT 8–9/10 och 12/10.

replik

Foto: Aleksandar Jankovic

Kastreringen ändrar i viss mån kattens beteende och det räcker för att den inte ska kunna klara sig i konkurrensen med okastrerade katter.

Förvildade katter eller ägarlösa katter är idag ett stort problem för både det mänskliga samhället och för de vilda djuren. Inga metoder som fram till idag har använts har lyckats sänka populationerna mer än tillfälligt och marginellt. På många håll i vårt land skulle katterna inte kunna överleva alternativt inte sätta så många kullar till världen om de inte fick foder från ”godhjärtade” människor.

För att komma till rätta med detta huvudsakligen tätortsproblem, måste alla till buds stående metoder användas. TNR (trap, neuter, return) eller som kattföreningarna gärna vill kalla det TNRM (trap, neuter, return and manage) är en sådan metod. Manage innebär att katterna ges tillgång till någon form av skydd samt vatten, foder och daglig tillsyn. Att kontrollen över dessa katter inte blir lik en innekatts är helt naturligt, men skiljer den sig så mycket från stallkatters eller under stora delar av dygnet utsläppta tamkatters (huskatters)?

KASTRERING VS STERILISERING

I djurskyddskommitténs artikel (SVT nr 3/10) talas först om att katterna ska kastreras i ett TNR-program. Senare i artikeln nämns sterilisering. Det är viktigt att i detta sammanhang hålla isär begreppen. Kastrering är en radikaloperation, som kräver eftervård och efterkontroll. Detta kräver att den förvildade katten hålls inspärrad under sårläkningen, vilket är mycket stressande för åtminstone en vildfödd katt. Så stressande att det troligen inte är förenligt med djurskyddslagstiftningen att hålla den i fångenskap även om denna är kortvarig. Till det kommer att om kattens stress ska minskas måste den släppas snart efter kastreringen, med risk för komplikationer. Om sådana uppstår är det mycket svårt att återfånga katten i fälla (fällfångst antas ha använts inför kastreringen). Kastreringen ändrar i viss mån kattens beteende och det räcker för att den inte ska kunna klara sig i konkurrensen med okastrerade katter. Är det förenligt med vår syn på djurskydd att fånga, hålla och släppa ut en katt till det hårda liv som en förvildad katt utsätts för om den har mindre chanser i konkurrensen än tidigare? Jag ser kastrering som en metod att endast användas på huskatter.

Sterilisering är ett mycket enklare, billigare och snabbläkande ingrepp, som innebär att äggledare eller sädesledare skärs av. Till detta kommer att metoden under betryggande former även kan göras i fält. Om eftervård över huvud taget behövs, blir den kortvarig. Sterili-

seringen förändrar inte kattens beteende utan den behåller sin rang i gruppen. Effekten på populationen blir därför långvarigare än vid kastrering. Det är dessutom viktigast att man steriliserar största möjliga antal hankatter. Slutligen måste myndigheterna ge dispens för kupering av en öronspets. Man måste kunna se att en katt är steriliserad även på håll. Infångade och steriliserade honkatter kan ses som bonus.

FLER METODER MÅSTE ANVÄNDAS

Insatserna att fånga huvuddelen av den förvildade kattpopulationen blir omåttligt stora och kostsamma, varför fler metoder för kattkontroll måste användas. Avlivning av infångade skadade och sjuka katter måste ske. Avskjutning av ej fångstbara katter är ett komplement liksom omplacering av katter som kan socialt anpassas. Kanske bör även P-piller administreras. Insatserna måste vara yttäckande och kan därför inte utföras av frivilliga ofta konkurrerande kattorganisationer om inte tätorten är mycket liten. Samhället måste vara inblandat. För att så ska kunna ske så måste många olika instanser samverka.

Jordbruksverket måste se över lagstiftningen och få till stånd ändringar, så att avlivningen inte som nu enbart tillåts i fälla (polisens tolkning av reglerna). Länsstyrelsens djurskyddsenhet måste avsätta någon som på heltid arbetar med dessa projekt (personliga kontakter och förtroendekapital måste samlas). Kommunerna måste gå in med kapital och ledning för lokala insatser. Kattföreningarna måste samarbeta. Detta är inte lätt. Det stupar oftast på viljan hos kattföreningarna som inte kan tänka sig att avliva en enda katt om den inte är mycket allvarligt sjuk.

KOMPROMISSER NÖDVÄNDIGA

Förutom detta krävs att alla är villiga att kompromissa för att nå resultatet att få ner kattpopulationerna till en liten och hanterbar nivå. Lagstiftaren måste se genom fingrarna när det gäller katters återfångande. Polisen måste få flexiblare bestämmelser. Länsstyrelsen måste se genom fingrarna beträffande dålig djurhållning. Kommunerna måste vara villiga att ge kattföreningarna ”morötter” för deras engagemang, t ex släppa till mark och stödja byggandet av katthem samt stödja kampanjer för bättre katthållning. Det senare är oftast inte så svårt att uppnå. Djurskyddsföreningarna måste ge avkall på kravet på ägaransvar i de fall som TNR används och kattföreningarna måste inse att insatserna inte gäller bara den enskilda katten utan avser att skapa en situation där mängder av katter i framtiden slipper lida och att man därför måste låta katter avlivas idag för att kunna nå målet. Kastrering av huskatter är nödvändig för att minska tillflödet av katter till den förvildade populationen.

Även SVFs djurskyddskommitté måste ge avkall på sina krav för godkännande av de förvildade katternas miljö vad avser trafiktäthet, sandlådor och närhet till djurkliniker. Det finns redan för mycket förvildade katter i dessa områden, alla insatser blir en förbättring. Vidare hoppas jag att kommittén ska bli än mera kritisk till kastrering av förvildade katter och istället ta ställning för sterilisering. Kommittén har för övrigt granskat TNR på ett föredömligt sätt.

Jag tror på TNR, om man använder sterilisering som metod. Jag tror på att man radikalt kan minska och hålla kattpopulationerna låga. Jag tror på att kattens status kan höjas. Sedan vet jag inte om jag fortfarande ska tro på att människor kan ge avkall på sina principer för att summalidandet hos katter ska minska. Men jag är övertygad om att kan vi lösa kattproblemen kommer vi inte att få några problem med förvildade hundar i framtiden. Det har de flesta andra länder.

JAN-ÅKE HILLARP
viltrehabiliterare, Malmö

Hur man får och inte får avliva katter

Metoden TNR (trap, neuter, return) har debatterats flera gånger i SVT under året. I ett debattinlägg i nr 12/10 refererades dock gammal och inte längre giltig lagstiftning. Författarna till följande replik reder ut begreppen och beskriver de nu gällande reglerna.

replik

Foto: Jason Lugo

I nu gällande version av L 22 framgår att det finns två tillåtna sätt att skjuta katter, nämligen huvudskott och distansavlivning.

Mot bakgrund av Lucie Havelkas insändare om TNR-metoden (trap, neuter, return) i nr 12, 2010 av Svensk Veterinärtidning, är ett tillrättaläggande på sin plats.

Havelka skriver att ”Djurskyddsmyndighetens rekommendation säger att katter (och hundar) ska avlivas genom skott i bakhuvudet på max tre meters avstånd”, och hänvisar sedan till ”Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om avlivning av hundar, katter och vissa pälsdjur” från 2004. Dessa föreskrifter har dock sedan flera år tillbaka upphört att gälla, eftersom de redan 2007 ersattes av Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2007:77) om slakt och annan avlivning av djur, senast ändrad genom SJVFS 2008:69, saknr L 22. Oavsett vad man anser om TNR som princip och den djurskyddsproblematik som förknippas med herrelösa katter så gäller det att veta vad man rent juridiskt får eller inte får göra. Betonas ska även att föreskrifterna är bindande, det rör sig alltså inte om någon typ av ”rekommendationer”.

SKJUTNING AV KATTER

I nu gällande version av L 22 framgår av åttonde kapitlet att det finns två tillåtna sätt att skjuta katter, nämligen huvudskott och distansavlivning. Därtill finns ett antal andra tillåtna metoder, t ex injektion av narkosmedel/avlivningsvätska, som vi dock inte kommer att behandla närmare denna gång.

I 8 kap 10 § fastslås att katter som fångats i fälla, är skadade så att de inte kan röra sig eller på annat sätt har en kraftigt inskränkt rörelsefrihet får avlivas med vissa typer av kulvapen eller hagelgevär, med specificerad typ av ammunition. Detta genom att de skjuts i huvudet på ett sådant sätt att hjärnan träffas och djuret omedelbart förlorar medvetandet, och så att medvetandet inte återkommer innan djuret dör. Högsta tillåtna skjutavstånd är två meter (vid användning av enhandsvapen, dvs revolver eller pistol, dock endast 5–25 cm).

När det gäller distansavlivning framgår tydligt av 8 kap 12 § att enstaka förvildade, förrymda eller skadade djur, som inte är möjliga att fånga in utan att djuren åsamkas ett större lidande, får distansavlivas med vissa typer av kul- eller hagelgevär, med specificerad ammunition. I detta fall ska djuren skjutas med bröstskott (motsvarande jaktskott) och högsta tillåtna skjutavstånd är då 30 meter för kulvapen och 20 meter för hagelvapen. Till detta kommer givetvis gängse licenskrav för vapnen. Dessa bestämmelser gäller alla, inklusive poliser och kommunalt anlitade jägare.

FOTO: HÅKAN ANDERSSON

Det kan vara näst intill omöjligt att på avstånd avgöra om en katt är herrelös eller inte. Därför bör distansavlivning av katt endast användas när alla andra alternativ är uttömda.

RESONEMANGET BAKOM BESTÄMMELSERNA

På Jordbruksverkets webbplats finns utöver föreskrifterna även så kallad ”föreskriftsdokumentation”, en form av föreskriftsmotiv med bakgrundsbeskrivningar, där mer information om resonemangen bakom och den tänkta tillämpningen av bestämmelserna ges. Syftet med denna dokumentation är att vara till ledning för alla som arbetar med dessa frågor. Av dokumentationen framgår t ex att skjutning av katt och andra djurslag på distans förekom långt innan detta blev tydligt angivet i föreskrifterna, och då under i praktiken helt oreglerade förutsättningar, t ex med avseende på avstånd eller vapentyp. Konsekvenserna var tyvärr ofta djurskyddsmässigt katastrofala. Problem kan givetvis uppstå både på grund av okunnighet om lagstiftningens innebörd och på grund av att man helt enkelt valt att ignorera regelverket, oavsett om man ser till den tidigare eller den nuvarande lagstiftningen.

Rent allmänt är skjutning av husdjur på avstånd inte en metod som ska tillämpas i någon större skala. Detta mot bakgrund av risken för skadeskjutning samt risken för att fel djur blir avlivat. Dock finns det tillfällen när alla alternativ är uttömda och det ändå, bland annat av djurskyddsskäl, är viktigt att kunna avliva ett djur trots att det inte kan infångas.

Det är viktigt att betona att sådan skjutning dock måste göras med stor urskiljning, då djuren i högsta möjliga utsträckning ska vara identifierade för att kunna klassas som förvildade innan avlivning sker. Vid avlivning inom tätbebyggt område krävs tillstånd av polismyndigheten. Enligt Kammarrätten i Göteborg (mål 220-05, dom 2005-10-19) krävs då tillstånd för varje enskild katt.

Det ska betonas att syftet med föreskrifterna definitivt inte är att tillåta generell ”jakt” på katter, därav skrivningen om enstaka djur. Problem, både djurskyddsmässiga och hygieniska sådana, med stora grupper (populationer) av förvildade katter måste lösas på annat sätt än genom omfattande avskjutning på distans. Däremot kan möjligheten till skjutning på distans vara viktig i en akut situation som annars är svårkontrollerad, och som endast omfattar ett begränsat antal djur.

Brott mot reglerna ska anmälas

Om man, i likhet med Havelka, stöter på fall där katter skjutits på avstånd i strid med ovan nämnda regelverk, ska man givetvis anmäla detta till myndigheterna. Som veterinär och verksam inom djurhälsoområdet har man dessutom, i enlighet med 28a § djurskyddslagen (1988:534), en plikt att anmäla misstanke om brott mot djurskyddslagen eller därav följande föreskrifter. Här kan länsstyrelsen vara ett stöd för veterinären, i de fall polisen inte tar frågan på allvar.

Vi vill med detta uppmana alla veterinärer och andra som arbetar inom området att vara noga med att bara använda de senaste – och därigenom gällande – versionerna av de veterinära föreskrifterna, vilka alltid kan hittas via Jordbruksverkets webbplats, och att vara uppmärksamma på den typ av brott mot bestämmelserna som Havelka beskriver i sin insändare.

CHARLOTTE BERG
leg veterinär, VMD, docent, SLU Skara.
FRIDA LUNDMARK
djurskyddsinspektör, universitetsadjunkt, SLU Skara.

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR

Intermittent sinusarrest med nodala flyktslag (pil) följt av kopplade förmaksextraslag (märkt med SVES), ca 45 slag/minut (Figur 2).

DISKUSSION

Bradykardin kan dels vara orsakad av den septiska chocken i sig och dels vara orsakad eller förstärkt av de använda anestesipreparaten. Ca tio minuter efter avslutad lidokaininfusion etablerades normal sinusrytm med ca 90 slag/minut, varför frågan om lidokain kan ha bidragit uppstod. Bradykardi till följd av lidokaininfusion har dock inte tidigare rapporterats. Behandling av en under narkos uppkommen bradykardi bör i första hand vara intravenös injektion av atropin samt understödjande behandling i form av intravenös vätsketillförsel och volymexpansion vid hypovolemi. Man bör också försöka avsluta all medicinering som kan orsaka bradykardi, vilket gjordes i detta fall.

EKG-fall av intresse för publicering i SVT kan skickas till Anna Tidholm, c/o SVT-redaktionen. Registreringen bör vara avledning II med hastigheten 50 mm/sek och amplituden 1 cm = 1 mV. Både kompletta fallbeskrivningar och frågeställningar riktade till Anna Tidholm tas emot.

FIGUR 2. *Intermittent sinusarrest med nodala flyktslag (pil) följt av kopplade förmaksextraslag (märkt med SVES), ca 45 slag/minut.*

noterat

Regiondjursjukhuset nominerat till ”Årets marknadsförare”

Regiondjursjukhuset Helsingborg är en av tre kandidater som nominerats till Guldkärnan i kategorin ”Årets marknadsförare”. Guldkärnan delas ut av Marknadsföreningen i Helsingborg och vinnaren presenteras vid Guldkärnangalan som hålls i Helsingborg den 14 oktober.

– Det är fantastiskt roligt och hedrande att bli uppmärksammad i de här sammanhangen. Det är ett kvitto på att vi gör en betydelsefull insats för både staden, regionen och våra kunder: djurägarna och inte minst alla djur som vi behandlar. Vi har länge haft en ambition att sprida vår kunskap om modern djursjukvård och jag tror att många känner igen oss från våra insatser i TV, radio och tidningar, säger Donald Ribbentjärn, VD för Regiondjursjukhuset.

Källa: Pressrelease från Regiondjursjukhuset Helsingborg den 21 september.

Ny adress? Ny e-post? Ny arbetsgivare? Nytt namn?

Meddela oss på förbundskansliet om du flyttat, bytt arbete, bytt namn eller fått ny e-postadress. Ring eller skriv till Sveriges Veterinärförbund, Box 12 709, 112 94 Stockholm, tel: 08-545 558 20, fax: 545 558 39, e-post: office@svf.se.

IN MEMORIAM

Birger Schantz in memoriam

Birger Schantz, professor emeritus i kirurgi avled i början av augusti efter en kort tids sjukdom. Birger var född 1932 i Stockholm och kom efter studentexamen till Kungliga Veterinärhögskolan där han tog sin examen 1961. Han arbetade några år som amanuens vid dåvarande institutionen för kirurgi innan han blev klinikveterinär och senare biträdande professor i kirurgi. Han disputerade 1974 med avhandlingen ”Canine skin and conjunctival allografts” och blev docent 1975.

Birger utnämndes till professor i allmän kirurgi vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i Uppsala 1979 där han också var prefekt vid institutionen för kirurgi under åren 1978–83. Under åren närmast före veterinärhögskolans förflyttning (1976) till Uppsala deltog Birger aktivt i planeringen av det nya djursjukhuset vid Kliniskt centrum i Uppsala. Mycket tack vare Birger fick djursjukhuset en ändamålsenlig utformning med särskild hänsyn till den kliniska utbildningen av veterinärstudenter och den kliniska forskningen.

Han slutade vid SLU 1983 för att bli forskningschef vid institutionen för sjukvård i krig vid försvarets forskningsanstalt (FOA). Han blev 1986 chef för huvudavdelningen för Mänsklig prestation och funktion och förordnades 1994 som forskningsdirektör i FOAs direktion med särskilt ansvar för vetenskaplig kvalitet.

Birger var forskningen trogen även efter att han lämnat SLU. Han har publicerat ett hundratal vetenskapliga artiklar inom främst experimentell transplantationsforskning och traumatologi, särskilt vapentraumatologi med såroballistik.

Tack vare sitt breda kunnande kom han att knytas till många skiftande uppdrag. Han var internationellt mycket uppskattad. Han deltog aktivt i nedrustningsarbete, speciellt genom sitt arbete mot användande av ”särskilt inhumana vapen” och belönades 1986 för förtjänstfull unik forskning om projektilverkan från vapen, som har stor skadeverkan eller indiskriminerande effekter

ur Lars och Astrids Albergers stiftelse för stödjande av Sveriges försvar.

Birger var ledamot av den vetenskapliga programkommittén för arrangerande av symposierna ”Wound Ballistics” i Sverige och även engagerad i flera internationella kurser i frakturbehandling i Davos och Uppsala. Under år 1982 var han också i Libanon på ett forskningsuppdrag åt UD vid det svenska FN-sjukhuset.

Ska man beskriva Birger med ett par ord är det elegans och skicklighet. Han var en mycket skicklig kirurg som utförde de kirurgiska ingreppen med stor elegans och med god vävnadskännedom. Han var mycket vältalig och mån om att uttrycka sig korrekt. Vi som har haft Birger som lärare minns säkert hans synnerligen pedagogiska föreläsningar med egenhändigt skickligt illustrativt tecknade bilder. Han var en föregångare för allmänhygieniska åtgärder och insåg tidigt vikten av goda aseptiska rutiner för att begränsa risken för sårinfektioner.

Birger var en stor naturälskare och jägare med speciellt intresse för jakt med fågelhund och flugfiske men hans intressesfär sträckte sig betydligt längre och omfattade t ex italiensk kokkonst, barockmusik och huggormar. Hans omtanke om världens barn uttrycktes i hans engagemang i ”VI-skogen”.

En duktig kirurg och vetenskapsman har lämnat oss med stor saknad. Vi sänder varma tankar till hans hustru Gull-Britt ”Nutta” och dottern Katarina med familj.

Vännerna vid SLU
Anne-Sofie Lagerstedt
Berit Funkquist
Hans Broström
Hilkka Nurmi Sandh
Inga-Britt Spångberg

Saknar du Phlugan

eller undrar du kanske hur det går för kåren nu för tiden?

Då har du möjlighet att slå två flugor i en smäll!
Fredagen den 12 november är det

Nostalgipub

på kåren med start kl. 15.00.

Avsluta Veterinärkongressen med skönt häng på veterinärkåren, möt gamla kursare och nya studenter, käka en bit mat och upplev nostalgi!

VETERINÄRMEDICINSKA FÖRENINGEN 1868

Varmt Välkomna önskar klubbverket 2010

IN MEMORIAM

Till minne – Ulrica Borg

En av landets första kvinnliga veterinärer – Ulrica Borg – har gått ur tiden.

Ulrica föddes i Fors, Jämtlands län, 1917 och drömde som barn om att ha en zoologisk trädgård. Hennes livslånga intresse för djur ledde till yrkesvalet som veterinär. Sin utbildning fick hon på anrika Stutis i Stockholm, där hon också träffade Erik Borg, som hon gifte sig med. Under studietiden fick paret två döttrar och kort därefter föddes en son.

Ulrica blev färdig veterinär 1945 som nummer sju av Sveriges kvinnliga veterinärer. Under sitt liv har Ulrica varit en förebild och en inspirationskälla för andra kvinnor som velat välja samma yrkesbana. Under många år arbetade hon på Hushållningssällskapet i Malmö och specialiserade sig på höns och på utfodringsfrågor.

Ulricas stora djurintresse fortsatte med egna hundar. Under många år födde hon upp schäfer, av den gamla sorten. Det var också hon som började med rasen hovawart i Sverige och hon fortsatte med rasen i sin kennel i många år. Vid två tillfällen tilldelades hon Hamiltonplaketten för framstående avel med sunda hundar.

Uppfödning och utfodringsfrågor fortsatte Ulrica med när hon och Erik så småningom skaffade sig en liten köttdjursbesättning. Det blev många tidiga morgnar i stallet när djuren skulle skötas om. Det började så småningom sprida sig att Ulrica Borg kunde ett och annat om uppfödning och utfodring av biffdjur och man började fråga henne om råd. Hon blev mer och mer engagerad i charolais och simmenthal, var med och dömde på utställningar och blev även avelsråd.

Från 1962 fram till sin pension 1982 arbetade Ulrica på läkemedelsföretaget Ferrosan i Malmö. Hon var en mycket uppskattad lärare åt läkemedelskonsulenterna och rådgivare åt sina veterinärkolleger. På Ferrosan utvecklades bland annat näringsriktigt torrfoder åt hund som Ulrica även provade på de egna hundarna. Då den vackra, men kräsna, schäfern Ulla åt med god aptit visste man att man var på rätt väg.

Ulrica arbetade också som rådgivare åt Ingelsta kalkon och blev stadsveterinär i Ystad 1967. På Ulricas och Eriks stora tomt vid havet utanför Ystad fanns gott om plats för hundarna att springa och barnbarnen att tumla om. Där odlades det också bär, grönsaker och blommor och hölls många och stora kalas. Som rekreation reste Ulrica och Erik mycket. Resorna gick både norröver till de svenska fjällen och söderöver till Tyskland och Italien, ofta tillsammans med barn och barnbarn.

Ulrica var min farmor och vi kom båda att tillhöra en stor veterinärsläkt. Ulricas man Erik arbetade under många år som distriktsveterinär i Ystad. Hans bror Karl Borg var professor i viltpatologi och deras far, Weddig Borg, var länsveterinär i Malmöhus län och distriktsveterinär i Sjöbo. Även deras farfar, Erik Borg, var veterinär och arbetade i Teckomatorp.

Katja Höglund
sondotter och kollega

VETERINÄRKONGRESSEN 2010

Tvådagarssessioner som kurs

I samband med årets Veterinärkongress erbjuder Smådjurssektionen sina medlemmar möjlighet att räkna deltagande i tvådagarssessionen Smådjurssymposium I - ***Diagnostic imaging: The techniques and their uses*** och ***Skeletal imaging – thoracic imaging – imaging of neoplasias*** som kurs.

Kursen är också godkänd som kurs inom specialistutbildningsprogrammet ”Sjukdomar hos hund och katt”.

För erhållande av kursintyg krävs föranmälan senast den 25 oktober 2010 till SVS kansli: Marianne Lundquist, telefon 08-545 558 27 eller per e-post marianne.lundquist@svf.se.

Närvarokontroll kommer att genomföras vid flera tillfällen under kongressen, eftersom närvaro under hela kurstiden är obligatorisk för dem som önskar kursintyg.

Gör din litteratursökning på www.svf.se

Som medlem i veterinärförbundet har man möjlighet att utan någon kostnad utföra litteratursökningar på den internationella vetenskapliga databasen Pub Med. Logga bara in på medlemsdelen av förbundets hemsida www.svf.se, och tryck på rubriken ”Sökning på Pub Med”. Större delen av den naturvetenskapliga världen ligger för dina fötter, bara några tangenttryckningar bort.

Livsmedelsverket är den statliga centrala myndigheten för frågor som gäller livsmedel inklusive dricksvatten. Livsmedelsverket ska i konsumenternas intresse verka för säkra livsmedel av hög kvalitet, redlighet i livsmedelshanteringen och bra matvanor. På Livsmedelsverket i Uppsala arbetar ca 330 personer. Ytterligare ca 200 medarbetare återfinns på slakterierna och gränskontrollerna runt om i vårt land. Livsmedelsverket har som mål att vara en av Sveriges bästa arbetsplatser som utmärks av strävan att vara fri från diskriminering och ge lika möjligheter för alla. Se även www.slv.se.

Livsmedelsverket söker

Gränskontrollveterinär

till gränskontrollstationerna i Göteborg och Landvetter

Livsmedelsverkets Tillsynsavdelning, Enheten för internationell handel, ansvarar för gränskontrollstationerna. Vi söker nu en gränskontrollveterinär till gränskontrollstationerna i Göteborg och på Landvetter. Tjänsten är tillsvidare och heltid. Tillträde 1 januari 2011.

Arbetsuppgifter
För att skydda djurs och människors hälsa finns inom EU gemensamma regler för kontroll av animaliska och vissa vegetabiliska livsmedel från länder utanför EU innan dessa får frisläppas på den inre marknaden. Dina uppgifter består i kontroll av dessa livsmedel samt tillhörande administrativa uppgifter. Du arbetar tillsammans med tre kolleger. Arbetet är förlagt till Skandiahamnen, men en viss del av kontrollen sker på Landvetters flygplats.

Kvalifikationer
Du ska ha svensk veterinärlegitimation. Erfarenhet av gränskontrollarbete eller annan livsmedelstillsyn är meriterande. Administrationen sker med stöd av IT-system. Det är därför ett krav att du förutom god administrativ förmåga också har god datavana. Du måste behärska engelska i tal och skrift. Då verksamheten till stor del sker i dialog med andra är det viktigt att du har god förmåga att kommunicera och samarbeta. Du måste ha körkort (B). Tillgång till tjänstebil finns.

Upplysningar
Vill du veta mer är du välkommen att ringa enhetschef Anna Brådenmark, 018-17 55 43. Fackliga företrädare är Åsa Kjellgren, SACO, 018-17 55 68 och Maria Romberg, ST-Livs, 018-17 14 91.

Ansökan
Välkommen med din ansökan märkt dnr 3965/2010 senast 2010-11-03 till adress: Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala eller via e-post: Livsmedelsverket@slv.se

LIVSMEDELS VERKET

Enheten för internationell handel består av 16 medarbetare, varav hälften arbetar vid centrala verket i Uppsala och de övriga vid gränskontrollstationerna i Stockholm/Arlanda, Göteborg/Landvetter och Helsingborg.

läkemedel

Licens krävs nu för att tillhandahålla avlivningsmedel

Ett företag har begärt att den rikslicens som Läkemedelsverket under en lång tidsperiod beviljat avseende den ex tempore-beredda avlivningsvätskan Pentobarbital APL 100 mg/ml, ska upphöra. Frågan har prövats rättsligt och domstolen har beslutat att bifalla företagets begäran, vilket innebär att rikslicensen omedelbart upphört att gälla. Detta medför att Pentobarbital APL 100mg/ml inte längre kan tillhandahållas förskrivande veterinär såsom tidigare.

Eftersom det för närvarande inte finns något avlivningspreparat som är godkänt i Sverige kan tillhandahållande nu endast ske genom licensförskrivning. Veterinären rekommenderas att vända sig till sitt apotek för att få information om vilka avlivningsmedel som kan vara tillgängliga att förskriva på licens.

För ytterligare information kontakta Läkemedelsverket, Licenskansliet telefon 018-17 46 60.

KONGRESSER & KURSER

Svenska

v 42

22–23/10 -10. Kurs Hältdiagnostik del 1, Strömsholm. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

23–24/10 -10. Kurs Ocular conditions that need promt diagnosis and treatment, Stockholm. Arr: SPUV, SweVet Piab AB. (SVT 11/10)

v 43

25–26/10 -10. Kurs Röntgendiagnostik för smådjurspraktiker, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

26–27/10 -10. Kurs Renens biologi, skötsel och sjukdomar, Uppsala. Arr: SLU m fl. (SVT 10/10)

28–29/10 -10. Chefsdagar, Uppsala. Arr: AVF. (SVT 10/10)

29–30/10 -10. Kurs Röntgenteknik, -anatomi, hund och katt, grund, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

v 45

8/11 -10. Seminarium Vem har makten över djurläkemedel, Stockholm. Arr: Apotekarsocieteten. (SVT 11/10)

8–12/11 -10. Kurs i artificiell insemination av hund, Arbrå. Arr: CaniRep HB. (SVT 11/10)

11–12/11 -10. Veterinärkongressen, SLU, Ultuna. Arr: SVS och SVF. (SVT 16/09, SVT 12/10)

11–13/11 -10. Tandsjukdomar hos katt, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 7/10)

13–14/11 -10. Hjertepasienter fra diagnose til behandling, hund/katt, Hasselfors. Arr: Jan F. Andersen AB. (SVT 3/10)

v 46

17–19/11 -10. Kurs Anestesiologi steg 2, hund och katt, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

19–20/11 -10. Kurs Dermatologi steg 2, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

19–20/11 -10. Kurs Sårvård steg 1, Halmstad. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

20–21/11 -10. Behandling av spinal-lidelser, hund, Hasselfors. Arr: Jan F. Andersen AB. (SVT 3/10)

v 47

22–26/11 -10. Advanced Veterinary Studies: Oral surgery, Halmstad. Arr: ESAVS och Accesia. (SVT 5/10)

v 48

NY 30/11 -10. Konferens Kan fiskar känna smärta och uppleva lidande? arrangeras på Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA), Drottninggatan 95B, Stockholm av KSLA. Info: www.slu.se/scaw

v 49

8/12 -10. Examination i hästtandvård, Uppsala. Arr: SLU. (SVT 16/09)

9–10/12 -10. Kurs Endokrina sjukdomar, hund och katt, del 1, Täby. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

9–10/12 -10. Kurs Anestesiologi steg 3, del 1, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

v 4, 2011

27–28/1 -11. Kurs Anestesiologi steg 3, del 2, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

28–29/1 -11. Kurs Tandextraktion på hund och katt, Halmstad. Arr: Accesia. Info(SVT 11/10)

v 8

25–26/2 -11. Kurs Dental röntgenteknik, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 11/10)

v 11

14–15/3 -11. Kurs Akuttandvård, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 11/10)

v 14

7–8/4 -11. Kurs Avancerad Endodonti, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 11/10)

v 25

20–22/6 -11. Kurs Ortodonti, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 11/10)

v 33

17–19/8 -11. Kurs Perfecting primär djurtandvård, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 12/10)

v 49

5–7/12 -11. Kurs Perfecting dental restoration och protetik, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 12/10)

Internationella

Fler internationella kurser hittar Du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

v 42

20–24/10 -10. Basic veterinary chiro-prac- ➤

ÅRSMÖTE

Onsdagen den 10 november, kl 17–19 i Slottsbiografen, Nedre Slottsgatan 6, Uppsala

Sveriges Veterinärförbunds medlemmar kallas till årsmöte i Uppsala direkt före Veterinärkongressens ”get together-party” på Stockholms Nation, och bara ett stenkast därifrån.

Några av punkterna vid årsmötet blir:

- Presentation av kandidaterna till förbundsstyrelsen och vice ordförande i SVS med möjlighet att ställa frågor om hur de vill påverka veterinärförbundets verksamhet
- Kungörelse av kandidaterna till fullmäktigevalet
- Vid årsmötet hålls också parentation

Välkomna!
Förbundsstyrelsen

TIC COURSE SACROPELVIC (MODUL I), Sittensen, Tyskland. (SVT 10/10)

22–23/10 -10. 1ST INTERNATIONAL VETS CONGRESS "SHARE AND LEARN", Rotterdam, Nederländerna. (SVT 11/10)

23–24/10. KURS AKUTTMEDISIN HUND/KATT, Viul, Norge. (SVT 4/10)

v 43

27/10 -10 GLAUKOM BEI HUND UND KATZE – BASISKURSUS (PÅ TYSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

29–30/10 -10 ZAHNBEHANDLUNG BEIM PFERD (PÅ TYSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

31/10 -10 ZAHNBEHANDLUNG BEIM PFERD. INTENSIVÜBUNGEN FÜR FORTGESCHRITTENE (PÅ TYSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

v 44

1–6/11 -10. EXCELLENCE IN VETERINARY THERAPY: ORTHOPAEDICS AND ANAESTHESIOLOGY, Lissabon, Portugal. (SVT 5/10)

5–6/11 -10 ORTHOPÄDIE FÜR KLEINTIERE (PÅ TYSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

v 45

NY 8–10/11 -10. KURS I FISKEHELSE arrangeras i Oslo av Norges Veterinärhögskola. Info: Senter for etter- og videreutdanning NVH; kurs@nvh.no och www.nvh.no under fliken Etterutdanning.

12–13/11 -10 SOFT TISSUE FOR ASSISTENTS (PÅ ENGELSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

v 46

14–18/11 -10. XXVI WORLD BUIATRICS CONGRESS 2010, Santiago, Chile. (SVT 4/10)

15–26/11 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: INTERNAL MEDICINE III, Utrecht, Nederländerna. (SVT 5/10)

v 47

NY 24–26/11 -10. KURS I ODONTOLOGI FOR DYREPLEIERE (SAMLING 1 AV 2) arrangeras i Oslo av Norges Veterinärhögskola. Info: Åshild Roaldset, kurs@nvh.no och www.nvh.no under fliken Etterutdanning.

Blå Stjärnan är Västra Sveriges Regiondjursjukhus och ett av Nordens mest kvalificerade med mer än 75 års erfarenhet. Vi finns i Göteborg men bedriver också verksamhet i Skara, Lidköping och Kullavik (i samarbete med Kullaviksveterinären). På Blå Stjärnan behandlas alla sorters smådjur, hund, katt, fåglar, gnagare samt exotiska djur. Vi utför behandling av allt från enklare åkommor till de mest avancerade operationer i modern sjukhusmiljö med toppmodern utrustning.

På Blå Stjärnan arbetar hund- och kattspecialister vidareutbildade inom allmänmedicin, mag-tarmsjukdomar, hjärtsjukdomar, hudsjukdomar, ögonsjukdomar, invärtesmedicin, intensivvård, allmän kirurgi, ortopedi, anestesi och smärtlindring, sjukgymnastik, neurologi, tumörsjukdomar, tandvård, ultraljud, röntgen, fertilitetsutredningar, fågelsjukdomar. Och arbetsmiljön kännetecknas av medveten och kontinuerlig satsning på utbildning och klinisk forskning, med målet att utveckla vården för ökad livskvalitet för djur och till glädje för deras ägare.

Blå Stjärnans Djursjukhus i Göteborg söker

Veterinär till steg 2 utbildning, kirurgi

Kirurgikliniken växer och vi har byggt ut med bl.a. fler operationssalar för att kunna möta den efterfrågan som finns på våra tjänster och kompetens.

Vi söker nu en erfaren veterinär med specialistkompetens inom hundens och kattens sjukdomar steg 1 och som nu vill vidareutbilda sig till steg 2 inom kirurgi. Du kommer att ingå i ett kirurgteam som befinner sig i en stark utvecklingsfas och ha Fredrik Danielsson, Diplomate ECVS som handledare. Sedan två år finns två aspiranter under utbildning. Vi lägger upp en utvecklingsplan för att du inom tre år ska kunna gå upp och ta en steg 2 examen. Din roll blir också att aktivt bidra till kompetensutvecklingen av kollegor i samarbete med övriga veterinärer. Vi ser gärna att du börjar hos oss under hösten. Övriga villkor enligt överenskommelse.

Eventuella frågor skickar du till Karin Nygren, chefsveterinär **karin.nygren@blastjarnan.se** och / eller Gustaf Svensson, klinikchef för kirurgkliniken **gustaf.svensson@blastjarnan.se**.

Vi arbetar med löpande urval och du skickar din ansökan märkt "steg 2 kirurgi" via e-post till **ansokan@blastjarnan.se**.

Fredrik Danielsson, DVM, Dipl ECVS

Fredrik har lång erfarenhet, också internationell, av kliniskt arbete och undervisning inom kirurgi.

Fredriks uppdrag på djursjukhuset är att leda utvecklingen och öka kompetensen inom kirurgi. Djursjukhuset tar emot en stor mängd remisser från hela Sverige för avancerad kirurgisk diagnostik och behandling såsom artroskopi och proteskirurgi.

www.blastjarnan.se

BLÅ STJÄRNANS DJURSJUKHUS GÖTEBORG

26–27/11 -10 Arthroskopie II. Aufbaukurs (på tyska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

v 48

1/12 -10 Ophtalmologische Notfälle (på tyska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

1–5/12 -10. Basic veterinary chiropractic course Thoracollumbar (modul II), Sittensen, Tyskland. (SVT 10/10)

3–4/12 -10 Ultraschall Herz II (på tyska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

4–5/12 -10. Radiografi thorax, hund/katt, Viul, Norge. (SVT 3/10)

v 49

10–11/12 -10 Minimalosteosynthese (på tyska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

v 50

13–15/12 -10. Excellence in Veterinary Therapy: Internal medicine – Haematology and infectious diseases, Davos, Schweiz. (SVT 5/10)

v 2, 2011

12–16/1 -11. Basic veterinary chiropractic course Cervical (modul III), Sittensen, Tyskland. (SVT 10/10)

v 4

27–29/1 -11. Veterinary Practice Management Association (VPMA) Congress 2011, Kenilworth, England. (SVT 11/10)

v 6

NY **9–11/2 -11. Kurs i odontologi for dyrepleiere (samling 2 av 2)** arrangeras i Oslo av Norges Veterinärhögskola. Info: Åshild Roaldset, kurs@nvh.no och www.nvh.no under fliken Etterutdanning.

v 8

23–27/2 -11. Basic veterinary chiropractic course Extremities (modul IV), Sittensen, Tyskland. (SVT 10/10)

NY **25–27/2 -11. Kurs i rehabilitering og fysioterapi for dyrepleiere (samling 1 av 5)** arrangeras i Oslo av Norges Veterinärhögskola. Info: Åshild Roaldset, kurs@nvh.no och www.nvh.no under fliken Etterutdanning.

v 12

NY **25–27/3 -11. Kurs i rehabilitering og fysioterapi for dyrepleiere (samling 2 av 5)** arrangeras i Oslo av Norges Veterinärhögskola. Info: Åshild Roaldset, kurs@nvh.no och www.nvh.no under fliken Etterutdanning.

v 14

6–10/4 -11. Basic veterinary chiropractic course Integrated (modul V), Sittensen, Tyskland. (SVT 10/10)

v 19

NY **13–15/5 -11. Kurs i rehabilitering og fysioterapi for dyrepleiere (samling 3 av 5)** arrangeras i Oslo av Norges Veterinärhögskola. Info: Åshild Roaldset, kurs@nvh.no och www.nvh.no under fliken Etterutdanning.

Din Veterinär
SALA SMÅDJURSPRAKTIK

Vill Du jobba som veterinär

på en timmes avstånd med tåg från Uppsala, i en välutrustad och mycket trevlig smådjursklinik, har vi jobbet för dig.

Vi söker Dig som är en öppen och ansvarstagande person som kan arbeta effektivt både på egen hand och ingå i vårt välfungerande team. Stor vikt kommer att läggas vid dina personliga egenskaper där god samarbets- och organisationsförmåga kommer att värderas högt. Ett personligt och varmt bemötande av våra kunder ser vi som mycket viktigt.

Specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar eller flera års erfarenhet av smådjursverksamhet är en merit, men även du som har kortare erfarenhet är välkommen att söka. Du bör ha ett särskilt intresse för internmedicin men också erfarenhet av rutinkirurgi.

Din Veterinär i Sala är en medelstor klinik under ständig utveckling. Kliniken, som har funnits i 20 år, är välutrustad med gasnarkos, ultraljud och laboratorium för blodgaser, klinisk kemi och hematologi. Lokalerna ligger i centrala Sala och är ljusa och mycket trevliga. Vårt arbetsteam består av tre veterinärer samt två djursjukvårdare och en receptionist.

Vår strävan är att alltid erbjuda en högkvalitativ och engagerad smådjurssjukvård. Vi tar emot ca 8 000 besök per år fördelat på lika delar katt som hund och ca 10 % övriga sällskapsdjur. Våra öppettider är dagtid vardagar, inga sena kvällar eller helger.

Tjänsten är en tillsvidareanställning på deltid eller heltid. Tillträde enligt överenskommelse.

Du är välkommen med Din ansökan inklusive CV och löneanspråk senast den 30 november 2010 till sala@dinveterinar.se. Frågor angående tjänsten besvaras av Kerstin eller Lars Lundborg på telefon 0224-16250 eller 0224-13551

Gå in på vår hemsida www.dinveterinar.dinstudio.se för mer information.

v 26

30/6–1/7 -11. International symposium on Recent advances in the welfare of livestock at slaughter, Portsmouth, England. (SVT 10/10)

v 35

NY 2–4/9 -11. Kurs i rehabilitering og fysioterapi for dyrepleiere (samling 4 av 5) arrangeras i Oslo av Norges Veterinärhögskola. Info: Åshild Roaldset, kurs@nvh.no och www.nvh.no under fliken Etterutdanning.

v 44

2–6/11 -11. WEVA (The world equine veterinary association) kongress 2011, Hyderabad, Indien. (SVT 12/10)

v 47

NY 25–27/11 -11. Kurs i rehabilitering og fysioterapi for dyrepleiere (samling 5 av 5) arrangeras i Oslo av Norges Veterinärhögskola. Info: Åshild Roaldset, kurs@nvh.no och www.nvh.no under fliken Etterutdanning.

Djurkliniken i Sundsvall

SMÅDJURSVETERINÄRER sökes

Djurkliniken i Sundsvall söker dig som värdesätter förmågan att kunna samarbeta med kolleger, djurägare och övrig personal, och som tycker om ansvar och vill vara med och forma framtiden. Specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar eller flera års erfarenhet är en merit, men även du som har kortare erfarenhet är välkommen att söka. Särskilt intresse för kirurgi och gärna erfarenhet av ortopedi ser vi som extra meriterande.

Djurkliniken ligger centralt i Sundsvall och tar årligen emot ca 10 000 patienter. Kliniken är välutrustad med senaste tekniker inom digitalröntgen, ultraljud, anestesi samt eget laboratorium med en biomedicinsk analytiker anställd. Kompetensen är hög och tillförs ytterligare genom konsulter inom olika områden. Under senaste åren satsar kliniken på att utveckla ortopedin.

Kliniken är ansluten till SLA och medlem av Svensk Djursjukvård. **Tjänstgöringsgrad** kan diskuteras. **Tillträde och lön** efter överenskommelse.

Du är välkommen med din ansökan till info@djurkliniken.se. Märk mailet med ”ansökan veterinär”.

För eventuella frågor kontakta vår chefveterinär Kicki Gustafsson-Berger på tel 060-14 70 10 eller maila till kicki.djurkliniken@gmail.com.

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	*Telefon*
EVAMARI LEWIN	070-211 90 35
Vice ordförande	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
PER JONSSON	0155-28 33 18
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
PER MICHANEK	070-211 51 60
PIA RAZDAN	0650-54 87 37
SUZANNE SANDQUIST	0480-551 81
OLOF SKARMAN	070-747 47 64
ELÖD SZANTO	0501-101 68

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
LARS-ERIK STABERG	070-604 06 45
Sekreterare	
MONICA LANDSTRÖM	070-211 31 37
Vice sekreterare	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
Kassör	
CHRISTER GYLLERUP	073-724 57 51
KAJSA GUSTAVSSON	018-17 55 00
URSULA WENNSTRÖM	070-942 62 58

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
JOHANNA HABBE	0705-22 04 90
Sekreterare	
RITVA KROKFORS WRETEMARK	0703-97 35 17
Kassör	
ANN-MARI KJELLGREN	0761-12 71 05
Ledamot	
ANDREAS SANDIN	0730-68 15 94
Suppleant	
ANNE BRUNBERG	0706-68 77 16

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
PER JONSSON

Vice ordförande:
BIRGITTA LARSSON

PATRICIA HEDENQVIST
ARJA KAUTTO
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
BODIL STRÖM-HOLST

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
PATRICIA HEDENQVIST

Sekreterare
BENGT ERIKSSON

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN

Sekreterare
ANNA HELMER

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN

Sekreterare
JOHAN BLIX

LIVSMEDELSSEKTIONEN

Ordförande
ARJA KAUTTO

Sekreterare
OLLE RYDELL

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
BODIL STRÖM-HOLST

Sekreterare
LOTTA MÖLLER

Tacka vet jag ölburkar

Ill: Karin Åström Bengtsson

Punkt och slut. Artikeln om Arbetsmiljöverkets ”drive” på veterinära arbetsplatser är klar (SVT nr 12/10). Skönt. En hel del har jag också fått lära mig genom att läsa checklistor och prata med kunnigt yrkesfolk inom detta område.

Skönt är också att min tidsplanering har fungerat. För nu väntar besök av den ambulerande privatpraktiker som ska vaccinera, sedera, fixa tänder och böja ett par av gårdens hästar. Vi lånar även grannstallets gång för att jobba parallellt med flera hästar samtidigt.

Efter ett sådant här rationellt besök blir det en del rester i form av ”stickande och skärande föremål”. Att hantera sådana föremål har vi rutiner för i mitt stall. Här finns en jättefin gul burk som jag fick på apoteket när jag lämnade riskavfall i en igentejpad ölburk.

Det dög inte.

Problemet med den gula kanylburken är att det inte går att få i några kanyler. Ingen, vid det här laget uppgår försöksskaran till ett tiotal personer från olika branscher, kan lista ut hur burken fungerar. Eller också är det något fabrikationsfel på den.

Jag tar farväl av veterinär och stallkompisen, tar hand om ”skräpet” och lägger det i den 33 cl pet-flaska som agerar stand-in för den oanvändbara apoteksburken. Låser in flaskan i medicinskåpet och återvänder till mitt arbetsrum. ”Stickande och skärande föremål”, hur svårt kan det vara …? Den nyss avslutade artikeln finns fortfarande i bakhuvudet.

Det blir kväller och dags att ta in djuren. När jag kommer ut till stallet kommer stallgrannen – sjuksköterska dessutom – mot mig. ”Tjaa, det verkar ha försiggått någon form av sjukvård här” säger hon och håller upp en komplett, använd, spruta som uppenbarligen rullat ner från pallen vi använt. ”Oj, då, den tar jag hand om”.

Jag tar fram min pet-flaska, håller den i ena handen och sprutan med kanylen på i den andra. Flaskan är rymlig så varför ägna tid åt att montera isär joxet …? Vingarna på sprutan tar emot lite i flasköppningen så jag trycker till ordentligt. Japp, där satt den. Sprutan åker ner i flaskan och kanylen skär genom plasten in i min hand.

Om det fanns något kvar i sprutan så var det i alla fall inte lugnande. Det är otroligt hur många svordomar man kan prestera i en följd.

Tacka vet jag ölburkar.

Suzanne Fredriksson
(Jo, jag borde veta bättre!)

noterat

Atypisk TSE kan övergå till klassisk

Sjukdomen BSE (bovin spongiform encefalopati) hos nötkreatur har minskat kraftigt i omfattning i Europa sedan förbud mot animaliskt foder till nöt infördes 2001. Under 2009 rapporterades sammanlagt 125 fall jämfört med 2 167 fall 2002.

Ny forskning pekar dock mot att de olika formerna av TSE (transmissibla spongiforma encefalopatier) inte är så stabila som man tidigare har trott. Preliminära forskningsresultat visar att atypisk scrapie vid överföringsförsök verkar kunna övergå till något som ser ut som klassisk scrapie. De olika formerna av TSE verkar därmed inte vara så stabila som man tidigare har trott. Utöver atypisk scrapie har man även upptäckt atypisk BSE. De atypiska fallen har setts hos äldre djur och fallen skiljer sig från de klassiska fallen som setts vid den stora BSE-epidemin. En teori är att det kan röra sig om spontant uppkomna fall. Det hitintills enda fall av BSE som påvisats i Sverige var just ett atypiskt fall.

Källa: Maria Nöremark, SVA, 17 september.

SPECIALISTKOMPETENS

Jordbruksverket har den 7 september 2010 utfärdat intyg om **specialistkompetens i sjukdomar hos hund och katt** för

- Helle Rasmussen.

"… yes, Siamese twinning does occur among domestic animals, Mrs Simpson, but from your description, I rather think that what you are observing in your back yard is a normal phenomenon in the canine biological world."

PERSONNOTISER

Den som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före bemärkelsedagen.

Födelsedagar i november 2010

Sten Hedner, Kungälv, 90 år den 1/11
Sven Reiland, Stallarholmen, 75 år den 3/11
Bertil Järplid, Uppsala, 80 år den 8/11
Katarina Svensson, Skillingaryd, 50 år den 10/11
Berit Funkquist, Uppsala, 80 år den 11/11
Mikaela Heidrich, Karlstad, 50 år den 20/11
Inger Jansson, Hudiksvall, 50 år den 20/11
Kjell Andersson, Rejmyre, 50 år den 20/11
Erik Isakson, Aneby, 60 år den 23/11
Susanne Eliasson, Växjö, 50 år den 25/11
Ulf Axelsson, Månsarp, 60 år den 27/11
Olof L Johansson, Bollnäs, 60 år den 30/11
Katarina Gustafsson, Marbäck, 50 år den 30/11

Avlidna

F stadsveterinär **Ulrica Borg** (född Edholm) har avlidit den 23 juli 2010. Hon föddes i Fors, Jämtlands län, 1917 och avlade studentexamen i Sundsvall 1936 och veterinärexamen 1945. Se in memoriam på annan plats i denna tidning.

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 30
TELEFAX: 08-545 558 29
HEMSIDA: *www.svf.se*

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: *suzanne.fredriksson@svf.se*

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: *brita.trybom@svf.se*

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 070-566 5661, 0734-28 26 80
E-POST: *info@exponera.net*

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSDAGAR 2010			SENASTE DAG FÖR ANNONSMATERIAL	
1	20	JANUARI	21	DECEMBER -09
2	9	FEBRUARI	19	JANUARI
3	2	MARS	9	FEBRUARI
4	23	MARS	2	MARS
5	20	APRIL	23	MARS
6	11	MAJ	19	APRIL
7	2	JUNI	10	MAJ
8–9	22	JUNI	1	JUNI
10	17	AUGUSTI	27	JULI
11	7	SEPTEMBER	17	AUGUSTI
12	28	SEPTEMBER	7	SEPTEMBER
13	19	OKTOBER	28	SEPTEMBER
14	9	NOVEMBER	19	OKTOBER
15	30	NOVEMBER	9	NOVEMBER
16	21	DECEMBER	30	NOVEMBER

MANUSSTOPP FÖR ARTIKLAR:
En vecka före senaste dag för annonsmaterial.
Mer information finns på www.svf.se

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2010
*Sverige: 1 110 kronor + moms.**
Europa: 1 430 kronor + moms, i EU.
Utanför Europa: 1 610 kronor.
**Medlemmar i förbundet har 250 kronor i rabatt*

FACKPRESSUPPLAGA 2009
– 3 100 EX

FÖRBUNDSKANSLIET *se sidan 3*